

Gemeente **Heerde**

2025 Programmabegroting (nieuwe indeling)

→ www.heerde.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Voorwoord	5
Kaders	6
Dekkingsplan	10
Risicoparaagraaf	14
0. Bestuur en ondersteuning	16
Collegeprogramma Bestuur en ondersteuning	17
1. Veiligheid	25
Collegeprogramma veiligheid	26
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	29
Collegeprogramma Verkeer, vervoer en waterstaat.....	30
3. Economie	34
Collegeprogramma Economie	35
4. Onderwijs	38
Collegeprogramma Onderwijs	39
5. Sport, cultuur en recreatie	41
Collegeprogramma Sport, cultuur en recreatie	42
6. Sociaal Domein	48
Collegeprogramma Sociaal domein	49
7. Volksgezondheid en milieu	58
Collegeprogramma Volksgezondheid en milieu	59
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	64
Collegeprogramma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	65
Overzicht programmapijn	70
Paragrafen	71
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	72
Paragraaf Grondbeleid	86
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	92
Paragraaf Verbonden partijen	94
Paragraaf Lokale heffingen	98
Paragraaf Financiering.....	104
Paragraaf Bedrijfsvoering	108
Begrotingsparaagraaf	116
Bijlagen	121
Verplichte indicatoren	122

Voorwoord

Als nieuwe wethouder van Financiën mag ik u, namens het college, de Programmabegroting 2025–2028 presenteren. Voor deze collegeperiode is dit inmiddels de derde programmabegroting.

Als 'nieuweling' vallen me een paar zaken op, waarvan ik er twee kort aanstip. Allereerst de deskundigheid van het ambtelijk apparaat. Tot in detail weten ze te informeren en te duiden. Complimenten! Ook het inwerken van mij als nieuwe wethouder is wat mij betreft vakkundig en prettig verlopen, al moet deze wethouder natuurlijk nog wel wat 'draaiuren' maken om het predicaat 'deskundig' te mogen voeren.

Ten tweede de relatie Rijk en gemeente is wel een heel bijzondere en dat werd versterkt door het nieuwe kabinet dat, juist bij mijn start als wethouder aantrad. Iedereen (landbouwers, bedrijfsleven en burgers) schreeuwt om voorspelbaarheid en lange termijn beslissingen, zo ook de gemeentelijke overheid en het lijkt dat onvoorspelbaarheid juist toeneemt. Schier onmogelijk om dan een vaste koers uit te zetten.

We leven in een wereld die sowieso al onvoorspelbaar is. De oorlogen in Oekraïne en in het Midden-Oosten beïnvloeden Europa, Nederland en ook Heerde. Een hapering in de economie van Duitsland heeft zo maar gevolgen voor Nederland. Hoogconjunctuur kan zo weer afgelopen zijn en schaarste aan grondstoffen en arbeid kan ook weer veranderen in leegstand of werkloosheid.

Wat u van ons als college mag vragen is met de meest beschikbare kennis zo goed mogelijk (financiële) keuzes voor te stellen en te maken, ook al weten we dat de werkelijkheid er over een tijdje zeker weer anders uit zal zien.

Voortbordurend op mijn voorganger die bekend stond als een degelijke wethouder van Financiën wil ook ik sturen op financiële stabiliteit, voorspelbaarheid en transparantie, zodat uw Raad de juiste informatie heeft om keuzes te maken.

Voor deze programmabegroting hebben we wat scherper begroot dan hoe we gewend waren. Dat resulteert in positieve resultaten voor de jaren 2025 en 2026 en (relatief) kleine negatieve resultaten voor 2027 en 2028. Consequentie hiervan is wel dat we iets meer risico lopen dat inkomsten tegenvallen en/of uitgaven overschreden worden. De kans op meevallers in de uiteindelijke resultatenrekeningen neemt aanzienlijk af, maar volgens ons is dat een acceptabel risico en kunnen we dat dragen.

Er is enkel ruimte voor nieuwe wensen en ambities als er tussentijds financiële ruimte ontstaat of als 'nieuw voor oud' toegepast wordt.

We zullen goed volgen en ook (indien mogelijk) gezamenlijk optrekken met zogenaamde andere nadeelgemeenten om een extra korting vanuit het gemeentefonds af te wenden of erop te anticiperen zodra er hier duidelijkheid over is.

Een begroting is belangrijk, maar het is geen doel op zich. Uiteindelijk willen we er mee bereiken dat wij onze samenleving versterken in al zijn facetten. We mogen samenleven, we mogen samendoen. Als college spreken we de wens uit dat deze begroting hieraan mag bijdragen. Hartelijk dank aan iedereen die een bijdrage leverde aan het tot stand komen.

Wij zien uit naar een plezierig en constructief debat met uw Raad over deze concept-Programmabegroting.

Namens het college van B&W,
Klaas Harink,
Wethouder Financiën.

Kaders

Financiële Kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de raad een programmabegroting op moet stellen die bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bevat in ieder geval het programmaplan en de verplichte paragrafen. Het programmaplan bestaat uit door de raad gedefinieerde programma's. De indeling van het programmaplan wijkt m.i.v. begrotingsjaar 2025 af van de bekende indeling van 4 programma's en de onderdelen Overhead en Algemene dekkingsmiddelen. Nu bestaat het programmaplan uit 9 zogenaamde hoofdfuncties. Met deze gewijzigde indeling wordt er aangesloten bij wat gangbaar is in gemeenteland; daarnaast hanteren de gemeenten Hattem en Oldebroek ook deze indeling. De verplichte paragrafen zijn ongewijzigd gebleven.

Programma's zijn een samenhangende verzameling van producten en activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. In het kader van de nieuwe BBV-richtlijnen zijn hieraan prestatie-indicatoren gekoppeld (bron [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl)). Het programmaplan bevat tevens een integrale opsomming van de baten en lasten. De eisen hiervoor zijn opgenomen in artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording. Daarnaast heeft de gemeenteraad een financiële verordening vastgesteld waarin nadere kaders zijn gesteld ten aanzien van planning, budgetbewaking en rapportage. Jaarlijks wordt voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding een perspectiefnota opgesteld waarin het nieuw/gewijzigd beleid en de financiële uitgangspunten zijn opgenomen.

Indeling begroting

Programma's

De begroting is nu ingedeeld in negen programma's en zeven verplichte paragrafen. Deze indeling is gelijk aan de landelijk bekende hoofdfuncties en geldt als de gebruikelijke norm binnen gemeenteland. Door de overgang naar een nieuw financieel systeem met ingang van 2025 is het een natuurlijk moment om deze wijziging nu door te voeren. De begroting is verder onderverdeeld in producten, die als deelprogramma's gezien kunnen worden. De nadere uitwerking van de producten is aan het college opgedragen. Deze producten liggen tezamen met tal van calculaties en gedetailleerde ramingen ten grondslag aan de programmabegroting.

De nieuwe programma indeling is respectievelijk:

0. Bestuur en ondersteuning;
1. Veiligheid;
2. Verkeer, vervoer en waterstaat;
3. Economie;
4. Onderwijs;
5. Sport, cultuur en recreatie;
6. Sociaal domein;
7. Volksgezondheid en milieu;
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing.

Tezamen vormen deze programma's het programmaplan, dat zowel de inhoud (doelen en middelen) van de begroting als de verdeling van baten en lasten bevat. Binnen dit plan is een totaal van enkele honderden maatregelen gedefinieerd: investeringen, lopende activiteiten, projecten en klussen die u op de beleids- en beheersagenda heeft geplaatst. Over deze maatregelen zal met regelmaat gerapporteerd worden aan management, college en raad, binnen ieders respectievelijke verantwoordelijkheden en informatiebehoeften.

Paragrafen

Er zijn zeven verplichte paragrafen die elk vanuit een ander perspectief een 'dwarsdoorsnede' geven van de begroting. Op onderdelen zijn de paragrafen tamelijk technisch van aard. De paragrafen zijn:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing;
- Grondbeleid;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Verbonden partijen;
- Lokale heffingen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering.

Toelichtingen bij de cijfers

Bij de financiële toelichtingen zijn op programmaniveau de verschillen tussen de jaren 2024 en 2025 e.v. toegelicht. Mocht de betreffende mutatie al in een eerder document zijn opgenomen dan wordt in de toelichting hiernaar verwezen. Afwijkingen die betrekking hebben op het jaar 2023 zijn niet toegelicht; hiervoor wordt verwezen naar de Jaarstukken 2023.

Overzicht programma's en producten

Bestuur en ondersteuning		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Bestuur	L. Liefers	O. Prinsen
Burgerzaken	R. v.d. Veen	O. Prinsen
Beheer overige gebouwen en gronden	L. Liefers	S. Nienhuis
Overhead	L. Liefers	O. Prinsen
Treasury	L. Liefers	K. Harink
OZB-woningen	R. v.d. Veen	K. Harink
OZB niet-woningen	R. v.d. Veen	K. Harink
Belastingen overig	R. v.d. Veen	K. Harink
Overige baten en lasten	L. Liefers	K. Harink
Mutatie reserve	L. Liefers	K. Harink
Resultaat van de rekening van baten en lasten	L. Liefers	K. Harink

Veiligheid		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Crisisbeheersing en brandweer	F. v. Weeghel	O. Prinsen
Openbare orde en veiligheid	F. v. Weeghel	O. Prinsen

Verkeer, vervoer en waterstaat		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Verkeer en vervoer	F. v. Weeghel	S. Nienhuis
Parkeren	F. v. Weeghel	S. Nienhuis

Economie		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Economische ontwikkeling	M. Siliakus	K. Harink
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	M. Siliakus	K. Harink
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	M. Siliakus	K. Harink
Economische promotie	M. Siliakus	K. Harink

Onderwijs		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Onderwijshuisvesting	H. Pander	W. v. Ommen
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	H. Pander	W. v. Ommen

Sport, cultuur en recreatie		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Sportbeleid en activering	H. Pander	S. Nienhuis
Sportaccommodaties	H. Pander	S. Nienhuis
Culturele presentatie, -productie en -participatie	H. Pander	W. v. Ommen
Musea	H. Pander	W. v. Ommen
Cultureel erfgoed	H. Pander	W. v. Ommen
Media	H. Pander	W. v. Ommen
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	F. van Weeghel	S. Nienhuis

Sociaal domein		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Samenkracht en burgerparticipatie	B. v. Zuthem	O. Prinsen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	H. Pander	W. v. Ommen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	H. Pander	W. v. Ommen
Inkomensregelingen	H. Pander	W. v. Ommen
WSW en beschut werk	H. Pander	W. v. Ommen
Arbeidsparticipatie	H. Pander	W. v. Ommen
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Huishoudelijke hulp (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Begeleiding (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdhulp ambulantly lokaal	H. Pander	W. v. Ommen
PGB Wmo	H. Pander	W. v. Ommen
PGB Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen
Beschermd wonen (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdbescherming	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdreclassering	H. Pander	W. v. Ommen
Coördinatie en beleid Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen

Volksgezondheid en milieu		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Volksgezondheid	H. Pander	W. v. Ommen
Riolering	F. v. Weeghel	S. Nienhuis
Afval	M. Siliakus	S. Nienhuis
Milieubeheer	M. Siliakus	S. Nienhuis
Begraafplaatsen	F. v. Weeghel	W. v. Ommen

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Ruimtelijke ordening	M. Siliakus	S. Nienhuis
Grondexploitatie	M. Siliakus	K. Harink
Wonen en bouwen	M. Siliakus	S. Nienhuis

Prestatie - indicatoren

Landelijk is er een set van prestatie-indicatoren ontwikkeld die verplicht in de begroting moet worden opgenomen. Door het verplichte karakter wordt de onderlinge

vergelijkbaarheid tussen gemeenten verbeterd. Genoemde prestatie-indicatoren zijn hoofdzakelijk opgenomen bij de desbetreffende programma's en zijn afkomstig van de website 'Waarstaatjegemeente.nl'. Bij de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing zijn er financiële indicatoren toegevoegd en bij de paragraaf Bedrijfsvoering zijn er indicatoren opgenomen voor de formatie en bezetting (onderdeel Personeelsbeleid) en voor het overheadpercentage (onderdeel Planning & Control).

De indicatoren zijn ontwikkeld door de commissie BBV en de commissie Depla en zijn voor iedere gemeente gelijk. Deze indicatoren worden regelmatig gecontroleerd en geactualiseerd.

Dekkingsplan

In de Perspectiefnota 2025 e.v. hebben wij uw raad een zorgelijk financieel meerjarenbeeld geschetst. De redenen daartoe hebben wij toegelicht. Met name de landelijke korting van €3 miljard op het gemeentefonds (het zgn. Ravijn) is substantieel. Hoewel de Meicirculaire 2024 ons enigszins hielp, blijven de jaarsaldi voor de komende jaren ronduit negatief.

Uit onderstaande tabel blijkt dat het Ravijn zich vanaf 2026 voltrekt. Wij zagen deze ontwikkeling al eerder aankomen en hebben hierop in het afgelopen jaar reeds met enkele maatregelen geanticipeerd. Hierdoor steken onze cijfers minder ongunstig af in vergelijking met die van andere gemeenten.

Het perspectief ziet er als volgt uit:

	2025	2026	2027	2028
Saldi Perspectiefnota 2025-2028	+121	-1.083	-1.531	p.m.
Update memo ari effect meicirculaire e.a.	+863	+552	+462	-
Nieuwe begrotingsaldi	+984	-531	-1.069	p.m.

In de Perspectiefnota 2025 hebben wij onze koers geschetst en uw raad voorstellen gedaan hoe we met deze vooruitzichten kunnen omgaan. Samengevat kunnen die als volgt worden weergegeven:

1. We gaan voor een sluitend begrotingsjaar 2025, omdat daarmee goedkeuring van onze financieel toezichthouder (provincie) gewaarborgd is;
2. Vanaf het jaar 2026 is de jaarlijkse begroting zonder ingrijpende ombuigingen niet meer sluitend te krijgen;
3. In het najaar 2024 start een noodzakelijk ombuigingstraject gebaseerd op het tekort 2027 met als doel rond maart 2025 een concreet en toereikend ombuigingspakket te presenteren. Na besluitvorming kunnen de maatregelen in de Perspectiefnota 2026 e.v. worden verwerkt;
4. Er is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid: college/raad/inwoners (via participatie);
5. Daarbij wordt de adviezen van de VNG overgenomen; o.a. bereidt ombuigingen voor maar voer deze nog niet door.

Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2025 e.v. op 8 juli jl. heeft uw raad tevens ingestemd met dit ombuigingstraject.

Uitgangspunten ombuigingstraject

Ons voornemen is om separaat aan onderhavige programmabegroting, uw raad een voorstel te doen op welke wijze wij een dergelijk ombuigingstraject voor ons zien en willen inrichten.

In de opmaat naar een dergelijk voorstel hebben wij enkele uitgangspunten c.q. randvoorwaarden voor dit ombuigingstraject bepaald, namelijk:

- Ombuigingen betreffen concrete maatregelen die (negatief) ingrijpen in de huidige kwaliteit van het voorzieningenniveau of dienstverlening en/of leiden tot extra lastendruk (belastingen). Ze zijn dus merkbaar in de samenleving en doen dus pijn. Ingeval van ombuigingen is sprake van harde inhoudelijke keuzes. We zijn dus voorbij aan opportunistische suggesties zoals 'stofkam', 'efficiencykortingen' en/of 'niet onderbouwde taakstellingen'.
- Het bedrag van de ombuigingen moet hard zijn. Het bedrag moet niet ter discussie staan, dan wel onzeker zijn. We willen voorkomen dat achteraf minder of juist meer omgebogen moet worden. Daarbij hebben we ons te baseren op de meest recente, beschikbare informatie.
- Gelet op de impact van ombuigingen op de samenleving, moeten we zeker weten dat onze ter beschikking staande financieel-technische maatregelen volledig benut zijn. We

willen voorkomen dat achteraf de ombuigingen minder of niet nodig waren, omdat er nog financieel-technische maatregelen resteerden. Voor de goede orde: een financieel-technische maatregel laat de kwaliteit van dienstverlening en voorzieningenniveau onverlet; het doet inwoners geen pijn.

- Wij achten het ongewenst, indien er (vooraf) op begrotingsbasis fors bezuinigd (ombuigingen) moet worden terwijl er (achteraf) op rekening basis structureel sprake is van substantiële overschotten. Dit zou de geloofwaardigheid van ons gemeentebestuur aantasten.

Deze uitgangspunten hebben wij vervolgens onderstaand uitgewerkt en financieel doorvertaald.

a. Bedrag van de ombuigingen

In de afgelopen periode hebben wij op basis van de laatste informatie (algemene uitkering Rijk, update salarissen/investeringen en overige correcties) de begrotingssaldi voor de komende jaren herrekend en definitief gemaakt. Zo is ook het begrotingssaldo 2028 becijferd (in de Perspectiefnota 2025 stond dit nog p.m.). De saldi voor de komende jaren zien er thans als volgt uit:

	2025	2026	2027	2028
Saldi Perspectiefnota 2025-2028	+984	-531	-1.069	p.m.
Laatste aanpassingen en correcties	+40	+7	-98	-184
Nieuwe begrotingssaldi	+1.024	-524	-1.167	-1.554

Uitgaande van 2027 zou dit betekenen dat het om te buigen bedrag ruim €1,1 mln bedraagt.

b. Uitputting financieel-technische maatregelen

Wij hebben nogmaals naar de financieel-technische maatregelen gekeken. Sterker: anders dan gebruikelijk is en in afwijking van de perspectiefnota hebben wij de grenzen van het toelaatbare opgezocht en wellicht opgerekt. Dit impliceert enig risico, doch wij achten die verdedigbaar (zie ook de risicoparagraaf). Concreet hebben wij de volgende twee technische maatregelen verkend, uitgewerkt en cijfermatig vertaald.

1. *Lagere raming rentekosten.* In de perspectiefnota hebben wij een veilig rentepercentage van 3% gehanteerd. Gelet op de ontwikkeling op de financiële markten, achten wij een lager percentage verdedigbaar, te weten: 2,5%.
2. *Btw-compensatiefonds.* Gemeenten kunnen bij investeringen voor de te betalen btw een beroep doen op het zgn. Btw-compensatiefonds. Indien dit fonds niet volledig is uitgenut, ontvangen gemeenten het beschikbare bedrag achteraf alsnog in de september/ decembercirculaire van het Rijk. Dit verklaarde waarom wij in de afgelopen kalenderjaren bij de jaarrekening alsnog een hogere algemene uitkering konden inboeken. Nu elke gemeente met de zgn. ravijnjaren geconfronteerd wordt, wordt er in de vakbladen en in de publieke opinie een pleidooi gehouden om deze Btw-compensatie jaarlijks reeds op begrotingsbasis te ramen i.p.v. pas in de jaarrekening te verwerken. Ook wij willen hierin meegaan en hebben ervoor gekozen dit bedrag alvast voor 75% mee te nemen in de begroting.

c. Beperking overschotten in de jaarrekening

Zoals aangegeven willen we voorkomen dat jaarlijks sprake is van substantiële overschotten in de jaarrekening. Kijkend naar de afgelopen jaren dan kunnen we concluderen dat de overschotten in de jaarrekening grofweg 3 oorzaken hebben, te weten:

1. *Hogere rijksvergoedingen.* De algemene uitkering (gemeentefonds) werd door het Rijk in de september- en/of decembercirculaire positief bijgesteld. Hierop hebben wij natuurlijk geen invloed, zodat ontwikkelingen aan de inkomstenkant jaarlijks grillig blijven.
2. *Teveel ambitie.* Door gebrek aan capaciteit, dan wel langere procedures ontstaan onderschrijvingen op de geraamde uitgaven, oftewel er blijven budgetten over die in

jaarrekening toegelicht worden. Om die reden zijn wij enerzijds kritisch geweest op bijramingen van de meerjareninvesteringslijst. Wij hebben in dit verband de extra aangereikte ambities gehalveerd door enkel onvermijdbare investeringen mee te nemen. Cijfermatig is deze maatregel reeds verwerkt in bovenstaande tabel (regel 'laatste aanpassingen en correcties').

Anderzijds hebben wij claims voor nieuw beleid die wel in de perspectiefnota cijfermatig waren meegenomen er alsnog uitgehaald. Het gaat dan om de claims waarop nog bestuurlijke afweging en besluitvorming moet plaatsvinden. Concreet gaat het m.n. om de wens bepaalde functies in het sociaal domein structureel te maken na afloop van de huidige bestuursperiode.

3. *Lucht in de begroting.* Ondanks dat 'realistisch ramen' een uitgangspunt is bij het opstellen van de jaarlijkse begroting, vielen er in recente jaarrekeningen nog geregeld bedragen vrij die te ruim waren begroot. Daarom hadden wij in het afgelopen jaar de zichtbare lucht reeds uit de begroting gehaald door 'scherper aan de wind te zeilen' (deze aanscherping vertaalde zich terug in de laatste jaarrekening). Toch hebben wij ook wat dit betreft nu de grens opgezocht. Immers, ingeval van een ombuigingstraject streven we naar een zo klein mogelijk verschil tussen het begrotingsresultaat en rekeningresultaat. Daarom hebben wij diverse kleine stelposten (post 'Overigen' per product) cijfermatig afgeraamd.

Wanneer we de maatregelen genoemd onder ad 2 en 3 cijfermatig uitwerken dan levert dat het volgende eindbeeld op:

	2025	2026	2027	2028
Saldi Perspectiefnota 2025-2028	+984	-531	-1.069	p.m.
Laatste aanpassingen en correcties	+40	+7	-98	-184
Nieuwe begrotingssaldi	+1.024	-524	-1.167	-1.554
Terugramen rente financieringstekort (3% naar 2,5%)	-	+40	+77	+106
Ramen BTW compensatiefonds 75% en taakmutaties	+493	+488	+677	+735
Terugramen nieuw beleid (formatie SMV)		+198	+200	+203
Terugramen posten 'overigen' + lucht SMV	+129	+123	+125	+127
Nieuwe begrotingssaldi	+1.647	+325	-88	-383

Mogelijke risico's beheersbaar

Met bovenstaande maatregelen hebben wij met het oog op een ombuigingstraject - anders dan gebruikelijk en in de perspectiefnota- doelbewust de grens opgezocht. Deze benadering is niet zonder risico: wellicht hebben we achteraf te scherp aan de wind gezeild. Toch achten wij het nemen van dit risico verdedigbaar.

Eenzijds gaat het om financieel-technische maatregelen die elk jaar eenvoudig kunnen worden teruggedraaid indien dat nodig is. Anderzijds waren de overschotten in de jaarrekening van de afgelopen jaren dusdanig dat we voldoende ruimte veronderstellen om een mogelijke financiële tegenvaller te compenseren. Tot slot is er in het slechtste geval altijd nog de algemene reserve, waarmee jaarlijkse overschotten en tekorten kunnen worden geëgaliseerd. Dit vergt wel enige robuustheid van onze algemene reserve (solvabiliteit). Om die reden geven wij uw raad op voorhand mee om eventuele overschotten bij de komende jaarrekeningen niet uit te geven maar te laten terugvloeien naar deze reserve.

Voor een verdere uitwerking van risico's wordt u verwezen naar deze paragraaf.

Ombuigingstraject: wel of niet?

Toepassing van bovenstaande uitgangspunten leidt tot de conclusie dat er een nieuw Meerjarenperspectief 2025-2028 ontstaat dat aanmerkelijk rooskleuriger is. Een conclusie die ook de vraag rechtvaardigt in hoeverre het opstarten van een

ombuigingstraject nog urgent resp. wenselijk is. Doordat een ombuigingstraject gepaard gaat met de nodige maatschappelijke onrust, is ons college terughoudend. Wel wijzen wij uw raad in dit verband nadrukkelijk op een tweetal aandachtspunten.

- *Geen ruimte voor ambities.*

De voorliggende programmabegroting is volledig uitgeperst en biedt geen enkele ruimte meer voor nieuwe beleidsambities. Elke nieuwe wens of voorstel -van ons college of uw raad- dat (structureel) geld kost, kan dus financiële overwegingen geen doorgang vinden. Deze constatering schuurt, omdat bekend is dat er wel degelijke nieuwe voorstellen in de pijplijn zitten (o.a. voorstellen om tijdelijke functies sociaal domein na lopende bestuursperiode structureel te maken), resp. bij uw raad bepaalde wensen leven.

- *Risico 2028 2e tranche herverdeling gemeentefonds.*

Onze gemeente is een forse nadeelgemeente aangaande de herverdeling van het gemeentefonds. Deze herverdeling is sinds 2023 doorgevoerd en leidt voor onze gemeente tot een (eerste) korting van €700.000,- per jaar. Dit bedrag is in bovenstaande cijfers verdisconteerd. Bedoeling is dat in 2025 de werking van de herverdeling landelijk worden geëvalueerd, met als mogelijke uitkomst dat besloten wordt de herverdeling nog verder door te zetten. In dat geval zal Heerde vanaf 2028 nog eens met bijna €1.000.000,- jaarlijks worden gekort. Een risico dus met forse impact!

Gelet op deze situatie stellen wij uw raad een werkwijze voor, te weten:

1. Jaarlijks bestuurlijke integrale afweging in één keer bij de Perspectiefnota 2026 e.v. Alle nieuwe wensen en voorstellen met (structurele) financiële impact worden aangehouden, verzameld en betrokken bij de Perspectiefnota 2026 e.v. Dan wordt vastgesteld of er in de tussentijd enige budgettaire ruimte is ontstaan (bijv. meevallers van het Rijk), resp. kan worden besloten de nodige dekkingsruimte te creëren (het principe 'oud-voor-nieuw').
2. Een onvermijdbaar ombuigingstraject is alleen aan de orde, indien en voor zover de 2e tranche herverdeling gemeentefonds een onherroepbaar feit wordt. De financiële impact ervan is nl. dusdanig fors dat die niet op een andere wijze op te vangen is. In dat geval zullen wij uw raad tijdig een voorstel doen hoe zo'n traject in te richten.

Risicoparagraaf

De ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel. Een groot deel van deze ontwikkelingen hebben ook zijn weerslag op de gemeente Heerde en beïnvloeden daarmee de financiën van de gemeente. Wanneer deze ontwikkelingen niet in euro's kunnen worden uitgedrukt dan zijn deze een potentieel (financieel) risico. In dit hoofdstuk wordt een opsomming gegeven van risico's die hun weerslag kunnen hebben op de gepresenteerde meerjarenraming en de financiële positie van de gemeente.

Gemeentefonds

De hoogte van de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn al jaren dé onzekere/onstabele factor van de gemeentelijke financiën. Het nieuwe kabinet en het regeerakkoord heeft hier weinig verandering in aangebracht. Wat wel duidelijk is geworden is dat de korting van het fonds vanaf 2026 (Ravijn) niet wordt gecompenseerd. Onzeker blijft hoe de rest van het fonds zich in de toekomst gaat ontwikkelen; vooral de evaluatie van de herverdeling in 2025 kan verstrekende financiële gevolgen hebben voor de gemeente Heerde.

Opvang Oekraïense ontheemden

Sinds 2022 worden er Oekraïense ontheemden opgevangen binnen de gemeentegrenzen van Heerde. Door het steeds wisselende aantal bewoners en de relatief korte periode dat deze opvang plaatsvindt is het (nog) lastig om hiervoor een raming op te nemen; de budgetten hiervoor moeten nog structureel in de begroting worden verwerkt. Complicerende factor hierbij is ook de rijksvergoeding; deze is al enkele keren gekort en onduidelijk is of de huidige vergoeding ook geldt voor de komende jaren. De sterk fluctuerende prijzen voor o.a. energie en de onzekerheid over het verloop van de herfst en winter (koud/mild) maken het nog moeilijker om hiervoor goed te budgetteren.

Cybercriminaliteit

Cybercriminaliteit is gericht op het hacken van computers, netwerken of netwerkapparaten door criminele organisaties. Deze vorm van misdaad neemt alleen maar toe en kan iedere persoon of organisatie treffen, met alle gevolgen van dien. De ICT-organisatie probeert zich hier zo goed mogelijk tegen te wapenen maar het helemaal uitsluiten van een hack is onmogelijk met een mogelijke (langdurige) verstoring van de werkzaamheden en (hoge) onkosten tot gevolg.

Regionale ambities

De gemeente Heerde maakt deel uit van zowel de Regio Zwolle/Kop van de Veluwe als de Regio Stedendriehoek. Beide regio's hebben een strategische agenda. Om de doelen van de agenda's te realiseren zal de triple helix binnen beide regio's maatregelen en acties moeten ontplooiën. Deze regionale ambities sluiten aan bij onze lokale doelstellingen, waardoor we er vooralsnog vanuit gaan dat eventuele te leveren bijdragen worden gedekt uit de bestaande begroting. Wel vergt het acteren in twee regio's veel van zowel de bestuurders als de ambtelijke organisatie.

Klimaatverandering

Het klimaat wordt steeds grilliger en onvoorspelbaarder. De recente natuurrampen tonen dit telkens weer aan. Op kleinere schaal zien we daar ook de gevolgen van in Heerde; door de vele regenval van de afgelopen maanden zijn er bij een aantal gemeentelijke gebouwen problemen geweest met ondergelopen kelders, schimmelvorming op muren en vochtinwerking op elektrische apparatuur. Om deze problemen op te lossen is er inmiddels extra budget bijgeraamd. Voor andere weersinvloeden (bijv. storm / zware sneeuwval) is op dit moment geen aanvullend budget in de begroting opgenomen. Wanneer deze extremen zich gaan voordoen dan zal dit onvermijdelijk leiden tot budgetoverschrijdingen.

Weerstandscapaciteit

Bij de Perspectiefnota 2025-2028 is een vijftal technische maatregelen doorgevoerd waarmee de begroting structureel is ontlast. Consequentie hiervan is wel dat daarmee de hoogte van de algemene reserve is gedaald; hiervan is een bedrag overgeheveld naar bestemmingsreserves wat (op termijn) wordt toegevoegd aan de exploitatie. De algemene reserve fungeert als buffer voor het opvangen van incidentele financiële risico's. Doordat de algemene reserve nu lager is kan de gemeente Heerde eerder in financiële problemen komen. In de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing is een inschatting gemaakt van de risico's en is de dekkinggraad ervan weergegeven. Mocht de algemene reserve op een bepaald moment te laag worden, dan is het altijd mogelijk om de technische maatregelen (deels) terug te draaien. Het gevolg hiervan is dan wel dat het structurele begrotingssaldo daarmee verslechterd. Overigens worden voor de jaren 2024 en 2025 positieve rekeningssaldi verwacht. Deze saldi kunnen aan de algemene reserve worden toegevoegd waardoor de financiële buffer weer toeneemt. Doordat het solvabiliteitspercentage wordt bepaald over het totaal van de algemene reserve én de bestemmingsreserves blijft dit percentage nagenoeg ongewijzigd.

0. Bestuur en ondersteuning

Collegeprogramma Bestuur en ondersteuning

Doelstellingen

De gemeenteraad kan de wens, noden en belangen zorgvuldig afwegen

Maatregelen

Ingeval van kiezen hebben zorg en veiligheid prioriteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Zodra aan de orde, is in samenspraak met raad bepaald hoe bezuinigingen worden ingevuld.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

Niet bezuinigen op bestaande voorzieningen.

Wanneer zijn wij tevreden

Zodra aan de orde, is in samenspraak met raad bepaald hoe bezuinigingen worden ingevuld.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We besturen goed: eerlijk, transparant en benaderbaar

Maatregelen

Organiseren van een onafhankelijk aanspreekpunt.

Wanneer zijn wij tevreden

Per dorp is er een herkenbaar aanspreekpunt vanuit elk dorp actief.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We gaan verantwoordelijk om met gemeenschapsgeld

Maatregelen

Maken van duidelijke begrotingen die goed laten zien waar we geld aan uitgeven.

Wanneer zijn wij tevreden

De P&C-producten die worden opgemaakt sluiten aan bij de sturende en controlerende rol van de raad. De omvang van de begroting hierbij is ingeperkt tot maximaal 100 pagina's.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Maken van overzichtelijke jaarstukken.

Wanneer zijn wij tevreden

De P&C-producten die worden opgemaakt sluiten aan bij de sturende en controlerende rol van de raad. De omvang van de jaarstukken hierbij is ingeperkt tot maximaal 100 pagina's.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

We plannen uitgaven voor meerdere jaren alleen als we zeker weten dat we ook meerdere jaren lang geld krijgen.

Wanneer zijn wij tevreden

Projecten zijn alleen in uitvoering genomen als de structurele dekking geborgd is.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben een gemeenteraad in positie

Maatregelen

Tijdig en volledig informeren van gemeenteraad.

Wanneer zijn wij tevreden

De raad is in verschillende stadia besluitvormingsproces (BOB-model) meegenomen en betrokken.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-12-2024

Zoeken mogelijkheden om standpunten vanuit raad in te brengen in regionale besluitvorming.

Wanneer zijn wij tevreden

De raad heeft maximale gelegenheid zijn invloed (kaderstelling en controle) te geven op voorstellen.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We hebben ons huishoudboekje op orde](#)

Maatregelen

Consolideren huidige financiële situatie.

Wanneer zijn wij tevreden

De uitkomst van de beoordeling door de provincie op de 'Risicobeoordeling van de financiële positie van onze gemeente' is gehandhaafd of zo mogelijk verbeterd. Jaarlijks rapporteert de provincie hierover in aansluiting op de beoordeling van de begroting en meerjarenraming.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Verzetten tegen onmogelijke opgaven vanuit het Rijk (jeugdzorg, energietransitie, huishoudelijke hulp).

Wanneer zijn wij tevreden

Als de middelen vanuit het Rijk in overeenstemming zijn met de opgaven waar we voor staan.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben onze eigen zaken op orde

Maatregelen

Bereikbaarheid van organisatie/medewerkers verhogen.

Wanneer zijn wij tevreden

De realisering van de servicenormen zijn kwantitatief en kwalitatief gestegen. Organisatorische ingrepen hebben ertoe geleid dat de aansluiting front-backoffice is verbeterd waardoor vooral telefonische bereikbaarheid is verbeterd.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Bespreken houding en gedrag van medewerkers.

Wanneer zijn wij tevreden

Aantal (gegronde) klachten (bejegening) van inwoners is gedaald. Het jaarlijks te monitoren klantbeeld is verbeterd. Dat medewerkers in het jaarlijkse gesprek bekend zijn met wat gevraagd wordt op houding en gedrag.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We houden de gemeentelijke belastingendruk stabiel

Maatregelen

Toepassen jaarlijkse inflatiecorrectie.

Wanneer zijn wij tevreden

Waar mogelijk is de jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast. In geval van tekorten is onderzocht of de gemeentelijke belastingen verhoogd kunnen worden.

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Zorgen voor kostendekkende leges.

Wanneer zijn wij tevreden

Alle diensten zijn kostendekkend gemaakt (tenzij de raad zelf daarop uitzondering wil maken)

Startdatum

12-09-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We werken samen met de gemeenten om ons heen](#)

Maatregelen

Opzoeken regionale samenwerking.

Wanneer zijn wij tevreden

Per (nieuw) onderwerp hebben we regiogemeenten uitgenodigd mee te doen respectievelijk open te staan voor anderen. De meeste bedrijfsvoeringsprocessen zijn op H2O geharmoniseerd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Focus aanbrengen tussen verschillende regio's.

Wanneer zijn wij tevreden

Er wordt in belang van efficiënte tijdsbesteding blijvend per inhoudelijk onderwerp/thema vooraf bepaald in welke regio onze gemeente meedoet.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We werken samen met elkaar aan Heerde](#)

Maatregelen

Inwoners uitdagen om zelf met plannen te komen.

Wanneer zijn wij tevreden

2x per jaar worden inwoners opgeroepen om met ideeën, initiatieven of concrete plannen te komen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Jeugd kennis laten maken met politiek: jeugdraad.

Wanneer zijn wij tevreden

Vastgesteld of er voldoende draagvlak is voor jeugdraad.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Opstellen samenhangend participatiebeleid.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een door de gemeenteraad vastgesteld participatiebeleid en in uitvoering.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Stimuleren ontwikkelaars om omgeving bij plannen te betrekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Elk plan van een ontwikkelaar heeft een paragraaf op welke wijze inwoners betrokken zijn, met als uitgangspunt betrokkenheid in zo'n vroeg mogelijk stadium.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Toelichting op programma Bestuur en ondersteuning

Op het programma '**Bestuur en ondersteuning**' zijn de algemene inkomsten en uitgaven verwerkt om de gemeente Heerde 'draaiende te houden'. Voorheen werden deze kosten onder 'Bestuur' en 'Overhead' verantwoord. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten voor raad, college, bestuursondersteuning, burgerzaken maar ook de kosten voor huisvesting, facilitair, P&O, financiën en ICT behoren hierbij. De algemene uitkering uit het gemeentefonds, O.Z.B. en lokale heffingen zijn opgenomen bij de baten van dit programma. Dit programma is daarmee het enige programma waar de baten hoger zijn dan de lasten.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Bestuur	2.705.065	1.822.958	1.816.230	1.866.580	1.928.040	1.985.530
Burgerzaken	445.842	423.830	433.666	447.882	465.551	481.605

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Beheer overige gebouwen en gronden	466.169	252.423	247.616	255.011	264.152	271.382
Overhead	11.418.596	10.272.381	10.518.875	10.707.880	11.088.890	11.517.151
Treasury	441.483	578.820	488.955	672.101	808.018	982.912
OZB woningen	298.107	317.091	435.286	447.171	460.113	472.586
OZB niet-woningen	0	94.799	102.716	106.619	111.737	116.206
Belastingen overig	73.261	24.070	24.750	25.340	25.920	26.510
Overige baten en lasten	0	1.160.709	2.306.514	355.248	30.000	30.000
Res. van de rekening van baten en lasten	1.573.976	0	0	0	0	0
Mutaties reserves Bestuur en ondersteuning	268.500	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	17.691.001	14.947.081	16.374.608	14.883.832	15.182.421	15.883.882
Baten						
Bestuur	-20.884	0	0	0	0	0
Burgerzaken	-213.122	-246.770	-253.680	-259.760	-265.740	-271.850
Beheer overige gebouwen en gronden	-502.457	-163.609	-154.113	-157.084	-160.004	-162.984
Overhead	-1.686.644	-836.441	-1.141.783	-1.072.440	-1.104.784	-1.137.493
Treasury	-710.266	-1.817.902	-1.553.753	-1.589.986	-1.612.366	-1.613.974
OZB woningen	-5.090.242	-4.184.580	-4.218.530	-4.354.770	-4.474.930	-4.587.850
OZB niet-woningen	0	-1.303.790	-1.340.300	-1.372.470	-1.404.040	-1.436.330
Belastingen overig	-18.390	-11.790	0	0	0	0
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-36.686.348	-38.013.599	-40.009.924	-39.034.888	-40.246.893	-41.417.480
Overige baten en lasten	0	0	0	0	-87.785	-383.212
Res. van de rekening van baten en lasten	-651.500	0	0	0	0	0
Mutaties reserves Bestuur en ondersteuning	-969.753	-439.000	-228.000	-153.000	-175.500	-183.000
Totaal Baten	-46.549.607	-47.017.481	-48.900.083	-47.994.398	-49.532.042	-51.194.173
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-28.858.606	-32.070.400	-32.525.475	-33.110.566	-34.349.621	-35.310.291
Gerealiseerd resultaat	-28.858.606	-32.070.400	-32.525.475	-33.110.566	-34.349.621	-35.310.291

Toelichting op de lasten en baten bestuur en ondersteuning

Lasten

Product Treasury

Met ingang van het jaar 2026 moet er naar verwachting weer een lening worden

aangetrokken om in de financieringsbehoefte van de gemeente Heerde te kunnen voorzien. Hierbij wordt rekening gehouden met een rentevergoeding van 2,5%; dit percentage is hoger dan de gemiddelde rentekosten van de lopende geldleningen en veroorzaakt de hogere kosten bij dit onderdeel.

Product Overige baten en lasten

Bij dit product is het geraamde begrotingsresultaat opgenomen. Voor 2025 wordt een positief resultaat van €1.647.000,- verwacht; voor 2026 is dit bedrag naar €325.000,- gedaald (Ravijnjaar). Daarnaast is er in 2026 geen budget (meer) beschikbaar voor het uitvoeringsprogramma van het college. Het bedrag van €30.000,- dan vervolgens nog resteert betreft de post Onvoorzien van het college. Het oorspronkelijke budget van €50.000,- is bij de Perspectiefnota 2025-2028 met €20.000,- afgeraamd.

Baten

Product Treasury

Op dit product zijn voor 2024 de rente-inkomsten geboekt die zijn ontvangen als gevolg van het openstaande banksaldo in dat jaar. Daarnaast wordt op dit product het 'renteresultaat' geboekt; het verschil tussen de werkelijk te betalen rente over uitstaande geldleningen en de rente die wordt toegerekend aan de diverse producten. De saldi op dit product kunnen daardoor jaarlijks fluctueren.

Product Algemene uitkering

Bij dit product is in het jaar 2026 duidelijk de daling van de rijksinkomsten (Ravijnjaar) te zien. De stijging van de jaren erna betreft de vergoeding voor de gestegen kosten (inflatiecorrectie).

Mutaties reserves Bestuur en ondersteuning

Voor de komende jaren wordt er geld uit de reserve Gebouwen onttrokken voor het wegwerken van achterstallig onderhoud of verduurzamen van gebouwen.

1. Veiligheid

Collegeprogramma veiligheid

Doelstellingen

We hebben een veilig leefomgeving

Maatregelen

Uitbreiden handhavingscapaciteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Er zijn extra (fte) buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) aanwezig.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We voelen ons veilig: tegengaan ondermijning

Maatregelen

Herkennen ondermijning.

Wanneer zijn wij tevreden

Gemeentebestuurders, betreffende medewerkers en inwoners zijn toegerust in bewustwording en herkenning.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Maatregelen nemen ter opsporing.

Wanneer zijn wij tevreden

De interne formatie is aangepast op urgentie. Samenwerking met betrokken instanties is intensiever en geoptimaliseerd. Daar waar gewenst wordt er volop gebruik gemaakt van het Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) instrumentarium.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Tegengaan permanente bewoning vakantieparken.

Wanneer zijn wij tevreden

Ter uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken zijn alle lokale vakantieparken in beeld en is zonodig opgetreden.

Startdatum

27-06-2022

Einddatum

31-03-2026

Tegengaan langdurige leegstand bebouwing.

Wanneer zijn wij tevreden

Bij eigen gebouwen is antikraak toegepast. Toezicht is speerpunt van de boa's geweest.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Zorgen voor weerbare bestuurders en medewerkers.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is periodiek getraind en opgeleid. Er zijn met de politie afspraken gemaakt.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Toelichting op programma Veiligheid

De kosten die op het programma '**Veiligheid**' worden verantwoord zijn voor een groot deel te relateren aan de brandweezorg (VNOG). Daarnaast zijn de taken die verband houden met criminaliteit, preventie en ondermijning bij dit programma opgenomen.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	1.218.900	1.271.202	1.392.117	1.408.871	1.477.104	1.496.261
Openbare orde en veiligheid	1.173.849	789.465	697.546	721.789	752.952	780.452
Totaal Lasten	2.392.749	2.060.667	2.089.663	2.130.660	2.230.056	2.276.713
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	-48.737	-18.720	-19.240	-19.700	-20.150	-20.610
Openbare orde en veiligheid	-13.621	-14.620	-15.030	-15.390	-15.740	-16.110
Totaal Baten	-62.358	-33.340	-34.270	-35.090	-35.890	-36.720
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.330.390	2.027.327	2.055.393	2.095.570	2.194.166	2.239.993

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Gerealiseerd resultaat	2.330.390	2.027.327	2.055.393	2.095.570	2.194.166	2.239.993

Toelichting op de lasten en baten veiligheid

Lasten

Product Crisisbeheersing en brandweer

De aanschaf van nieuwe blusvoertuigen bij de VNOG heeft als gevolg dat de brandweerkosten in 2025 meer dan gemiddeld stijgen; een toename van €66.000,- ten opzichte van het jaar ervoor. Daarnaast is er voor het onderhoud van nieuwe waterputten in het bosgebied structureel €10.000,- bijgeraamd.

Product Openbare orde en veiligheid

Als gevolg van een lagere urenrekening naar dit product zijn de doorbelaste kosten voor 2025 e.v. lager dan in 2024.

Baten

Geen bijzonderheden.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Collegeprogramma Verkeer, vervoer en waterstaat

Doelstellingen

De gemeente Heerde is goed bereikbaar

Maatregelen

Stimuleren lopen en fietsen conform STOP-principe.

Wanneer zijn wij tevreden

Inwoners zijn door campagnes bewust van het STOP-principe op gezondheid, bewegen en duurzaamheid. Inwoners passen het STOP-principe toe in woon-werkverkeer.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Investeren in breed en goed onderhoud netwerk van fietspaden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het fietspad tussen het Heerderstrand en de kiosk is gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

Onderzoeken of we een bijdrage leveren aan de snelle fietsverbinding tussen Apeldoorn en Zwolle.

Wanneer zijn wij tevreden

De fietssnelweg F50 is in voorbereiding.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben de verkeersveiligheid vergroot

Maatregelen

Inzetten van beperkte middelen.

Wanneer zijn wij tevreden

Met beperkte middelen (weinig geld) zorgen we bij herinrichting van wegen of wijken voor het vergroten van de verkeersveiligheid.

De doelen en aanpak (nieuw GVVP (Gemeentelijk Verkeers en VervoersPlan) is heroverwogen en opnieuw vastgesteld en wordt uitgevoerd. De verkeersveiligheid is toegenomen door minder verkeersincidenten.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Kritisch kijken naar rotondes.

Wanneer zijn wij tevreden

Jaarlijks zijn er 2 rotondes geschouwd en zonodig aangepakt.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-03-2026

Terugbrengen snelheid van 50 naar 30 km/h op bepaalde plekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Voor de Elburgerweg is binnen de bebouwde kom van Heerde en de Hogeweg in Veessen de maximumsnelheid teruggebracht naar 30 km/uur.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-03-2026

Minder verkeer toelaten in centrum op drukke tijden.

Wanneer zijn wij tevreden

Minder verkeer toelaten in centrum op zaterdag na 16.00 uur en op dagen dat er activiteiten zijn.

Er is een pilot uitgevoerd in 2023 voor het centrum Heerde (Welgelegen tot Bonenburgerlaan) voor zaterdag na 16.00 uur. De resultaten zijn betrokken bij het verdere centrumplan.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Extra aandacht voor veilige loop- en fietsroutes naar scholen.

Wanneer zijn wij tevreden

De schoolroutes zijn geschouwd (bijvoorbeeld door Veilig Verkeer Nederland).

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-03-2026

*Maatregelen treffen ter verkleining aanrijding groot wild.***Wanneer zijn wij tevreden**

Er is sprake van actief wildbeheer en er zijn hekken respectievelijk roosters aangebracht op plekken met structureel overlast.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

*Instellen meldpunt verkeersgevaarlijke situaties.***Wanneer zijn wij tevreden**

Alle ingekomen meldingen over verkeersgevaarlijke situaties zijn afgewerkt.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2023

Toelichting op programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle kosten die gemaakt worden rondom de mobiliteit van voertuigen worden geboekt op het programma '**Verkeer, vervoer en waterstaat**'. Dit zijn o.a. de kosten voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen, bruggen en (fiets) paden, en daarmee dus ook de kosten voor de openbare verlichting en gladheidsbestrijding. De kosten van het eigen materieel dat wordt ingezet voor bovengenoemde taken behoren eveneens bij dit programma. De inkomsten betreffen de vergoedingen voor degeneratieschades aan wegen, bruggen etc.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Verkeer en vervoer	3.025.367	3.158.653	3.041.625	3.185.816	3.365.110	3.475.184
Parkeren	0	94.235	2.250	2.250	2.250	2.250
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.025.367	3.252.888	3.043.875	3.188.066	3.367.360	3.477.434
Totaal Lasten	3.025.367	3.252.888	3.043.875	3.188.066	3.367.360	3.477.434
Baten						
Verkeer en vervoer	-208.304	-108.010	-110.780	-113.220	-115.610	-118.060

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Parkeren	0	-89.735	0	0	0	0
Mutaties reserves Verkeer, vervoer en waterstaat	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657	-114.657
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-322.961	-312.402	-225.437	-227.877	-230.267	-232.717
Totaal Baten	-322.961	-312.402	-225.437	-227.877	-230.267	-232.717
Gerealiseerd resultaat	2.702.407	2.940.486	2.818.438	2.960.189	3.137.093	3.244.717

Toelichting op de lasten en baten verkeer, vervoer en waterstaat

Lasten

Product Verkeer en vervoer

Bij de Voorjaarsnota 2024 is €79.000,- bijgeraamd voor het opstellen van een verkeersvervoersplan. Deze kosten zijn gedekt doordat in het uitvoeringsprogramma van het college hiervoor budget was geraamd.

Product Parkeren

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er voor de aanleg van parkeervoorzieningen bij het voormalig politiebureau en de Stationsstraat €90.000,- gevraagd. Deze kosten zijn gedekt uit de voorziening Parkeerfonds.

Baten

Product Parkeren

De hierboven genoemde kosten van €90.000,- voor de aanleg van parkeervoorzieningen is gedekt door een onttrekking aan de voorziening. Deze onttrekking is aan de batenkant gemuteerd.

Mutatie reserves Verkeer, vervoer en waterstaat

Jaarlijks wordt er een bedrag van €115.000,- onttrokken aan de bestemmingsreserve voor het onderhoud van de infrastructuur en kunstwerken in het gebied van de Hoogwatergeul.

3. Economie

Collegeprogramma Economie

Doelstellingen

Onze ondernemers staan niet alleen

Maatregelen

We stimuleren de samenwerking tussen gemeente, provincie en buurgemeenten.

Wanneer zijn wij tevreden

De samenwerking in de Cleantechregio en Regio Zwolle/Kop van de Veluwe heeft geleid tot zichtbare resultaten.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

We stimuleren de samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs en organisaties.

Wanneer zijn wij tevreden

Er heeft elk jaar een ondernemersevent plaatsgehad. Het uitvoeringsprogramma economie is conform planning gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

We stimuleren startende ondernemers.

Wanneer zijn wij tevreden

Startende ondernemers kennen de weg naar Kennispoort. Er is in de Kop van de Veluwe een loket voor starters ingericht.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Ontwikkelen Actieprogramma Economie.

Wanneer zijn wij tevreden

Het in samenwerking met ondernemers tot stand gekomen en vastgestelde Actieprogramma is in uitvoering.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

We ondersteunen duurzame voedselproductie en landschapsbeheer.

Wanneer zijn wij tevreden

Vanuit onze Cittaslow gedachte zijn er initiatieven tot stand gekomen (erfcoaches) en zijn de IJsselvallei gesprekken geïntensiveerd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Ondersteunen Verkorte Voedselketens.

Wanneer zijn wij tevreden

Inwoners kopen in toenemende mate lokaal (bij lokale boeren of bedrijven).

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We zijn Cittaslow en Fairtrade](#)

Maatregelen

We stimuleren inwoners en ondernemers om Cittaslow en Fairtrade te leven en te werken.

Wanneer zijn wij tevreden

Het aantal lokale deelnemers/partners Fairtrade en/of Cittaslow is met 50% toegenomen.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Toelichting op programma Economie

Het programma '**Economie**' is relatief klein en omvat de kosten die verband houden met het stimuleren van de lokale economie, met bijvoorbeeld subsidies, promotie- en marketingactiviteiten of via bedrijfsloketten. Ook behoren de kosten voor recreatie en toerisme en de inning van toeristenbelasting (inkomsten) bij dit programma.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Economische ontwikkeling	1.032.480	285.717	251.228	253.767	257.008	259.874
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	20.110	16.701	13.597	14.113	14.791	15.382
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	72.885	45.643	46.304	47.754	49.483	51.068
Economische promotie	407.243	448.125	483.243	492.898	504.203	510.664
Totaal Lasten	1.532.718	796.186	794.372	808.532	825.485	836.988
Baten						
Economische ontwikkeling	-48.835	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-15.741	-23.840	-24.510	-25.100	-25.680	-26.270
Economische promotie	-354.201	-292.947	-327.987	-328.540	-329.080	-329.630
Mutaties reserves Economie	-774.000	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-1.192.777	-316.787	-352.497	-353.640	-354.760	-355.900
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	339.941	479.399	441.875	454.892	470.725	481.088
Gerealiseerd resultaat	339.941	479.399	441.875	454.892	470.725	481.088

Toelichting op de lasten en baten economie

Lasten

Product Economische ontwikkeling

Bij de Voorjaarsnota 2024 is €36.000,- bijgeraamd voor de Centrummanager. Deze functie was in 2023 opgestart voor de periode van 1 jaar. Met dit budget kan deze functie ook in 2024 worden voortgezet.

Baten

Geen bijzonderheden

4. Onderwijs

Collegeprogramma Onderwijs

Doelstellingen

We verbeteren de huisvesting van onze scholen

Maatregelen

Voortgaan met het plan voor het moderniseren van onze schoolgebouwen.

Wanneer zijn wij tevreden

Dit doen we door het stap voor stap uitvoeren van het Integraal Huisvestings Plan (IHP).

Afhankelijk van financiële haalbaarheid is de in het IHP opgenomen volgorde gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Stap voor stap uitvoeren IHP

Wanneer zijn wij tevreden

Afhankelijk van financiële haalbaarheid is de in het Integraal Huisvestings Plan (IHP) opgenomen volgorde gerealiseerd of in gang gezet.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Toelichting op programma Onderwijs

De kosten/opbrengsten die verband houden met de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs behoren bij dit programma. Ook het peuteronderwijs en volwasseneneducatie en de exploitaties van de Rhijnsberg en De Heerd, niet volledig onderwijsinstellingen, zijn bij dit programma '**Onderwijs**' opgenomen.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Onderwijshuisvesting	1.119.992	2.484.044	1.985.107	1.995.270	2.038.960	2.000.342
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.741.346	888.894	1.265.353	1.333.964	1.361.226	1.390.035
Mutaties reserves Onderwijs	103.980	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	2.965.318	3.372.938	3.250.460	3.329.234	3.400.186	3.390.377
Baten						
Onderwijshuisvesting	-492.104	-501.400	-515.410	-527.760	-539.880	-552.280
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-449.931	-29.910	-287.010	-287.010	-287.010	-287.010

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Mutaties reserves Onderwijs	0	-833.000	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
Totaal Baten	-942.035	-1.364.310	-1.012.420	-1.024.770	-1.036.890	-1.049.290
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.023.283	2.008.628	2.238.040	2.304.464	2.363.296	2.341.087
Gerealiseerd resultaat	2.023.283	2.008.628	2.238.040	2.304.464	2.363.296	2.341.087

Toelichting op de lasten en baten onderwijs

Lasten

Product Onderwijshuisvesting

In de raadsvergadering van 3 oktober 2022 is er voor het jaar 2024 €833.000,- beschikbaar gesteld voor de éénmalige kosten die voortvloeien uit de nieuwbouw van De Lichtbron.

Product Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De uitgaven en inkomsten voor het onderwijsachterstandenbeleid (€257.000,-) zijn voor 2024 uit de exploitatie overgeheveld naar de projectadministratie van de SPUK-gelden.

Baten

Product Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De uitgaven en inkomsten voor het onderwijsachterstandenbeleid (€257.000,-) zijn voor 2024 uit de exploitatie overgeheveld naar de projectadministratie van de SPUK-gelden. Voor 2025 e.v. zijn deze budgetten nog wel in de exploitatie geraamd omdat het nog onzeker is of er voor deze jaren ook een SPUK-vergoeding wordt uitgekeerd.

Mutaties reserves Onderwijs

In 2024 is er €833.000,- beschikbaar gesteld voor éénmalige kosten voor de nieuwbouw van De Lichtbron (zie ook de lasten). Voor 2025 e.v. wordt er vanuit de bestemmingsreserve €210.000,- bijgedragen ter dekking van de kapitaallasten van de renovatie van De Noordgouw.

5. Sport, cultuur en recreatie

Collegeprogramma Sport, cultuur en recreatie

Doelstellingen

Alle kinderen in de gemeente kunnen goed zwemmen

Maatregelen

Onderzoek doen naar schoolzwemmen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een onderzoek uitgevoerd in welke mate schoolzwemmen bijdraagt aan het vergroten van de zwemvaardigheid van kinderen.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-12-2024

Doelstellingen

Jeugd speelt en leert in een groene omgeving

Maatregelen

Aandacht voor groene schoolpleinen en speelplekken.

Wanneer zijn wij tevreden

Zoveel mogelijk schoolpleinen en speelplekken zijn groener gemaakt.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

Onze inwoners en bezoekers bewegen

Maatregelen

Extra aandacht aan sport en bewegen.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % inwoners dat beweegt en sport is toegenomen volgens de GGD monitor. Het sportakkoord is in uitvoering met lokale partijen.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Extra verbinding tussen sport, onderwijs en zorg.

Wanneer zijn wij tevreden

De extra inzet van combinatiefunctionarissen (buurtsportcoach) is structureel gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

In gesprek met ouders over sport en een gezonde leefstijl.

Wanneer zijn wij tevreden

De extra inzet van combinatiefunctionarissen (buurtsportcoach) is structureel gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

Doelstellingen

[We hebben begrijpelijke regels voor sportaccommodaties](#)

Maatregelen

Samen met de sportverenigingen kijken hoe de bestaande subsidieregels aangepast zouden moeten worden.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een duidelijk en eenduidig sportaccommodatiebeleid en subsidieregeling vastgesteld.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Doelstellingen

[We hebben oog voor het verleden](#)

Maatregelen

Aandacht voor cultuurhistorische elementen.

Wanneer zijn wij tevreden

De bestaande financiële middelen zijn tenminste op het huidige niveau beschikbaar gebleven.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

[We horen bij elkaar!](#)

Maatregelen

Stimuleren samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen in Heerde.

Wanneer zijn wij tevreden

De tijdelijke ophoging van de cultuurcoach is structureel gemaakt. De beschikbare uren zijn inhoudelijk ingezet.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

Ondersteunen culturele instellingen en musea.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige financiële middelen zijn tenminste beschikbaar gebleven. Er is een besluit genomen over eventuele herschikking van subsidie middelen naar cultuur en musea. De subsidie voor de bibliotheek wordt jaarlijks geïndexeerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

Doelstellingen

[We respecteren onze natuur](#)

Maatregelen

We stimuleren komende jaren natuurontwikkeling en natuurbehoud op alle terreinen.

Wanneer zijn wij tevreden

In samenspraak met provincie, landbouw en natuurverenigingen wordt natuur hersteld ten behoeve van toekomstbestendig landelijk gebied.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Onderhouden bermen in belang biodiversiteit.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een vastgesteld maaibeleid opgesteld en het ecologisch bermbeheer wordt in de praktijk toegepast.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We zijn een gastvrije gemeente](#)

Maatregelen

Aandacht voor bij Heerde passende overnachtingsmogelijkheden en toeristische activiteiten.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is zicht op de realisatie van een hotel. De voorgenomen ontwikkelingen met betrekking tot Ennerveld, IJsselzicht en IJsselhoeve zijn gerealiseerd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Aantrekkelijker maken centra Heerde en Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De centra zijn gezelliger gemaakt met groen rondom de muziekkoepeel, dit in samenhang met het centrumplan.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Aantrekkelijker maken horeca Heerderstrand en Renderklippen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is geïnvesteerd in een kiosk, horecavoorziening, respectievelijk ontvangstlocaties op het Heerderstrand en de Renderklippen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Opstellen veiligheidsregels per recreatiegebied.

Wanneer zijn wij tevreden

De opgaves vanuit de recreatiezonering zijn gerealiseerd respectievelijk in uitvoering. Ook zijn routes opgesteld voor alle gebruikers (o.a. MTB-ers).

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Toelichting op programma Sport, cultuur en recreatie

'Sport, cultuur en recreatie' is een breed programma met allemaal leuke en belangrijke zaken die het leven aangenamer maken. Dit programma omvat o.a. de uitgaven voor sportaccommodaties, bosbeheer, openbaar groen, musea en subsidies aan rijks- en gemeentelijke monumenten. De inkomsten zijn veelal provinciale en rijkssubsidies die worden ontvangen om bovenstaande zaken in stand te houden.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Sportbeleid en activering	469.073	89.039	95.378	87.856	90.220	92.285
Sportaccommodaties	1.091.777	1.094.108	999.366	968.344	1.015.865	994.052
Cult.presentatie, -productie en -partic.	408.352	476.367	456.172	451.985	466.294	478.847
Musea	127.317	218.354	197.674	202.074	206.404	210.835
Cultureel erfgoed	0	61.103	95.711	97.525	99.805	101.853
Media	362.348	364.536	391.212	400.412	409.503	418.778
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.081.823	1.879.703	1.968.213	2.029.084	2.106.621	2.173.815
Totaal Lasten	4.540.688	4.183.210	4.203.726	4.237.280	4.394.712	4.470.465
Baten						
Sportbeleid en activering	-457.527	-23.000	-23.102	-23.260	-23.420	-23.580
Sportaccommodaties	-112.343	-144.189	-159.550	-157.220	-160.830	-164.540
Musea	-2.167	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Media	-18.970	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-159.334	-153.052	-181.124	-185.470	-189.730	-194.090
Mutaties reserves Sport, cultuur en recreatie	0	-2.953	-41.743	-39.280	-1.820	-1.860
Totaal Baten	-750.341	-325.694	-408.019	-407.730	-378.300	-386.570
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.790.348	3.857.516	3.795.707	3.829.550	4.016.412	4.083.895
Gerealiseerd resultaat	3.790.348	3.857.516	3.795.707	3.829.550	4.016.412	4.083.895

Toelichting op de lasten en baten sport, cultuur en recreatie

Lasten

Product Sportaccommodaties

De sporthal in Wapenveld is inmiddels gesloopt om plaats te maken voor de nieuwe Hof van Cramer. De exploitatiebudgetten, in totaal €78.000,-, zijn voor de jaren 2025 e.v. afgeraad.

Voor de komende jaren zijn er diverse werkzaamheden en aanpassingen aan de sporthallen/gymzalen en sportparken gepland. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen ongeveer €70.000,-. De werkzaamheden variëren in het verhelpen van lekkages tot het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen en het voorbereiden van groot onderhoud aan de accommodaties.

Baten

Mutaties reserves Sport, cultuur en recreatie

Jaarlijks wordt er een bedrag van bijna €2.000,- onttrokken ter dekking van de kapitaallasten van het Berghuizerbad. Daarnaast vindt er in de jaren 2025 en 2026 nog een onttrekking plaats voor het verduurzamen en vervangen van sportmateriaal bij de Faberhal en dorpsaccommodatie De Noord.

6. Sociaal Domein

Collegeprogramma Sociaal domein

Doelstellingen

Er zijn centrale ontmoetingsplekken

Maatregelen

Realisatie MFA in centrum Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De Hof van Cramer is gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

Iedereen kan mee doen

Maatregelen

Zorgen dat iedereen zich gezien en gerespecteerd voelt.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een integraal actieplan met partijen die zich bezig houden met dementie. Cliënten beschermd wonen: voor eigen inwoners is een passende woonplek. Migratieachtergrond: 95% inburgeringsplichtigen slagen voor de inburgeringsplicht. Lhbt+-ers kunnen bij STIP blijvend terecht voor vragen en ondersteuning.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Hulp bieden aan hen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of computergebruik.

Wanneer zijn wij tevreden

We zijn als gemeente Heerde op het landelijke gemiddelde uitgekomen qua laaggeletterdheid oftewel 2% beter dan nu het geval is.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Doelstellingen

Jongeren kunnen elkaar ontmoeten

Maatregelen

Zoeken naar locaties voor jongeren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is in de kern Heerde voor jongeren een buitenhangplek.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

We benutten de kracht van de samenleving

Maatregelen

Blijven vrijwilligerswerk faciliteren met subsidies of op andere manieren.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % vrijwilligers binnen de gemeente Heerde is volgens de GGD monitor gelijk gebleven of toegenomen.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Zorgen voor eenvoudige regels en formulieren.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze subsidieformulieren zijn 2 jaarlijks geëvalueerd en desgewenst vereenvoudigd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben zicht op isolement onder ouderen

Maatregelen

Zorgdragen dat deze ouderen bezocht worden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % eenzaamheid onder 65+ inwoners is volgens de GGD-gezondheidsmonitor afgenomen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

We onderzoeken in de kleine kernen Veesen en Vorchten of er behoefte is aan dagactiviteiten.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vastgesteld dat er wel of geen behoefte bestaat in deze kleine kernen aan dagactiviteiten.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

We kijken of het mogelijk is om ouderen dichterbij voorzieningen te laten wonen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vastgesteld in hoeverre ouderen behoefte hebben om dichtbij voorzieningen te wonen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

[We houden huishoudelijke hulp betaalbaar](#)

Maatregelen

Mensen die echt hh hulp nodig hebben krijgen die ook.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een aangescherpt beleidskader huishoudelijke hulp (HH) zodat de voorziening financieel betaalbaar blijft.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Toepassen eigen bijdrage op grond van iemands inkomen.

Wanneer zijn wij tevreden

Toepassing van de eigen bijdrage is in regeling en organisatie vastgelegd/uitgewerkt en werkt in praktijk.

Startdatum

01-12-2024

Einddatum

31-12-2024

Aanbieden in eerste instantie ondersteuning met een huishoudcoach.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerk aanpak per individu is gecontinueerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Ontwikkelen alternatieven om inwoners te helpen zelf hun hh-werk te doen.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerk aanpak per individu is gecontinueerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We koesteren onze mantelzorgers](#)

Maatregelen

We bieden specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers.

Wanneer zijn wij tevreden

Het maatwerk aanbod van STIP is gecontinueerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Als gemeente maken we dat onze mantelzorgers van tijd tot tijd op adem kunnen komen.

Wanneer zijn wij tevreden

Het % zwaar belaste mantelzorgers binnen de gemeente Heerde in de GGD monitor is gelijk gebleven of afgenomen.

Startdatum

12-09-2025

Einddatum

31-12-2025

Doelstellingen

[We staan voor jeugdzorg](#)

Maatregelen

Gezamenlijk met ouders, school en jeugdzorg hulp bieden bij problemen jongeren.

Wanneer zijn wij tevreden

Jongeren geven minstens het cijfer 7 aan het leven volgens de GGD-gezondheidsmonitor. Overgewicht: aantal jongeren met overgewicht is afgenomen volgens de GGD-gezondheidsmonitor.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Doelstellingen

[We willen verslaving voorkomen](#)

Maatregelen

Geven van voorlichting op scholen.

Wanneer zijn wij tevreden

Meer scholen zetten jaarlijks in op het voorkomen van verslaving.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Ondersteunen zelfhulpgroepen zoals de AA en stimuleren inwoners hier gebruik van te maken.

Wanneer zijn wij tevreden

We hebben de organisatie Anonieme Alcoholisten (AA) blijvend gefaciliteerd, zodat zij hun werk kunnen doen (huisvesting, folders printen, actieve verwijzing etc.).

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

STIP biedt een laagdrempelig plek waar je om hulp kunt vragen.

Wanneer zijn wij tevreden

De huidige laagdrempelige (ontmoetings)plek bij STIP is gecontinueerd.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We zien mensen in de armoede niet als nummer of als kostenpost](#)

Maatregelen

We kijken bij het verstrekken van bijstand naar de mens.

Wanneer zijn wij tevreden

We hebben de huidige werkwijze gecontinueerd met aandacht voor de mens. Ons beleid is heroverwogen als landelijke ontwikkelingen daar aanleiding toe geven (zoals bijv. inflatie, rente, kosten levensonderhoud). We hanteren de menselijke maat en denken daarbij, waar dat kan, altijd in het belang van de inwoner.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Samen zoeken naar passend werk.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze inzet op begeleiding van inwoners naar werk is tenminste gelijk gebleven.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Maatwerk leveren bij kwijtschelding van schulden.

Wanneer zijn wij tevreden

De tijdelijke ophoging van de uren voor schulddienstverlening is structureel gemaakt.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2022

Toelichting op programma Sociaal domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (2015) is de gemeente Heerde verantwoordelijk voor de Wmo en de Jeugdzorg. Naast deze omvangrijke taken horen bij het programma '**Sociaal domein**' ook de kosten voortkomend uit de Participatiewet (inkomensondersteuning/re-integratie). De inkomsten betreft de rijksvergoeding voor de bijstandsuitkeringen (doeluitkering).

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	4.273.865	4.289.314	933.714	953.090	975.805	997.353
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	2.009.399	2.073.967	1.947.369	1.780.253	1.859.272	1.929.705
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	867.367	962.490	1.004.097	1.008.316	1.053.867	1.094.530
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	437.204	870.015	847.871	866.767	888.427	907.349
Inkomensregelingen	5.414.482	4.925.122	4.840.868	4.923.516	5.014.636	5.133.233
WSW en beschut werk	2.378.139	2.323.791	2.300.010	2.253.257	2.112.453	2.053.307
Arbeidsparticipatie	410.797	437.304	561.637	571.924	587.017	603.536
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	713.798	655.510	673.860	690.040	705.910	722.150
Huishoudelijke hulp (WMO)	2.441.665	2.800.648	2.838.366	2.951.436	3.069.149	3.176.219
Begeleiding (WMO)	1.577.128	1.548.850	1.603.060	1.659.170	1.717.240	1.756.740
Jeugdhulp ambulante lokaal	4.367.459	4.621.517	4.805.750	5.017.413	5.244.250	5.371.106
PGB WMO	40.384	15.600	15.600	15.600	15.600	15.600
PGB Jeugd	56.285	150.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Beschermde wonen (WMO)	42.772	57.068	69.584	70.979	73.174	75.091
Jeugdbescherming	86.429	93.080	95.690	97.990	100.240	102.550
Jeugdreclassering	27.580	11.224	11.224	11.224	11.224	11.224
Coördinatie en beleid Jeugd	370.894	356.429	395.257	407.689	427.258	444.348
Mutaties reserves Sociaal domein	113.182	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	25.628.830	26.191.929	23.043.957	23.378.664	23.955.522	24.494.041
Baten						
Samenkracht en burgerparticipatie	-5.094.656	-4.566.780	-17.250	-17.660	-18.070	-18.490
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-14.637	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-3.100.139	-3.384.447	-3.385.918	-3.387.209	-3.388.483	-3.389.782
Arbeidsparticipatie	-7.284	0	0	0	0	0
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-165.093	-6.680	-174.883	-412.709	-421.695	-421.865

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Huishoudelijke hulp (WMO)	0	-159.000	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant lokaal	-12.925	0	0	0	0	0
Beschermde wonen (WMO)	-167.651	0	0	0	0	0
Mutaties reserves Sociaal domein	-667.154	-359.200	-99.400	-70.000	-70.000	-70.000
Totaal Baten	-9.229.538	-8.476.107	-3.677.451	-3.887.578	-3.898.248	-3.900.137
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	16.399.292	17.715.822	19.366.506	19.491.086	20.057.274	20.593.904
Gerealiseerd resultaat	16.399.292	17.715.822	19.366.506	19.491.086	20.057.274	20.593.904

Toelichting op de lasten en baten sociaal domein

Lasten

Product Samenkracht en burgerparticipatie

Voor de jaren 2025 e.v. is er nog geen raming opgenomen voor de noodopvang van Oekraïense ontheemden. Bij de Voorjaarsnota 2025/Perspectiefnota 2026-2029 worden deze budgetten structureel aan de begroting toegevoegd.

Product Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo

In het uitvoeringsprogramma van het college is er €173.000,- beschikbaar gesteld voor de functies van ouderenwerker, verslavingsdeskundige en buurtsportcoaches. Voor de jaren 2026 e.v. is hiervoor geen geld meer beschikbaar en is het budget voor deze functies afgeraamd.

Product Wsw en beschut werk

Vanuit het rijk worden er middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Wsw en re-integratie. De middelen voor de Wsw worden overgeheveld naar het werkbedrijf Lucrato. Doordat de rijksmiddelen al jarenlang afnemen is ook de doorbetaling naar Lucrato lager.

Jeugdhulp ambulant lokaal

De kosten voor de jeugdzorg stijgen snel door complexere problematiek en toegenomen aantallen jeugdigen die gebruik maken van deze zorg. Om in de begroting gelijke tred te houden met deze toename wordt dit budget jaarlijks met een afwijkend percentage van 4,5% geïndexeerd.

Baten

Product Samenkracht en burgerparticipatie

De rijksvergoeding voor de noodopvang van Oekraïense ontheemden is, evenals de uitgaven hiervoor, nog niet meerjarig in de begroting verwerkt. De reden hiervoor is dat zowel de uitgaven als de rijksinkomsten sterk fluctueerden in de afgelopen jaren; het is nauwelijks mogelijk om dit goed meerjarig te prognosticeren. Desondanks is het voornemen om bij het eerstvolgende bijstelmoment (Voorjaarsnota 2025/Perspectiefnota 2026-2029) hiervoor een zo goed mogelijke inschatting van te maken.

Product Inkomensregelingen

Op dit product wordt de bijstandsuitkering van het rijk verantwoord. Dit is een specifieke vergoeding voor de gemaakte kosten van de algemene bijstand, loonkostensubsidie, IOAW, IOAZ en Bbz 2004. Deze inkomsten zijn niet geïndexeerd zodat een eventuele korting of neerwaartse bijstelling van deze uitkering in de toekomst beter kan worden opgevangen.

Product Huishoudelijke hulp (Wmo)

Met ingang van het jaar 2026 wordt het abonnementstarief voor de eigen bijdrage van de Wmo afgeschaft. Hiervoor in de plaats komt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De verwachting is dat er door deze maatregel jaarlijks €240.000,- extra aan eigen bijdragen wordt ontvangen.

Mutaties reserves Sociaal domein

Jaarlijks wordt er een bedrag van €70.000,- onttrokken uit de reserve voor de inzet van een jongerenwerker. Voor de nieuwe MFA Hof van Cramer wordt er voor 2024 €200.000,- beschikbaar gesteld ter dekking van de éénmalige kosten (asbest-/verhuis-/opslagkosten) Daarnaast wordt er in 2024 (€89.000,-) en 2025 (€29.000,-) uit de reserve Corona onttrokken voor de inzet van een gezinscoach en echtscheidingscoach.

7. Volksgezondheid en milieu

Collegeprogramma Volksgezondheid en milieu

Doelstellingen

We gaan voor schone lucht

Maatregelen

We strijden tegen de opening van het vliegveld Lelystad.

Wanneer zijn wij tevreden

Tenminste zijn de laagvliegroutes boven de Veluwe van tafel.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Als gemeente ondertekenen we de komende periode het landelijke Schone Lucht Akkoord.

Wanneer zijn wij tevreden

Met instemming van de raad is het Schone Lucht Akkoord ondertekend en ter uitvoering vertaald naar lokale keuzes.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

We gebruiken materialen vaker en opnieuw: circulaire economie

Maatregelen

Uitvoeren programma toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een concreet uitvoeringsprogramma vastgesteld; dit is in analogische volgorde van het programma in uitvoering gebracht.

Startdatum

01-01-2024

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We geven het goede voorbeeld

Maatregelen

De gemeente koopt zoveel mogelijk lokaal en duurzaam in.

Wanneer zijn wij tevreden

Binnen grenzen aanbestedingskader is er lokaal en duurzaam ingekocht. De vaste huisleveranciers zijn opnieuw aanbesteed.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

We vervangen afgeschreven auto's door elektrische auto's.

Wanneer zijn wij tevreden

Onze auto's zijn conform afschrijvingsplanning waar mogelijk vervangen door elektrische auto's.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben ons aangepast aan klimaatverandering: klimaatadaptie

Maatregelen

Uitvoering regionaal plan om droogte te bestrijden overstroming tegen te gaan en water goed op te vangen en vast te houden.

Wanneer zijn wij tevreden

Het vastgestelde regionale plan wordt jaarlijks conform planning uitgevoerd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben voldoende ruimte op begraafplaatsen

Maatregelen

Uitbreiden begraafplaats Wapenveld.

Wanneer zijn wij tevreden

De uitbreiding van de begraafplaats in Wapenveld is gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Startdatum

01-01-2025

Einddatum

31-12-2025

Doelstellingen

[We produceren andere energie](#)

Maatregelen

Ontwikkelen plan in transitievisie Warmte.

Wanneer zijn wij tevreden

Het plan is in 2022 opgesteld en vastgesteld. De uitvoering is in volle gang.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

We stimuleren vooral de opwekking van zonne energie (voorkeur voor daken).

Wanneer zijn wij tevreden

Aangezien het meestal niet onze daken betreffen, zijn inwoners/eigenaren betrokken en zijn de beschikbare stimuleringsmaatregelen uitgevoerd. Ook het principe van zon op land wordt inmiddels toegepast. Binnen en afhankelijk van de kaders van het provinciaal beleid wordt windenergie toegepast.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

[We verwerken meer plastic afval](#)

Maatregelen

Onderzoeken of we de wijze van inzamelen kunnen verbeteren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is op basis van een uitgevoerd onderzoek over het aanpassen van de wijze van inzameling van plastic afval door de raad hierover een besluit genomen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Toelichting op programma Volksgezondheid en milieu

Bij het programma 'Volksgezondheid en milieu' zijn de kostendekkende exploitaties afvalverwerking, riolering en begraven opgenomen. Daarnaast worden ook nog uitgaven rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding) en de volksgezondheid (GGD) bij dit programma verantwoord.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Volksgezondheid	897.523	777.296	836.300	866.163	904.083	930.876
Riolering	1.446.130	1.285.204	1.359.171	1.420.907	1.470.873	1.512.415
Afval	1.596.675	1.708.955	1.800.051	1.802.783	1.806.146	1.809.178
Milieubeheer	1.059.073	1.814.375	1.165.499	849.638	888.359	919.406
Begraafplaatsen	461.634	447.271	483.610	501.318	522.258	539.440
Mutaties reserves Volksgezondheid en milieu	22.309	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	5.483.344	6.033.101	5.644.631	5.440.809	5.591.719	5.711.315
Baten						
Volksgezondheid	-194.392	0	0	0	0	0
Riolering	-1.818.427	-1.618.057	-1.713.149	-1.785.547	-1.846.924	-1.899.075
Afval	-1.993.007	-2.096.421	-2.214.428	-2.214.428	-2.214.428	-2.214.428
Milieubeheer	-399.094	-1.129.799	-358.088	-6.100	-6.240	-6.380
Begraafplaatsen	-550.247	-514.349	-528.751	-541.441	-553.894	-566.633
Mutaties reserves Volksgezondheid en milieu	-66.557	-163.111	-211.589	-205.058	-224.919	-231.630
Totaal Baten	-5.021.724	-5.521.737	-5.026.005	-4.752.574	-4.846.405	-4.918.146
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	461.620	511.364	618.626	688.235	745.314	793.169
Gerealiseerd resultaat	461.620	511.364	618.626	688.235	745.314	793.169

Toelichting op de lasten en baten volksgezondheid en milieu

Kostendekkende exploitaties

Bij dit programma zijn de kostendekkende exploitaties Riolering, Afval en Begraafplaatsen opgenomen. Deze exploitaties verlopen budgetneutraal; dit betekent dat ze niet van invloed zijn op het begrotingsresultaat. Een eventueel voor- of nadeel wordt gecompenseerd door middel van een mutatie van de reserve of voorziening (onderdeel mutaties reserves Volksgezondheid en milieu). Doordat de BTW verrekening en de doorberekening van de overheadkosten niet rechtstreeks op deze exploitaties wordt verantwoord zijn de lasten en baten hiervan niet aan elkaar gelijk.

Lasten

Product Milieubeheer

Een onderdeel van dit product betreft het duurzaamheidsbeleid; hiervoor zijn voor 2024 door het Rijk subsidiegelden beschikbaar gesteld bovenop het structurele budget van €120.000,-. Deze subsidiebedragen bestaan voor €509.000,- uit een subsidie voor het Nationaal isolatieprogramma, voor €266.000,- uit een subsidie ter bestrijding van de

energiearmoede en voor €349.000,- uit de CDOKE-subsidie (Jetten-gelden). Voor 2025 wordt eveneens de CDOKE-subsidie ontvangen (€352.000,-). Deze subsidies worden budgetneutraal (zowel aan de uitgaven- als inkomstenkant) in de begroting opgenomen. Met ingang van dit jaar is het structurele budget voor Duurzaamheid verlaagd naar €100.000,-.

Baten

Product Milieubeheer

Zoals bij de lasten al is aangegeven zijn er vanuit het Rijk voor de jaren 2024 en 2025 diverse duurzaamheidssubsidies ontvangen. Deze verklaren de hogere inkomst van €1.124.000,- voor 2024 en van €352.000,- voor 2025.

Mutaties reserves Volksgezondheid en milieu

De geraamde onttrekkingen vanuit de reserves voor Begraven en Riolering zijn hierop verantwoord.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Collegeprogramma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Doelstellingen

We bewegen mee met ontwikkelingen in de huizenmarkt

Maatregelen

Ontwikkelen instrumenten om te zorgen dat woningen ook voor mensen met een lager inkomen betaalbaar blijven.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een doelgroepenverordening vastgesteld en in werking die in dit doel voorziet. Per initiatief zijn er met ontwikkelaars hierover afspraken gemaakt; deze zijn vastgelegd in anterieure overeenkomsten.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Uitzoeken of we ook verhuur van particuliere eigenaars via de woningcorporatie kunnen laten lopen, zodat sociale verhuur ook sociale verhuur blijft.

Wanneer zijn wij tevreden

Dit voornemen is uitgewerkt met Triada en gekoppeld aan het woningverdeelsysteem sociale verhuur.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Verruimen van de Rood voor rood regeling om het aantrekkelijker te maken om op een boerenerf woonruimte te maken.

Wanneer zijn wij tevreden

De regeling is aangepast waarbij de intentie is om meer woningen toe te voegen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

We bouwen samen

Maatregelen

Ondersteunen kleine en grote ontwikkelaars als zij de omgeving betrekken bij hun projecten.

Wanneer zijn wij tevreden

Deze ontwikkelaars hebben aangegeven tevreden te zijn over de ondersteuning vanuit de gemeente bij inwonersparticipatie.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We hebben doorstroming in onze woningbouw

Maatregelen

Bouwen van zo veel mogelijk passende woningen (starters, jonge gezinnen en doorstromers).

Wanneer zijn wij tevreden

Er is een substantieel aantal (flex)woningen voor de doelgroep starters en jonge gezinnen gerealiseerd. Er is zicht op doorstroomcijfers en wachttijden voor sociale woningbouw, die bovendien zich positief ontwikkelen.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Aanpassen van ons woonbeleid eerder aan dan we van plan waren.

Wanneer zijn wij tevreden

Er is vooruitlopend op de aanpassing in 2023 een addendum op de woonvisie/woonagenda opgesteld.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Doelstellingen

We hebben een visie op wonen en zorg

Maatregelen

Onderzoeken naar soort woningen waarin mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

Wanneer zijn wij tevreden

De resultaten van het onderzoek zijn bekend. Op basis van deze resultaten zijn nieuwe keuzes gemaakt respectievelijk strategieën opgesteld.

Startdatum

01-01-2022

Einddatum

31-12-2024

Doelstellingen

We hebben meer woningen

Maatregelen

Blijvend bouwen op plekken binnen de bebouwde kom (naast MFA Wapenveld, Veessen en in het centrum van Heerde).

Wanneer zijn wij tevreden

Concreet zijn er woningbouwplannen gerealiseerd in Wapenveld en Veessen en zijn de uitleggebieden Bovenkamp III en Wapenveld Noord in ontwikkeling genomen. Ook zijn op een locatie flexwoningen gerealiseerd. Het Centrumplan Heerde is in uitvoering.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Bouwen op plekken buiten de bebouwde kom (oostkant Wapenveld en zuidkant Heerde).

Wanneer zijn wij tevreden

In totaal zijn er na 4 jaar tussen 200 -300 nieuwe woningen gerealiseerd respectievelijk in aanbouw.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-03-2026

Doelstellingen

We werken vanuit veranderde rol van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging

Maatregelen

Voorbereiden medewerkers: onder andere vergunningverleners.

Wanneer zijn wij tevreden

Alle betrokken medewerkers zijn toegerust en handelen inclusief gedrag en houding in geest van de Omgevingswet.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2024

Herontwikkelen leges: het in rekening brengen van onze dienstverlening.

Wanneer zijn wij tevreden

De legesverordening is aangepast en ingevoerd.

Startdatum

01-01-2023

Einddatum

31-12-2023

Toelichting op programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het programma 'Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing' omvat de taken op het gebied van grondexploitatie, ruimtelijke ordening, gemeentelijke accommodaties en volkshuisvesting. Ook de inkomsten vanuit de nieuwe Omgevingswet horen bij dit programma.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Ruimtelijke ordening	864.302	875.476	562.943	578.197	597.746	615.192
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.148.692	59.865	44.409	57.131	46.736	51.813
Wonen en bouwen	644.439	1.203.167	1.336.443	1.318.721	1.378.543	1.429.630
Mutaties reserves Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	63	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	3.657.496	2.138.508	1.943.795	1.954.049	2.023.025	2.096.635
Baten						
Ruimtelijke ordening	-301.948	-118.510	-121.070	-123.330	-125.540	-127.800

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.436.250	-462.909	-298.875	-213.230	-205.101	-112.584
Wonen en bouwen	-1.037.510	-419.060	-419.930	-420.700	-421.450	-422.220
Mutaties reserves Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-70.465	-111.941	0	0	0	0
Totaal Baten	-2.846.172	-1.112.420	-839.875	-757.260	-752.091	-662.604
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	811.323	1.026.088	1.103.920	1.196.788	1.270.934	1.434.031
Gerealiseerd resultaat	811.323	1.026.088	1.103.920	1.196.788	1.270.934	1.434.031

Toelichting op de lasten en baten volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Laten

Product Ruimtelijke ordening

Bij de Voorjaarsnota 2024 is er voor dit jaar €110.000,- beschikbaar gesteld voor het afronden van de werkprocessen en het systeem RX-Mission. Tevens is dit geld nodig voor het voorbereiden van een plan van aanpak voor het Omgevingsplan.

Product Wonen en bouwen

De stijging bij dit product is het gevolg van een toename van de ambtelijke inzet dat aan vergunning & toezicht bouwen wordt besteed. Hiervoor is een extra formatieplaats toegewezen.

Baten

Product Grondexploitatie

Op basis van de laatste Meerjaren Prognose Grondexploitatie is er voor het jaar 2024 €140.000,- extra voordeel geraamd voor de grondexploitatie. Voor de jaren 2026 en 2027 is de winstverwachting eveneens met €100.000,- verhoogd.

Mutaties reserves Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

In 2024 is er €110.000,- onttrokken aan de reserve voor het inrichten en beheren van de nieuwe systemen voor de Omgevingswet.

Overzicht programmaplan

Overzicht programmaplan

	Programma	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo per programma	Storting reserve	Onttrekking reserve	Saldo na bestemming
0	Bestuur en ondersteuning	14.794.409	-48.672.723	-33.878.314	0	-585.930	-34.464.244
1	Veiligheid	2.660.556	-34.270	2.626.286	0	0	2.626.286
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	3.043.875	-110.780	2.933.095	0	0	2.933.095
3	Economie	794.372	-352.497	441.875	0	0	441.875
4	Omderwijs	2.436.330	-802.420	1.633.910	0	0	1.633.910
5	Sport, cultuur en recreatie	4.229.588	-368.226	3.861.362	0	-40.000	3.821.362
6	Sociaal domein	23.891.447	-3.578.051	20.313.396	0	-29.400	20.283.996
7	Volksgesondheid en milieu	5.611.270	-4.814.413	796.857	0	-150.059	646.798
8	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	1.379.763	-849.354	530.409	0	-100.000	430.409
	Totaal	58.841.609	59.582.734	-741.125	-	-905.389	-1.646.514

Incidentele uitgaven en opbrengsten

Overzicht incidentele baten en lasten	Programma	2025	2026	2027	2028
Lasten					
Uitvoeringsprogramma college	Bestuur en ondersteuning	630.000			
Vervangen sporttoestellen/aggregaat (Faberhal)	Sport, cultuur en recreatie	40.000			
Tijdelijke inzet echtscheidingscoach en gezinscoach	Sociaal domein	59.800	29.400		
Uitvoering middelen klimaat en energiebeleid	Volksgesondheid en milieu	352.130			
Woonagenda (startnotitie)	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	50.000			
Baten					
Beschikking reserve gebouwen (Faberhal)	Sport, cultuur en recreatie	-40.000			
Beschikking reserve Corona/Sociaal domein	Sociaal domein	-59.800	-29.400		
Rijksbijdrage uitvoeringsmiddelen klimaat en	Volksgesondheid en milieu	-352.130			
Saldo incidentele baten en lasten		680.000	-	-	-
<p>Voor de jaren 2022-2025 is er budget beschikbaar gesteld om uitvoering te geven aan het collegeprogramma voor deze periode. Het jaar 2025 is het laatste jaar; hiervoor is nog €630.000,- beschikbaar. Een deel van dit budget is voor incidentele taken, een ander deel is inmiddels omgezet naar een structureel budget en is in de begroting verwerkt voor de jaren 2026 e.v. Er resteert dan nog een beleidskeuze voor de eventuele structurele doorwerking van enkele functies binnen het Sociaal Domein. Besluitvorming hiervan vindt plaats bij de Programmabegroting 2026-2029.</p> <p>De huidige sporttoestellen in de sporthal 'De Faberhal' moeten worden vervangen. Tezamen met het vernieuwen van de aandrijving voor de scheidingswand tussen de sportzalen is hiervoor éénmalig €40.000,- nodig. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Gebouwen.</p> <p>In 2025 en 2026 wordt er tijdelijk een extra echtscheidingscoach en gezinscoach ingezet. De geraamde kosten, voor 2025 €59.800,- en voor 2026 €29.400,-, worden gedekt uit de reserve Corona respectievelijk reserve Sociaal domein. Voor het volgende begrotingsjaar wordt er geïnventariseerd of deze functies, tezamen met andere functies binnen het sociaal domein een structureel karakter moeten krijgen.</p> <p>Van het Rijk is voor de jaren 2023-2025 subsidie ontvangen voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid (Jetten-gelden). Deze subsidie is budgetneutraal in de begroting verwerkt.</p> <p>Voor het opstellen van een startnotitie ter voorbereiding op de Woonagenda is er een éénmalig budget van €50.000,- beschikbaar gesteld.</p>					

Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo	2025	2026	2027	2028
Saldo baten en lasten	1.647.000	325.000	-88.000	-383.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-905.000	-792.000	-797.000	-811.000
Begrotingssaldo na bestemming	742.000	-467.000	-885.000	-1.194.000
Incidentele baten en lasten	680.000	-	-	-
Structureel begrotingssaldo	1.422.000	-467.000	-885.000	-1.194.000

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is nodig om risico's in de exploitatie op te vangen: zonder weerstandsvermogen levert iedere tegenvaller een probleem op bij een sluitende begroting. Hoe hoger de risico's, hoe hoger de weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld reserves of ruimte in tarieven) moet zijn. Het gaat hier dus om de robuustheid van de begroting.

Deze paragraaf beschrijft de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden, welke financiële buffers daar tegenover staan en hoe de risico's beheerst kunnen worden.

De paragraaf bestaat uit de volgende delen:

1. Beleidskader;
2. Structurele weerstandscapaciteit;
3. Incidentele weerstandscapaciteit;
4. Conclusie weerstandscapaciteit;
5. Risicobeheersing;
6. Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit;
7. Weerstandsratio en kengetallen.

Artikel 11 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beschrijft het volgende over het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat tenminste:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit van een gemeente is de buffer die aanwezig moet zijn om mogelijke risico's af te kunnen dekken. Het gaat hierbij om het vermogen dat aanwezig is om risico's financieel af te kunnen dekken, zonder dat de bedrijfsvoering in gevaar komt.

Dit in de wetenschap dat de risico's zich nooit allemaal tegelijk zullen voordoen. Simpel gezegd is het verstandig om een deel van de Algemene Reserve denkbeeldig af te zonderen voor nadelige gevolgen die niet begroot zijn.

De vragen die we ons stellen zijn:

- Heeft de gemeente de mogelijkheid om bij een sterke daling van het eigen vermogen de tarieven te verhogen?

- Zijn er mogelijkheden om de kosten die nu binnen de bestemmingsreserves worden afgedekt binnen de reguliere begroting te dekken?

De beleidsuitgangspunten met betrekking tot het weerstandsvermogen worden hieronder opgesomd:

- structurele risico's worden afgedekt met structurele weerstandscapaciteit en incidentele risico's worden afgedekt met incidentele weerstandscapaciteit;
- de basis van de grootte van ons structureel weerstandsvermogen is de ruimte die er nog is in de OZB-tarieven tot aan de artikel 12 norm. Hierbij baseren wij ons op provinciale gegevens;
- alleen de Algemene Reserve wordt ingezet als incidentele weerstandscapaciteit (voorheen waren dat alle reserves);
- de post onvoorzien in de exploitatie wordt niet meegenomen als weerstandscapaciteit omdat deze post bedoeld is om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen;
- stille reserves worden alleen meegenomen als weerstandsvermogen als deze binnen 2 jaar liquide (dus in geld zijn om te zetten) zijn te maken;
- de risico top 12 in deze paragraaf zullen worden toegelicht met:
 - Een omschrijving van het risico;
 - De hoogte van het risicobedrag (alleen boven de €50.000,-);
 - Wijze van berekening van het risicobedrag;
 - De maatregelen ter beheersing van het risico.
- de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's wordt zichtbaar gemaakt in een tabel en tevens uitgedrukt in een weerstandsratio.

Weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte structurele tegenvallers in de begroting (bijvoorbeeld een hogere uitgave voor de WWB of een lagere Algemene Uitkering) op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van de taken.

De gemeente Heerde heeft op de OZB-heffing na, nagenoeg geen resterende structurele belastingcapaciteit meer. De afvalstoffenheffing, rioolheffing en begrafenisrechten zijn maximaal kostendekkend en kunnen niet meer worden verhoogd. Om de weerstandscapaciteit te beïnvloeden kan overwogen worden om de kosten te verlagen.

Ruimte in OZB-tarieven volgens artikel 12 norm

De structurele ruimte in de OZB-tarieven die er volgens de artikel 12 norm nog aanwezig is, is €1.047.000,-. Deze gegevens zijn verstrekt door de provincie Gelderland en zijn gebaseerd op de begroting 2024. De structurele risico's in deze paragraaf (zonder de grondexploitatie) zijn €3.452.000,-. Afgezet tegen de €1.047.000,- ruimte die we nog hebben, kan de conclusie getrokken worden dat wij onvoldoende structurele middelen hebben om de structurele risico's te dekken. Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen. Verder is het ook mogelijk om tijd te kopen om een risico te beheersen en deze tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve.

Onvoorzien

Soms wordt ook de post Onvoorzien als structurele weerstandscapaciteit gezien. In Heerde is de post Onvoorzien voor het jaar 2025 geraamd op €30.000,-. In feite is deze post bedoeld om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen. Voor bepaling van de weerstandscapaciteit is Onvoorzien daarom niet meegenomen.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte eenmalige

tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. De incidentele weerstandscapaciteit valt samen met de Algemene Reserve, reserve Grondexploitatie en egaliseringsreserve Afvalstoffenheffing.

De Algemene Reserve is bedoeld om risico's in de gewone exploitatie op te vangen en de Bestemmingsreserve Grondexploitatie en -Afvalstoffenheffing die van de grondexploitatie en exploitatie afvalstoffen.

De geraamde reservepositie ten behoeve van de risico's is €12,0 miljoen per 1 januari 2025.

Stille reserves

Er zijn op dit moment geen stille reserves bekend in het belang van deze paragraaf.

Conclusie weerstandscapaciteit

Structureel:

De totale structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald op de ruimte die Heerde heeft in zijn OZB-tarieven tot artikel 12 norm, zijnde €1.047.000,-.

Incidenteel:

De incidentele weerstandscapaciteit heeft een omvang van €12,0 miljoen en is aanwezig in de Algemene Reserve, reserve Grondexploitatie en reserve afvalstoffenheffing.

Risicobeheersing

Deze paragraaf bevat de top 12 risico's (volgorde van groot risico naar klein).

In de top 12 is aangegeven:

- Omschrijving (van het risico);
- Hoogte van het risicobedrag (alleen boven de €50.000,-);
- Wijze van berekening;
- Beheersing van het risico.

Voor sommige risico's is het moeilijk een risicoprocentage te berekenen. Dat is dan aangegeven. Toch wordt er dan een risicobedrag berekend zodat voorzichtigheidshalve in de reservepositie wel rekening wordt gehouden met tegenvallers.

1. Gemeentefonds / Algemene Uitkering

Omschrijving

Een belangrijk risico vormt de stabiliteit van onze belangrijkste bron van inkomsten: de Algemene Uitkering. Deze Algemene Uitkering is een onderdeel van het gemeentefonds. Het gemeentefonds betreft 65% inkomsten ten opzichte van het totaal baten van de exploitatie. Gemeenten zijn afgelopen jaren geconfronteerd met diverse opkomende taakstellende kortingen zoals de forse korting in verband met het niet doorgaan van de afschaffing van het BTW-compensatiefonds, opschalingskorting grote gemeenten en de korting Onderwijs huisvesting. En nog steeds zijn er diverse onzekerheden met betrekking tot het correct ramen van de algemene uitkering. We benoemen:

- Het ingebouwde plafond BTW-compensatiefonds van €4,2 miljard;
- Steeds wisselende uitkeringsfactoren;
- Aanpassingen van maatstaven en bijbehorende tarieven; Hier vinden soms behoorlijke schommelingen plaats;
- Aanzuigende werking in het sociaal domein door verlaging van het abonnementstarief;
- Ontwikkelingen in accessen zijn afhankelijk geworden van CPB ramingen in het voorjaar van het BBP. Recent werd duidelijk dat de CPB raming elk jaar te laag is ten opzichte van de echte prijsstijgingen.

- De accrestoevoeging voor de zorgkosten zijn structureel te laag omdat deze ook uit gaat van de stijging van het BBP. De zorgkosten stijgen echter sneller.
- Ravijnjaar 2026. Door het overschakelen van het trap op trap af systeem naar het BBP systeem en het tussentijds bevrozen van de accressen, lopen de accressen achter ten opzichte van de kostenontwikkelingen van gemeenten. Ramingen geven aan dat gemeenten landelijk gezien 2,4 miljard minder krijgen dan de oude systematiek.
- Besluiteloosheid rond dossiers als hervormingsagenda jeugd en indexatie over WMO zorgkosten.
- De onzekerheid wat het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe regering voor gevolgen heeft voor gemeenten.
- Onzekerheid over de evaluatie over herijking van het fonds.

Hoogte van het risicobedrag

Wij berekenen het risico voor het maken van een juiste raming op €1.116.000,-.

Wijze van berekening

Van veel van de bovengenoemde risico's is het niet mogelijk een reële schatting te maken. Het risicobedrag is daarom berekend door het risico te schatten op 3% van de Algemene Uitkering van afgerond €37,2 miljoen. Dit percentage is een langjarig gemiddelde van het accres. Accres is de jaarlijkse toevoeging aan het fonds dat in de pas loopt met de ontwikkelingen van de rijksbegroting.

Beheersing van het risico

Een individuele gemeente kan nauwelijks invloed uitoefenen op de hoogte van de uitkering. Vrijwel maandelijks ontvangt de gemeente specificaties waarin wijzigingen in maatstaven en tarieven staan. Deze ontwikkelingen worden goed in de gaten gehouden. Waar nodig zal een verklaring voor verschillen gezocht moeten worden en anders actie ondernomen moeten worden. Verder worden er jaarlijks minimaal drie circulaire's uitgegeven waarin de nieuwste gegevens en ontwikkelingen staan. Op basis van deze circulaire's kunnen gemeenten een nieuwe berekening maken van de Algemene Uitkering. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van het programma Frontin Pauw en Inergy. Via nieuwsbrieven geeft deze organisatie ook tips en belangrijke aandachtspunten mee voor de berekeningen. Naar aanleiding van deze nieuwe berekeningen wordt de begroting overeenkomstig aangepast.

2. Restriscio

Omschrijving

Wij hebben een organisatie-brede risicoanalyse gemaakt. Hieruit zijn diverse risico's benoemd en beschreven, Hieruit blijkt dat wij als gemeente diverse risico's lopen waarvan de financiële omvang niet is in te schatten. Voorbeelden hiervan zijn klimaatrisico's, ziekte van personeel en de gevolgen van een krappe arbeidsmarkt, gemaakte fouten door de organisatie (bijvoorbeeld door werkdruk of gebrek aan ervaring) in de uitvoering van het werk, frauderisico's, datalekken, + ICT en hack-risico's, aanbestedingsrisico's, drugsafval en ongevallen met gevaarlijke stoffen in de openbare ruimte, de kosten van jeugdzorg en WMO (waaronder AVSLH), ons streekarchief, niet terugbetalen van leningen door externe partijen, enzovoort. Het is goed om hiervoor een deel van ons spaargeld (de Algemene Reserve) opzij te zetten zodat we toch een buffer hebben om eventuele niet voorziene uitgaven te dekken.

Hoogte van het risicobedrag

Wij stellen het risicobedrag vast op €1.000.000,-.

Wijze van berekening

Van dit risico is geen berekening te maken omdat de hoogte niet is vast te stellen. Door €1.000.000,- hiervoor in te schatten houden we toch op deze manier rekening in onze reservepositie met onvoorziene omstandigheden zoals boven benoemd.

Beheersing van het risico

Veel van de bovengenoemde risico's zijn afhankelijk van externe factoren. Ze zijn daarom niet of nauwelijks te beheersen.

3. Bedrijvenpark Hattemerbroek BV

Omschrijving

De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als 'bovenregionaal' bedrijventerrein.

Grondexploitatie

Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De uitkomst (contante waarde) van de in maart 2024 opgestelde berekening is positief. De vaststelling van de grondexploitatie door de AVA gedaan op 21 juni 2024.

Bestemmingsreserve

In de overeenkomst met de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV, die op 14 maart 2019 is ondertekend, is afgesproken dat wij bijdragen aan de financiering van het nieuwe op- en afrittenstelsel. De totale bijdrage is €1 miljoen. Dit bedrag hebben wij beschikbaar in een aparte bestemmingsreserve. Van dit bedrag is in 2023 reeds €750.000,- onttrokken. In 2024 is het resterende bedrag van €250.000,- onttrokken.

Garantstellingen

Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van €39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige grondverkoop en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2025, dat de langlopende lening in oktober 2022 volledig is afgelost. In 2023 is gebruik gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit waarbij de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige kortlopende kredietfaciliteit medio 2024 (totaal €13 miljoen). Van de huidige kredietfaciliteit staat elke gemeente voor een derde deel van dat bedrag garant (€4,3 miljoen).

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag is aangepast naar 10% van het gedeelte van de huidige krediet faciliteit waarvoor wij garant staan zijnde €430.000,-.

Wijze van berekening

Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van €13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van de kredietfaciliteit bij financiers verleend. De langlopende lening is in 2022 volledig afgelost waarbij bedrijvenpark H2O gebruik maakt van een kortlopende kredietfaciliteit. De kortlopende kredietfaciliteit bedraagt ultimo boekjaar €13 miljoen. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van €13 miljoen zijnde €4,3 miljoen. Het risicobedrag is 10% van deze €4,3 miljoen.

Beheersing van het risico

Om de risico's te beheersen stellen we jaarlijks een risicomanagementrapportage op voor

de betrokken gemeenten. Het Bedrijvenpark maakt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose.

4. Loon en prijspeil

Omschrijving

De begroting 2025 is gebaseerd op het loon- en prijspeil van het jaar 2024. De salarissen zijn geraamd op basis van de CAO van 2024 verhoogd met het indexpercentage van 4,4% conform de Meicirculaire 2024. Voor de overige posten is eveneens het indexcijfer uit de Meicirculaire 2024 gehanteerd (2,8%). Er zijn geen extra stelposten in de begroting opgenomen voor het opvangen van overige prijsverhogingen/inflatiestijgingen. Wel is er voor 2025 nog een stelpost van €630.000,- beschikbaar voor de uitvoering van het collegeprogramma. Een reëel risico bestaat dat de kosten voor jeugdzorg en WMO, waaronder ook die van AVSLH, hoger uit gaan vallen dan we op dit moment op basis van de huidige informatie die bekend is kunnen begroten.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag voor de loonkosten is €160.000,- en voor prijsstijgingen is dit €170.000,- (beide afgerond).

Wijze van berekening

De berekening van het risicobedrag voor de loonkosten is gemaakt door 1% van de loonsom van €15.754.000,- te nemen. Dit bedrag is inclusief de medewerkers die als gevolg van de belastingsamenwerking en het functioneel beheer zijn overgegaan naar de gemeente Heerde en inclusief een indexeringspercentage van 4,4% voor de salarissen van het vaste personeel. De berekening voor de prijsstijgingen is gemaakt door 1% te nemen van de uitgaven aan derden, exclusief subsidies. Voor 2025 is dit een bedrag van €17.082.000,-.

Beheersing van het risico

Op de hoogte van loonkosten en prijsstijgingen heeft de gemeente geen invloed. De begroting wordt gebaseerd op de indexcijfers die het rijk afgeeft in de Meicirculaire van de Algemene Uitkering. Bij het opstellen van de voorjaars- en najaarsnota wordt de vinger aan de pols gehouden met betrekking tot deze ontwikkelingen en zo nodig de begroting aangepast.

5. Inkomensdeel van de Participatiewet

Omschrijving

Het inkomensdeel van de Participatiewet is een post die we moeilijk kunnen beïnvloeden. Wettelijk is bepaald dat alle rechtmatige bijstandsaanvragen moeten worden gehonoreerd. Er kan geen invloed worden uitgeoefend op de hoogte van deze kosten. Het is een opneemfinanciering. Inwoners die een beroep doen op bijstandsverlening voor levensonderhoud worden vanaf het eerste moment gestimuleerd om actief te (blijven) zoeken naar betaald werk. De inkomsten die de gemeente ontvangt ter dekking van de uitgaven heet het BUIG-budget. Dit wordt vastgesteld op basis van een macrobudget en voor de uitkeringen voor het grootste deel gebaseerd op de werkelijke uitgaven via een T-2 systematiek en voor een klein deel ook door een objectief verdeelmodel. Op basis van objectieve factoren en een statistische analyse wordt een schatting gemaakt wat gemeenten uit gaan geven aan uitkeringen. Ook de werkelijke kosten van de loonkostensubsidie van vorig jaar (T-1) tenslotte worden toegevoegd aan het BUIG-budget. Als een gemeente minder uitgeeft dan dit model dan mag een gemeente dit verschil houden, maar als er meer wordt uitgegeven is het tekort voor de eerste 7,5% voor eigen rekening en als blijkt dat er sprake is van een nog grotere overschrijding dan is nogmaals 2,5% van het BUIG budget voor eigen rekening. Als er sprake is van een grotere overschrijding wordt het meerdere vergoed door het rijk wanneer de gemeente haar beleid om inwoners aan werk te helpen op orde heeft en de aanvraagprocedure zorgvuldig is doorlopen. Dit is de zogenaamde Vangnetuitkering. Jaarlijks wordt, indien van toepassing, de notitie Vangnetuitkering Participatiewet waarin dit beleid is vastgelegd door de gemeenteraad vastgesteld.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €276.000,-.

Wijze van berekening

Het risico wordt gebaseerd op 10% van het voorlopig BUIG-budget van het jaar 2024 van €2.756.000,-.

Beheersing van het risico

Het beheersen van het aantal uitkeringsgerechtigden is alleen mogelijk door een intensief beleid gericht op (gedeeltelijke) uitstroom. Dit vindt plaats bij het onderdeel Participatiewet Werk. Dit wordt uitgevoerd door Steun- en informatiepunt Stip en valt onder het beleidsveld Participatiewet Werk.

6. Vergoedingen inzameling PMD (afvalstoffenbegroting)

Omschrijving

Voor de invulling van de op het bedrijfsleven rustende uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn tussen VNG en Verpact afspraken gemaakt over de inzameling van PMD. Deze zijn neergelegd in de ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029 en in aansluitende deelnemersovereenkomsten met gemeenten. In de ketenovereenkomst zijn ook afspraken opgenomen over een inzamelvergoeding die gemeenten voor de inzameling van PMD ontvangen van Verpact. De ketenovereenkomst en ook de deelnemersovereenkomst tussen onze gemeente en Verpact zijn opgezegd per 1 januari 2025. VNG en Verpact onderhandelen op dit moment om tot nieuwe afspraken over (vergoeding voor) de inzameling van PMD te komen. De uitkomst van deze onderhandelingen is nog onbekend.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €250.000,-.

Wijze van berekening

Volgt uit een berekening van ontvangen vergoeding ingezameld en goedgekeurd PMD €170.000,- en verwerkingskosten restafval € 80.000,- = € 250.000,-

Beheersing van het risico

Bij de voorjaars- en najaarsnota kunnen positieve of negatieve ontwikkelingen in beeld worden gebracht.

7. Eigenrisicodragers van politieke bestuurders

Omschrijving

Voor wethouders en burgemeester gelden andere regels dan voor gewone werknemers. Zij vallen valt niet onder de Wet verbetering poortwachter, de Ziektewet of de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de Gemeentewet en het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers staan enkele regels die van toepassing zijn. Na een wettelijke periode van wachtgeld kan een wethouder of burgemeester een aanvraag indienen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Door een (onafhankelijke) arbeidsdeskundige en verzekeringsarts wordt bepaald van welk percentage arbeidsongeschiktheid sprake is. Als sprake is van arbeidsongeschiktheid ontstaat er recht op een uitkering waarvoor wij als gemeente (automatisch) eigenrisicodragers zijn met andere woorden deze dienen wij als gemeente zelf te betalen. In het meest extreme geval betekent dit dat wij als gemeente een arbeidsongeschiktheidsuitkering moeten betalen van 70% van de oorspronkelijke bezoldiging tot aan AOW-gerechtigde leeftijd. Bij overlijden van wethouders lopen we financieel risico voor het nabestaandenpensioen, aangezien wij als gemeente pensioenuitvoerder zijn. Reden genoeg om voor elke wethouder een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten.

Hoogte van het risicobedrag

Wij schatten het risico in op €250.000,-.

Wijze van berekening

Het maximaal mogelijke risico bedrag is becijferd op €5 miljoen. Wij schatten het risico op 5%.

Beheersing van het risico

In het geval zich het bovenstaande voor gaat doen gaan we de lasten opnemen in de begroting. Op het moment de lasten zijn opgenomen is het geen financieel risico meer. Voor het overlijdensrisico van de wethouders zijn we op zoek naar een verzekering om de risico's af te dekken.

8. Omgevingsvergunningen

Omschrijving

Net als afgelopen jaar is het rammen van de legesinkomsten 2025 fundamenteel lastiger dan in andere jaren dat het geval was. Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging in werking getreden. We worden hierdoor geconfronteerd met wet- en regelgeving die leidt tot een compleet ander inkomstenbeeld van leges als in voorgaande jaren, waarvan we overigens sterk verwachten dat deze fors lager zal zijn. E.e.a. is behoorlijk complex. Het jaar 2024 levert nog geen representatieve cijfers/informatie op.

Hoogte van het risicobedrag

Wij stellen het risicobedrag vast op €193.000,-.

Wijze van berekening

Voor het jaar 2025 is de raming opbrengsten omgevingsvergunningen gelijk gehouden met 2024: €385.000,-. Het risicobedrag is berekend door 50% van deze €385.000,- als risico te zien. Dit percentage is net als is 2024 ten opzichte van eerdere jaren naar boven bijgesteld (van 25% naar 50%) omdat de raming vanwege alle wijzigingen moeilijk is te onderbouwen, maar op deze manier wordt er in de reservepositie van de gemeente wel rekening gehouden met tegenvallers voor deze post.

Beheersing van het risico

Bij de voorjaars- en najaarsnota worden de resultaten en de ontwikkelingen in beeld gebracht en wordt er op basis van de beschikbare informatie een extrapolatie gemaakt van de verwachte inkomsten, waarop het budget wordt aangepast.

9. Wonen in een geschikte woning (onderdeel van de WMO)

Omschrijving

Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om de zelfredzaamheid en participatie van haar inwoners te bevorderen en ondersteunen, opdat de inwoner zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven wonen. De woning waarin de inwoner woont, moet geschikt zijn om in te wonen ondanks diens beperkingen.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €165.000,-.

Wijze van berekening

Het risico wordt geschat op twee dure woningaanpassingen van totaal €165.000,-.

Beheersing van het risico

Dit risico is niet te beheersen. Langer thuis is een landelijk uitvoeringsprogramma waarin inwoners gestimuleerd worden om langer thuis te wonen al dan niet met verpleegzorg in huis. De WMO 2015 verplicht gemeenten, in een situatie waarin een cliënt niet zelf zorg kan dragen voor een geschikte woning, ondersteuning te bieden bij het realiseren van een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte. De ondersteuning is erop gericht een cliënt in staat te stellen de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren. Er wordt uitgegaan van een 'wooncarrière', waarbij de woning wordt aangepast aan de levensfase. Daarbij mag er vanuit worden gegaan dat in redelijkheid rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de voorzienbare ontwikkeling van die beperkingen. Als uit de beoordeling van het college blijkt dat het wonen in een geschikt huis ook is te

bereiken via een verhuizing, dan heeft dit de voorkeur. Dit is uiteraard alleen aan de orde als verhuizen de goedkoopste adequate oplossing is.

10. Exploitatie begraafplaatsen

Omschrijving

Heerde heeft 4 begraafplaatsen waarvan Wapenveld en Engelmanskamp in Heerde het meest worden gebruikt. In het verleden is ongeveer 90% van de graven het onderhoud voor onbepaalde tijd afgekocht. Voor dit deel zullen er geen inkomsten meer zijn, terwijl de jaarlijkse kosten wel langzaam stijgen. Daarnaast wordt er gezocht naar oplossingen voor de begraafplaats Wapenveld waarvan alle graven binnen afzienbare tijd uitgegeven zullen zijn. De huidige tarieven worden als hoog ervaren en daar zal geen rek meer in zitten.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €122.000,-.

Wijze van berekening

Op basis van de huidige cijfers wordt een jaarlijks tekort berekend van €122.000,-. In de praktijk lijkt dat de exploitatie jaarlijks nog redelijk sluitend is, maar dat komt door het hoge bedrag van de afkoopsom. Ook wordt iets vaker afgekocht dan verwacht kan worden. Mogelijk komt dat doordat er soms wordt besloten om af te stappen van een jaarlijks te betalen bedrag voor het onderhoud en toch te kiezen voor een afkoopsom. Het tekort wordt nog steeds jaarlijks gedekt uit de reserve afkoopsommen. Deze reserve "zweeft" al jaren tussen €1 en €1,2 miljoen euro.

Beheersing van het risico

Het risico is niet te beheersen. De tarieven zijn al erg hoog en daar zit geen rek meer in. Mogelijk dat in de toekomst de algemene exploitatie van de gemeente toch moet bijdragen in de tekorten van de exploitatie begraafplaatsen.

11. Grondexploitatie

Omschrijving

De grondexploitatie is een onderdeel van de totale gemeentelijke exploitatie. Het is een activiteit waar veel geld in omgaat en veel risico's gelopen worden. In de begroting 2025 zijn bij aanvang vier gemeentelijke complexen opgenomen die in uitvoering zijn (zie ook de paragraaf Grondbeleid).

Hoogte van het risicobedrag

A. Risico's in complexen:

Reeds lopende complexen (vakterm is "IEGG in exploitatie genomen gronden")

Over het totaal van de vier complexen met een boekwaarde van €1.148.000,- wordt een risicobedrag berekend van gemiddeld 0,3%. Het risicobedrag is €4.000,-.

B. Overige risico's zoals:

Niet nakomen van verplichtingen door derden op grond van exploitatieovereenkomsten, Gewijzigde omstandigheden na vaststelling exploitatiebijdragen;

Calculatierisico's;

De overige risico's worden bepaald op €100.000,-.

Benodigd weerstandsvermogen Grondexploitatie A + B is €104.000,-.

Wijze van berekening

Bij grondexploitaties die in exploitatie zijn genomen (IEGG) wordt de geactualiseerde grondexploitatieberekening als basis genomen voor de risicoberekening. In deze exploitatieberekening wordt een reële schatting gemaakt van de kosten, verkoopprijzen en fasering van de verkoop van de gronden. Deze schatting wordt onder andere gemaakt door het uitgiftetempo van de te verkopen gronden te beoordelen, de ontwikkelingen van marktomstandigheden te bekijken zoals de doorstroming op de huizenmarkt, hoogte van hypotheekrente, en maatregelen van hypotheekverstrekkers enz.

Het risico wordt bepaald met behulp van de Monte-Carlo methode. De optelsom van alle

risico's van alle complexen wordt hierboven onder "hoogte van het risicobedrag" vermeld. De berekeningen zijn om strategische redenen niet openbaar.

Beheersing van het risico

Om de risico's te beheersen is het beleid dat de grondexploitatieberekeningen minimaal eenmaal per jaar wordt herzien. De resultaten van de berekeningen worden opgenomen in het MPG.

12. Afvalstoffenbegroting 2025

Omschrijving

ROVA werkt aan een nieuwe systematiek (actualisatie boxenmodel) om tarieven uniformer en transparanter te maken. De huidige tarieven zijn veelal nog gebaseerd op historische data. Doel is dat gemeenten op basis van de actualisatie van het boxenmodel meer zicht krijgen op wat de dienstverlening kost, wat je krijgt en wat je daarvoor betaalt. Bevoorschotting en afrekening moeten transparanter en eenvoudiger worden. Invoering boxenmodel is een feit en leidt tot een aanzienlijke verhoging van de kosten van de afvalinzameling voor onze gemeente.

Hoogte van het risicobedrag

Wij stellen het risicobedrag vast op €90.000,-.

Wijze van berekening

We schatten in dat we op basis van de voorschotnota 2025 een nabetaling kunnen verwachten van €90.000,-

Beheersing van het risico

Wij zijn in gesprek met de ROVA. Inzet is de impact van de invoering van de nieuwe systematiek voor onze gemeente zo veel mogelijk te beperken. De komende tijd zal gebruikt moeten worden om het risico te beheersen. De stand van de egalisatiereserve afvalstoffenheffing per 1-1-2025 is €201.500,-. Dat is in principe voldoende op dit risico te dekken. Het is echter op dit moment onzeker hoe een en ander, denk bijvoorbeeld aan de oorlog in Oekraïne en de huidige krapte op de grondstoffenmarkt, zich zal ontwikkelen en wat de impact daarvan zal zijn op de afvalstoffenbegroting en de egalisatiereserve. Bij de voorjaars- en najaarsnota kunnen positieve of negatieve ontwikkelingen in beeld worden gebracht.

Voor een overzicht wordt hier een tabel met alle risico's gepresenteerd:

Resumé risico's			% van
			totaal baten
1 gemeentefonds / algemene uitkering	€ 1.116.000	S	1,9%
2 restrisico	€ 1.000.000	S	1,7%
3 bedrijvenpark Hattemerbroek BV	€ 430.000	I	0,7%
4 loon en prijspeil	€ 330.000	S	0,6%
5 inkomensdeel Participatiewet	€ 276.000	S	0,5%
6 vergoedingen inzameling PMD 2025	€ 250.000	I	0,4%
7 eigenrisicodrager politieke bestuurders	€ 250.000	S	0,4%
8 omgevingsvergunningen	€ 193.000	S	0,3%
9 wonen in een geschikte woning	€ 165.000	S	0,3%
10 exploitatie begraafplaatsen	€ 122.000	S	0,2%
11 grondexploitatie	€ 104.000	I	0,2%
12 afvalstoffenbegroting 2025	€ 90.000	I	0,2%
	€ 4.326.000		7,3%
S = structureel risico			
I = incidenteel risico			
totaal structureel	€ 3.452.000		5,8%
totaal incidenteel	€ 874.000		1,5%
	€ 4.326.000		
totaal baten	€ 59.582.734		

Resumé risico's

In totaal becijferen we het structurele risico op €3.452.000,- en het incidentele risico op €874.000,-.

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Hieronder wordt in een tabel aangegeven hoe de risico's zijn in verhouding tot de weerstandscapaciteit. De conclusie is dat de weerstandscapaciteit structureel niet en incidenteel wel afdoende is.

Risico's	Weerstandscapaciteit	
Structureel		
Structureel normale exploitatie	3.452.000	1.047.000 ruimte OZB tot art. 12 norm
Incidenteel		
Incidenteel normale exploitatie	-	-
bedrijvenpark Hattemerbroek	430.000	10.646.000 algemene reserve
grondexploitatie	104.000	1.120.000 reserve grondexploitatie
afvalstoffenbegroting en PMD 2025	340.000	201.500 egalisatiereserve afvalstoffenheffing
totaal incidenteel	874.000	11.967.500

Structurele weerstandscapaciteit

De in deze paragraaf berekende structurele risico's zijn €3.452.000,-. Afgezet tegen de €1.047.000,- ruimte die we nog hebben in onze OZB-tarieven tegen artikel 12 norm kan de conclusie getrokken worden dat die ruimte niet aanwezig is. Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en

niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen. Verder is het ook mogelijk om tijd te kopen om een risico te beheersen en deze tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve.

Incidentele weerstandscapaciteit

De in deze paragraaf berekende incidentele risico's zijn €874.000,-. Deze risico's worden afgedekt door de reserves van tezamen €12,0 miljoen. Zoals het overzicht laat zien is dit ruim voldoende.

Kengetallen en weerstandsratio

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV), geeft aan dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden. De op te nemen kengetallen zijn: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. Doel is om het voor raadsleden eenvoudiger te maken om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Heerde.

De meerjarige kengetallen zijn redelijk stabiel waarbij opvalt dat de schuldquote wisselt tussen goed en gemiddeld, de solvabiliteitsratio redelijk stabiel blijft en de financiële risico's van de grondexploitaties erg laag zijn. Het kengetal van de structurele exploitatieruimte laat voor het jaar 2027 en 2028 een negatief zien. De oorzaak is dat het rijk kortingen heeft toegepast in het gemeentefonds en de gemeente hierdoor ervaart dat er te weinig middelen beschikbaar zijn om de taken goed uit te kunnen voeren.

Er past wel een kanttekening op zijn plaats voor de vergelijking van kengetallen tussen de begroting en de jaarrekening. Het kengetal van de jaarrekening kan positief gekleurd zijn omdat kengetallen worden uitgedrukt in een cijfer van totaal baten. Deze kan bij de jaarrekening fors hoger zijn vanwege grondverkoop uit grondexploitaties en andere incidentele opbrengsten.

Kengetallen begroting 2025	Gelders gemiddelde begr. 2024	Jaarr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
netto schuldquote	58%	45%	81%	96%	110%	111%	109%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	41%	78%	91%	106%	106%	105%
solvabiliteitsratio	33%	32%	27%	29%	27%	25%	24%
structurele exploitatieruimte	1,45%	-0,6%	1,16%	3,90%	0,55%	-0,15%	-0,62%
grondexploitatie	6%	2%	-1%	1%	3%	-1%	-1%
belastingcapaciteit	101%	116%	116%	116%	116%	116%	116%

Referentie kengetallentabel van de provincie GLD	Gelders gemiddelde begr. 2024	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	58%	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	33%	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	1,45%	>0%	=0%	<0%
grondexploitatie	6%	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	101%	<95%	95-105%	>105%

Categorie A gemeenten worden als minst risicovol gezien.

Categorie B gemeenten scoren gemiddeld.

Categorie C gemeenten worden gezien als meest risicovol.

Toelichting:

1a. Netto schuldquote

De netto schuld geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de zwaarte van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Onze gemeente scoort hier wisselend tussen goed en gemiddeld. Voor de jaren 2026-2028 wordt aangenomen dat het nodig is om leningen aan te gaan. Dit vanwege de geplande investeringen. Het kengetal gaat hierdoor omhoog.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld

gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De manier waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dit verschil dat ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. De verstrekte leningen betreffen doorgeleend geld aan Vitens en aan de ROVA. Onze gemeente scoort hier wisselend tussen goed en gemiddeld. Voor de jaren 2026-2028 wordt aangenomen dat het nodig is om leningen aan te gaan. Dit vanwege de geplande investeringen. Het kengetal gaat hierdoor omhoog.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal onder de 20% als risicovol gezien en boven de 50% als veilig. Het verschil van de jaarrekening 2023 van 32% naar de begroting 2024 van 27% heeft als oorzaak dat het balanstotaal van de jaarrekening nog €90 miljoen is en die van de begroting 2024 €110 miljoen. Het eigen vermogen zelf is in deze jaren wel nagenoeg gelijk. Het kengetal laat in de jaren daarna een langzame afname zien omdat het eigen vermogen langzaam afneemt, terwijl het balanstotaal toeneemt. Onze gemeente scoort hier 'gemiddeld'.

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. In de laatste twee jaren scoren we negatief omdat de begroting voor deze jaren niet sluitend is. De oorzaak is dat het rijk kortingen heeft toegepast in het gemeentefonds en de gemeente hierdoor ervaart dat er te weinig middelen beschikbaar zijn om de taken goed uit te kunnen voeren.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Het risicopercentage in onze gemeente is laag en daalt nog verder doordat een aantal complexen binnenkort zijn afgerond. De grondexploitatie van Centrumplan is voor het eerst nu verwerkt in dit kengetal. De reden dat het percentage voor de jaren 2027 en 2028 negatief is komt door de resultaten van de exploitatie Eeuwlandsweg Noord. De deelname van Heerde aan het gezamenlijk bedrijventerrein is hier niet meegerekend. Dit is namelijk niet een grondexploitatie van de gemeente zelf.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. Dit wordt afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in het voorafgaande jaar. Onze gemeente scoort een hoog kengetal voor de gemiddelde woonlasten.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om de incidentele risico's op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare

weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Eenvoudig gezegd betekent dit: welk bedrag is berekend aan risico's en welk bedrag is er om deze risico's af te dekken. De ratio's tussen de jaren 2023 en 2025 zijn wisselend. In 2023 was het incidentele risico van het bedrijventerrein veel hoger gewaardeerd dan in 2024. Dat verklaart het verschil tussen 2023 en 2024. In 2025 zijn de incidentele risico's weer toegenomen ten opzichte van 2024. Dat komt vanwege de toevoeging van het incidentele risico op afval/PMD en ook het risico bedrijventerrein is weer iets toegenomen. De conclusie van beide kengetallen is dat de risico's ruim afgedekt worden door de reserves. In de meerjarenbegroting wordt gesproken over technische maatregelen om een structurele besparing te realiseren van €291.000,-. Hier wordt een verschuiving voorgesteld van 5,6 miljoen van de Algemene Reserve naar de Bestemmingsreserve. Het hieronder genoemde weerstandsratio 1 daalt dan van 13,7 naar 7,2.

In dit overzicht worden conform advies rekenkamercommissie onderstaande twee kengetallen (en op advies van de audit over 3 jaren) gegeven.

1. Dit weerstandsratio geeft de verhouding totale incidentele weerstandscapaciteit/het incidentele risico weer.
2. Dit weerstandsratio geeft de verhouding reserve Grondexploitatie/risico grondexploitatie weer.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Reserves voor de risico's}}{\text{Risico's}}$$

		2025	2024	2023
Weerstandsratio 1 =	$\frac{11.967.500}{874.000}$	= 13,7	31,4	12,9
Weerstandsratio 2 =	$\frac{1.120.000}{104.000}$	= 10,8	8,8	8,8

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Paragraaf Grondbeleid

Deze paragraaf gaat over de exploitatie van de (bouw)gronden die de gemeente in eigendom heeft –als ware de gemeente een bedrijf. De paragraaf hangt sterk samen met het programma Openbare Ruimte. In dat programma staan de beoogde maatschappelijke effecten en de lasten en baten. In deze paragraaf wordt het achterliggende beleid vanuit een meer financieel technisch perspectief beschreven, volgens de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast is er een relatie met de paragraaf Weerstandsvermogen. In die paragraaf staan onder andere de risico's van bouwgrondexploitatie in relatie tot het weerstandsvermogen. Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, het bestemmingsplan wordt gewijzigd, bouwrijp wordt gemaakt en rioleringen en wegen worden aangelegd, om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven.

Het volgende is van groot belang:

- Beoordelen van financiële haalbaarheid;
- Scenarioanalyse;
- Analyseren knelpunten en risico's;
- Uitgangspunten voor beheersing en bewaking.

Omdat er grote sommen geld in grondexploitaties omgaan heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de bepaling van de financiële risico's, zijn erg belangrijk voor de financiële positie van de gemeente.

Beleidskader

Het gaat in het grondbeleid om de ontwikkeling van gronden die in eigendom zijn van de gemeente. De mogelijkheden voor ontwikkeling worden beperkt door het planologisch kader, waarover meer in programma 8, Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de gemeente in de paragraaf Grondbeleid:

- De visie neerlegt voor het grondbeleid;
- Aangeeft op welke wijze de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een prognose geeft van de resultaten van de grondexploitatie;
- Een onderbouwing geeft van de geraamde winstneming;
- Beleidsuitgangspunten formuleert omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

Grondbeleid

Wat is "grondbeleid"?

Onder grondbeleid wordt verstaan: "het op een zodanige wijze handhaven van het bestaand grondgebruik, dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik, dat dit past in de door de gemeente geformuleerde doelstellingen in het kader van ruimtelijke ordening".

Beleidsintenties college

In mei 2022 hebben de fractievoorzitters van de raad en de collegeleden het Coalitieakkoord 2022-2026 "Samen leven samen doen" ondertekend.

In dit akkoord is in het onderdeel "2. Ruimte, ondernemen en wonen maximaal en sociaal" de beleidsintenties opgenomen met betrekking tot de uitvoering de paragraaf Grondbeleid. De volgende intenties zijn uitgesproken:

- *We bouwen voor onze inwoners.*

Woningen voor jonge gezinnen en om doorstroom te bevorderen. We hebben

behoefte aan meer woningen: zowel koopwoningen als huurwoningen. Veel verschillende doelgroepen zoeken passende woonruimte. In Heerde proberen we de komende jaren zoveel mogelijk te laten bouwen. Daarbij geven we prioriteit aan woningen voor starters, jonge gezinnen en doorstromers. Dat doen we zowel bij het bouwen van koopwoningen, als bij het bouwen van huurwoningen. Om dit mogelijk te maken, passen we ons woonbeleid eerder aan dan we eigenlijk van plan waren.

Visie op wonen en zorg. Het liefst geven we mensen de mogelijkheid zo lang mogelijk thuis te wonen. Sommige inwoners kunnen alleen thuis blijven wonen als ze zorg krijgen. Aan welk soort woningen is in de gemeente Heerde dan behoefte? En hoe moet die zorg eruit zien? Met de uitkomsten van een onderzoek dat uitgevoerd wordt, ontwikkelen we daar ideeën over.

Extra woningen op nieuwe en bestaande plekken. Als je in je gemeente woningen laat bouwen, kan dat op twee manieren. 1. Door inbreiding: bouwen op plekken binnen de bebouwde kom. 2. Door uitbreiding: bouwen op plekken buiten de bebouwde kom. In de gemeente Heerde

willen we deze collegeperiode op een aantal plekken woningen laten bouwen. Inbreiding o.a. naast de MFA (multifunctionele accommodatie) in Wapenveld, in Veessen en in het centrum van Heerde. En uitbreiding aan de oostkant van Wapenveld en aan de zuidkant van Heerde. Bij alle bouwprojecten vinden we het belangrijk om goed aan te sluiten bij de plek waar gebouwd gaat worden. Bijvoorbeeld met aandacht voor groen, privacy en parkeren. We betrekken de omwonenden altijd zo goed mogelijk bij dit soort bouwprojecten.

Bouwen doen we samen. Als gemeente bouwen we meestal niet zelf. Wel maken we het anderen mogelijk om te bouwen. Die ander kan een projectontwikkelaar zijn, een corporatie of een particulier. In alle bouwprojecten willen we als gemeente graag partner zijn. En ondersteunen we grote en kleine ontwikkelaars als zij de omgeving willen betrekken bij hun projecten.

- *We zorgen dat we meebewegen met de ontwikkelingen in de huizenmarkt.*

Betaalbare woningen. De prijzen van woningen zijn hoog. Dat maakt dat mensen die eigenlijk graag in de gemeente Heerde zouden willen blijven wonen, soms noodgedwongen naar een andere gemeente verhuizen. Om als gemeente toch te zorgen dat woningen ook voor mensen met een lager inkomen betaalbaar blijven, gaan we nieuwe instrumenten ontwikkelen. Daarmee kunnen we beter sturen bij aanvragen van projectontwikkelaars.

Verhuur van particuliere woningen door

woningcorporaties. Woningbouwcorporaties verhuren sociale huurwoningen. En soms bouwt een particuliere projectontwikkelaar woningen waarvan hij er een aantal als sociale verhuur aanbiedt. We zoeken uit of we de verhuur van die woningen via de woningcorporatie kunnen laten lopen. Dat doen we om meer zekerheid te krijgen dat sociale verhuur ook sociale verhuur blijft.

Wonen op vrijkomende boerenerven. Schuren slopen en er een huis terugzetten. Dat kan met de Rood voor Rood-regeling. We gaan deze regeling aanpassen. Dat doen we om het aantrekkelijker te maken om op een boerenerf woonruimte te maken. En zo krijgen we meer woningen op erven dan tot nu toe. De aanpassing van deze regeling mag geen gevolgen hebben voor werkende agrarische bedrijven.

Nieuwe wijze van vergunningverlening en bouwcontrole. Met de komst van de Omgevingswet en de wet. Kwaliteitsborging verandert de rol van de gemeente bij vergunningverlening. De eigen verantwoordelijkheid van de bouwer om goed te bouwen, is onder deze wetgeving groter. En de gemeente kijkt vooral achteraf of alles goed gegaan is. We bereiden onze ambtenaren voor op deze nieuwe rol. En we ontwikkelen een andere manier om onze dienstverlening in rekening te brengen.

Kwantitatieve opgave wonen

Door de komst van de Nationale Woon- en bouwagenda halverwege 2022, waarin het Rijk voorschrijft dat er in Nederland in totaal 900.000 nieuwe woningen gerealiseerd moeten worden tot en met 2030, waarvan twee derde betaalbaar, moest elke regio aangeven (in een woondeal) hoeveel woningen zij hiervan voor rekening kunnen nemen.

Op 8 maart 2023 is dan ook de regionale woondeal regio Stedendriehoek 2022–2030 ondertekend door alle partijen (rijk, provincie en gemeenten). Voor Heerde is de inzet om in totaal 1.010 nieuwe woningen te realiseren, waarvan twee derde in het betaalbare segment moet vallen (zowel koop als huur). Sturen hierop in (toekomstige) bouwplannen is essentieel.

Met de komst van deze nieuwe woningbouwafspraken en het feit dat de looptijd van de huidige woonagenda afliep eind 2023, is er in het voorjaar van 2023 gestart met het opstellen van een nieuw Volkshuisvestingsprogramma. Met dit Volkshuisvestingsprogramma wordt vooruitgelopen op een wijziging van de Omgevingswet. Via die wijziging wordt opgenomen dat vanaf 2026 alle gemeenten moeten beschikken over een dergelijk programma, waarin het woonbeleid en woonzorgbeleid is uitgewerkt. Het Volkshuisvestingsprogramma bestaat uit een kaderstellend deel en een uitvoeringsagenda met maatregelen en toetsingskader voor woningbouw. De gemeenteraad heeft op 24 juni 2024 het kaderstellend deel vastgesteld. Na verwachting wordt in de tweede helft van 2024 de uitvoeringsagenda door het college vastgesteld.

Inmiddels wordt er in regionaal verband gewerkt aan een woondeal 2.0. De tekst van de huidige woondeal blijft ongewijzigd, maar er worden bijlagen toegevoegd met daarin afspraken over woningbouwaantallen tot en met 2035, ouderenhuisvesting en over toekomstbestendig bouwen. Planning is dat deze woondeal in maart 2025 wordt vastgesteld.

Notitie Grondzaken

Het grondbeleid is in beweging, mede door de komst van de Omgevingswet. De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid waren tot voor kort beschreven in de Uitvoeringsparagraaf. De Uitvoeringsparagraaf is een document, dat jaarlijks wordt vastgesteld door de gemeenteraad en de uitwerking van de Structuurvisie betreft. In de Notitie Grondzaken 2017, versie 2018 worden de hoofdlijnen uit de Uitvoeringsparagraaf praktisch vertaald. Dit document heeft als doel om bestuurders, de ambtelijke organisatie en burgers, inzicht te geven in de keuzes die de gemeente Heerde maakt ten aanzien van de grondeigendommen en het bijbehorende instrumentarium. De beleidsdocument worden jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd. In de Uitvoeringsparagraaf wordt onze visie op grondbeleid beschreven. De Uitvoeringsparagraaf is met de komst van de omgevingswet verdwenen. In de Omgevingsvisie is een hoofdstuk over Kostenverhaal en Grondbeleid opgenomen. Daarnaast wordt er een nota Kostenverhaal en een nota Grondbeleid opgesteld. In de themaraad van 15 april 2024 is hierover gesproken met de gemeenteraad. Naar verwachting zal in eerste en/of tweede kwartaal 2025 besluitvorming plaatsvinden.

Startersleningen

In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007–2010 (de SGW-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van startersleningen. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskosten met een maximum van €20.000,-. De maximale verwervingskosten, exclusief kosten koper, zijn vastgelegd op €200.000,-. De leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Sinds de invoering van de starterslening in 2013 zijn er 26 leningen verstrekt. De laatste jaren zijn de aanvragen om een starterslening echter sterk afgenomen. Reden hiervoor is dat de maximale verwervingskosten van €200.000,- niet meer aansluiten bij de huidige woningmarkt. Daarom is in 2023 de verordening starterslening gemeente Heerde geactualiseerd. Op 26 juni 2023 heeft de gemeenteraad de nieuwe verordening vastgesteld. Hierin is onder andere de maximale aankoopsom voor nieuwbouwwoningen bijgesteld van €200.000,- naar €244.649,- en is een maximaal aankoopbedrag van €275.000,- opgenomen voor bestaande woningen. Sinds deze bijstelling in 2023 zijn er 3 nieuwe leningen verstrekt en is er nog 1 aanvraag in behandeling bij SVn. Op 9 juli 2024 heeft het college ook de maximale aankoopsom voor nieuwbouwwoningen bijgesteld naar

€275.000,-. Het budget om nieuwe aanvragen te behandelen is nog ruim voldoende, namelijk €338.000,-.

Fonds Sociale Woning bouw

In 2019 is de Uitvoeringsparagraaf 6.0 (inclusief de bijlage Bijdrage sociale woningbouw) vastgesteld. Door deze bijdrage wordt richting initiatiefnemers meer druk uitgeoefend om een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke opgave tot realisatie van 40% sociale woningbouw. Initiatiefnemers die binnen hun initiatief meer dan 40% sociale/goedkope woningen realiseren, kunnen onder bepaalde voorwaarden een bijdrage uit het fonds ontvangen. Op dit moment zit er een bedrag van € 192.000,- in het fonds Bijdrage sociale woningbouw.

Toekomstbestendig wonen lening

De gemeente Heerde wil inwoners ondersteunen bij het treffen van duurzame maatregelen in en aan de woning. Daarom heeft de gemeenteraad in december 2019 de 'verordening toekomstbestendig wonen Gelderland, gemeente Heerde' vastgesteld. Deze regeling biedt ons de mogelijkheid om tegen een relatief gunstige rente leningen aan inwoners te verstrekken voor het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de woning. Omdat de regeling goed liep in 2023 extra geld beschikbaar gesteld. In totaal nu €1.500.000,- Het huidige saldo op 9 september is €452.555,-. Er is dus al ruim één miljoen euro uitgeleend. De verklaring dat het nu weer hard gaat met, het via SVn, verstrekken van de leningen is dat er afgelopen jaar regelmatig duurzaamheids- en isolatieacties zijn geweest (onder andere zonnepanelen-, hybridewarmtepomp-, glas- en isolatieactie). Aankomende herfst (Q4 2024) komt er een vernieuwde subsidieregeling lokaal isolatieprogramma. We wachten de invloed daarvan op de toekomstbestendig wonen lening af. Mocht het saldo snel richting 0 gaan, dan komen we er bij u op terug.

Financiële beschouwing

Eén van de financiële uitgangspunten bij grondexploitatie is naast het toerekeningsbeginsel en het realisatiebeginsel het toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel. Ook de BBV-notitie grondexploitatie gaat ervan uit dat dit principe wordt toegepast bij het opstellen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Baten en lasten moeten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, en uitgaven zijn gedaan ten opzichte van het totaalplan kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

In de BBV notitie Grondexploitatie worden richtlijnen gegeven en stellige uitspraken gedaan. Een paar stellige uitspraken zijn:

- Het startpunt van een nieuwe grondexploitatie gebeurt door een expliciet raadsbesluit met een grondexploitatiebegroting;
- De looptijd van een grondexploitatie is maximaal 10 jaar;
- Jaarlijkse herzieningen van grondexploitatiebegrotingen moeten door de raad worden vastgesteld;
- Er mogen alleen kosten aan de grondexploitaties worden toegerekend als die op de kostensoortenlijst staan van die van de BRO (Besluit Ruimtelijke Ordening);
- Tot en met de jaarrekening 2023 mag alleen werkelijke betaalde rente over het Vreemd Vermogen worden toegerekend aan de grondexploitaties. Met ingang van de jaarrekening 2024 is het weer mogelijk om rente vanuit de rente-omslagmethode toe te passen over de boekwaarden.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 1 januari 2016 is de VPB-plicht gaan gelden voor onder andere de

gemeentelijke grondexploitaties. Een belangrijke doelstelling van deze wet is een gelijk speelveld maken tussen de overheid en private ondernemingen. Wij hebben met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over een vaststellingsovereenkomst (VSO). In de VSO zijn afspraken worden gemaakt over de te hanteren parameters, de methode van het bepalen van de openingsbalanswaarde en methode van winst berekenen. In grote lijnen werkt de Belastingdienst er naar alle gemeenten zo veel mogelijk gelijk te behandelen. De huidige stand van zaken geeft aan dat de geschatte fiscale winsten vanaf het jaar 2023 volledig gecompenseerd kunnen worden met de geleden verliezen van de jaren 2018 t/m 2021 en dat er geen VPB betaald hoeft te worden. Dit op basis van de aangifte van het jaar 2022. Dit beeld zal elk jaar getoetst gaan worden.

Reserve Grondexploitatie

Om weerstand te kunnen bieden aan risico's en tegenvallers etc. beschikt de gemeente over een bestemmingsreserve Grondexploitatie. Zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen. De reserve Grondexploitatie heeft een stand van €1.120.000,- per 1 januari 2025. Deze reserve is voldoende groot om de risico's op te vangen van de grondexploitatie. Ook is er een buffer aanwezig om risico's op te vangen voor mogelijke uitgaven voor toekomstige ontwikkelingen.

Boekwaarden van complexen

In de begroting 2025 zijn als beginstand vier actieve complexen opgenomen. Bovenkamp II is recent afgesloten.

TABEL 9: Verloop boekwaarde						
Project	Boekwaarde	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Bovenkamp II	-697.260	-697.260	-	-	-	-
Eeuwlandseweg-Noord	1.772.269	815.829	1.246.836	273.667	-681.871	-501.917
Eeuwlandseweg-Zuid	368.519	388.992	-21.303	359.378	-	-
Veldweg	-1.128.096	-1.416.735	-1.286.003	-	-	-
Centrumplan	623.352	-238.882	803.135	943.074	-	-
Totaal	938.784	-1.148.056	742.665	1.576.119	-681.871	-501.917

Toelichting op de complexen

In exploitatie genomen gronden:

Omdat deze paragraaf openbaar is zijn de gegeven toelichtingen minder uitgebreid dan in het niet openbare MPG.

Bovenkamp II

Bij de jaarrekening 2023 is deze afgesloten

Eeuwlandseweg Noord

De eerste 4 woonwerkkavels aan de Zwolseweg zijn in de verkoop gezet. Hier hebben zich diverse belangstellenden voor gemeld. Alle kavels zijn inmiddels in optie uitgegeven. Na verkoop van de eerste 4 kavels zal de uitgifte van de overige 9 kavels worden voorbereid.

Eeuwlandseweg Zuid

Er is nog één kavel in optie. Aangezien er nog geen zicht is op de uiteindelijke leveringsdatum van het perceel, is de grondexploitatie met 2 jaar verlengd. De verwachting is dat de afspraken voor die tijd kunnen worden afgerond en dat de grondexploitatie in 2026 kan worden afgesloten.

Gebiedsontwikkeling Veldweg

De bedrijfskavels gelegen aan de Veldweg zijn reeds lange tijd verkocht. De openbare ruimte is woonrijp gemaakt. Van de 4 kavels gelegen aan de Eeuwlandseweg zijn er momenteel drie geleverd. De laatste kavel is in optie uitgegeven, de verwachting is dat deze in de loop van 2024 zal worden geleverd. Na de bouw van de laatste woning zal het gebied woonrijp worden gemaakt. De verwachting is dat de grondexploitatie eind 2025 kan worden afgesloten.

Centrumplan Heerde

Het bestemmingsplan en de grondexploitatie zijn in oktober 2023 vastgesteld. De oude gemeentewerf en de woning Marktstraat 1a zijn gesloopt en de bouwrijpmaak werkzaamheden zijn aanbesteed. In de eerste helft van 2024 worden zowel de kavel voor het appartementengebouw van Triada geleverd als de kavels voor de grondgebonden woningen. Na de bouw van de woningen zal het gebied woonrijp worden gemaakt. De verwachting is dat de grondexploitatie in 2026 kan worden afgesloten.

MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie)

In een MPG worden de uitkomsten van de geactualiseerde grondexploitaties weergegeven. Het is een overzicht van de in exploitatie genomen projecten, uitgezet naar tijd, programma en geld. Doel is inzicht te verschaffen in:

- Uitgangspunten geactualiseerde grondexploitaties;
- De actualisatie van de exploitaties en prognoses;
- Afwijkingen ten opzichte van het programma;
- Financiële afwijkingen ten opzichte van het jaar ervoor;
- Verliezen, winsten en risico's;
- Saldo;
- Tijdsplanning.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf beschrijft in hoofdlijnen de onderhoud- en beheerplannen voor de gemeentelijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, gebouwen groen en water. In de beheerplannen staan de meerjarige onderhoudsprogramma's met de financiële middelen die daarbij horen, evenals het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen.

De gemeente Heerde beheert een groot oppervlak aan openbare ruimte, waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Hiervoor zijn wegen, riolering, bruggen, openbare verlichting, watergangen, groen, speelplekken, bos en gebouwen nodig. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau, het 'beeld' van de gemeente en de (jaarlijkse) lasten.

Het grootste deel van de werkzaamheden aan kapitaalgoederen komt voort uit de verantwoordelijkheden van de gemeente als eigenaar en beheerder van de publieke ruimte en van een aantal eigendommen.

Beleidskader

Paragraaf 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zegt dat de paragraaf over het onderhoud kapitaalgoederen in elk geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouw moet bevatten. Daarvan moeten het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting worden beschreven.

De beheerplannen

Riolering

In de gemeente Heerde ligt 257 kilometer hoofdriolering. Hiervan is 100 kilometer drukriolering, met 481 stuks (mini)rioolgemalen. De overige leidingen zijn vrij vervalleidingen. Hiervan is met 135km lengte het gemengde stelsel het groots. De overgebleven 22km is infiltratieriool voor hemelwater. Eind 2021 is het Gemeentelijk Riolering Plan 2021 t/m 2025 vastgesteld.

Wegen

De gemeente Heerde heeft ongeveer 250 kilometer weg (exclusief onverharde weg) in beheer. De oppervlakte van deze verharding is 1.608.735 m². Eenmaal per vijf jaar wordt het beheerplan geactualiseerd. Eind 2024 is het beheerplan geactualiseerd. De bedoeling is om begin 2025 het beheerplan vast te stellen.

Voor het onderhoud van wegen is er structureel een exploitatiebudget van €655.000,-, gebaseerd op het beheerplan 2018-2027 opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de areaaluitbreiding als gevolg van de Hoogwatergeul. Het onderhoudsbudget is gebaseerd op de kwaliteitsvisie Openbare Ruimte op onderhoudsniveau C (de ondergrens van verantwoord beheer). Daarnaast is er voor de jaren 2025-2028 een investeringsbudget beschikbaar om wegen te vernieuwen.

Kunstwerken

De gemeente Heerde heeft in totaal 245 kunstwerken in beheer met een totale kapitaalswaarde van €41,7 miljoen. De kunstwerken bestaan uit 5 houten bruggen, 47 betonnen bruggen, 3 kunststof bruggen, 4 viaducten, 144 duikers, 24 damwanden, 15 steigers, 1 tunnel, 1 trekpontje en 1 haven waar de gemeente eigenaar van is. De financiële gevolgen voor de instandhouding van deze kunstwerken zijn in beeld gebracht in het beheerplan kunstwerken 2024-2027; deze is vastgesteld in 2024. Het onderhoudsbudget is gebaseerd op niveau C (de ondergrens van verantwoord beheer) conform de door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsvisie Openbare Ruimte.

Watergangen

De gemeente beheert ongeveer 105 km watergangen met toebehoren als (kleine) duikers en beschoeiingen. Het beheer hiervan wordt zo uitgevoerd, dat dit een goede

waterafvoer bevordert. Voor de watergangen is geen beheerplan aanwezig. De lengte van de watergangen is bekend en voldoende om eenmaal per jaar het uitmaaien te laten uitvoeren.

Openbare verlichting

In de gemeente Heerde staan ongeveer 3.600 lichtpunten. Het huidige beheer richt zich op tijdige vervanging van lichtmasten en armaturen, waarbij het verlichtingsniveau wordt verbeterd en zo mogelijk het energieverbruik verminderd door de plaatsing van Led-armaturen. Het beleidsplan Openbare Verlichting is in 2015 geactualiseerd en vastgesteld en geldt voor de periode 2015-2025. Een nader beheerplan is niet nodig om onderhoud en vervanging uit te voeren. In 2025 wordt er een nieuw beleidsplan opgesteld.

Openbaar groen

De gemeente Heerde onderhoudt 614.237 m² beplanting inclusief bos(plantsoen), 12.314 meter hagen, 2.946 are intensief gazon, 925 are bermen en ongeveer 15.700 bomen. Voor het onderhoud van het openbare groen is in 2013 een groenbeleidsplan vastgesteld. In 2015 is de kwaliteitsvisie openbare ruimte vastgesteld. Het budget is sinds 1 januari 2019 gebaseerd op het onderhoudsniveau C. Naast de groenelementen onderhoudt de gemeente ook 35 speelplekken en 4 speeltuinen, met in totaal 294 toestellen. Voor de speeltuinen worden de verplichte controles uitgevoerd en is de gemeente eindverantwoordelijk voor de onderhoudsstaat. Het onderhoudsniveau is gebaseerd op B omdat bij niveau C minder toestellen bruikbaar zijn.

Bos

De gemeente Heerde beheert zo'n 383 hectare bos en 147,5 hectare overige natuurgebieden. De bosvisie is eind 2020 geactualiseerd. Het bos heeft zowel een functie voor de natuur, de recreatie als houtproductie. De houtoogst vindt op een duurzame manier plaats, dit houdt in dat er niet meer wordt geoogst dan dat er jaarlijks bijgroeit. Jaarlijks wordt een beheerplan gemaakt.

Gebouwen

De gemeente is eigenaar van ruim 42 gebouwen (multifunctionele gebouwen, woonhuizen, gemeentehuis en -werf, sporthal, gymzalen, sportzaal, brandweerkazernes, woningen, diverse scholen en gebouwen op diverse begraafplaatsen). Er is een Beheerplan 2015-2024 opgesteld. In 2019 is er een geactualiseerd beheerplan vastgesteld. Op basis van het beheerplan worden de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Dit gebeurt planmatig, doelmatig en efficiënt. Voorkomen dient te worden dat er (duur) achterstallig onderhoud moet worden uitgevoerd. Iedere 5 jaar worden de gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd en volgt er een meerjarenonderhoudsrapportage (MJOP) welke aangevuld wordt met duurzaamheidsmaatregelen (DMJOP). Waar nodig worden vanwege het wettelijk kader gebouwen aangepast aan Arbo-eisen, duurzaamheid, brandveiligheid en gebruiksvergunningen.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon en/of stemrecht heeft. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en /of als de financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In deze paragraaf is een overzicht van de verbonden partijen en de verwachte financiële en organisatorische ontwikkeling van die verbonden partijen opgenomen.

Het verstrekken van subsidies aan instellingen valt niet onder het hier bedoelde begrip verbonden partijen, omdat geen sprake is van een bestuurlijke participatie en bij faillissement geen sprake is van juridische aansprakelijkheid.

Het gemeentebestuur (raad en college) van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen een samenwerkingsverband oprichten waarin bepaalde (gemeentelijke) taken en/of bevoegdheden worden ondergebracht. Dit samenwerkingsverband wordt een gemeenschappelijke regeling (GR) genoemd.

Beleidskaders

Artikel 15 van het BBV zegt dat de paragraaf betreffende de verbonden partijen tenminste bevat:

1. de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.
2. de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - Gemeenschappelijke regelingen;
 - Vennootschappen en coöperaties (niet van toepassing);
 - Stichtingen en verenigingen (niet van toepassing);
 - Overige verbonden partijen.
3. De lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen is tenminste de volgende informatie opgenomen:

- Het openbaar belang dat ermee wordt gediend;
- Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- De eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen

Werkleerbedrijf Lucrato (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

Werkleerbedrijf Lucrato bemiddelt tussen werkgevers en werkzoekenden die extra ondersteuning nodig hebben bij het vinden van betaald werk. Hiermee wordt uitvoering

gegeven aan de Participatiewet (sociale werkvoorziening plus re-integratie). De gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde participeren in deze GR.

Bestuurlijk belang

In GR-verband houden de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde toezicht. Vanuit elke gemeente is een collegelid afgevaardigd in het bestuur.

Financieel belang

De bijdrage die Lucrato ontvangt van de gemeente Heerde is gelijk aan de ontvangen rijksvergoeding voor het WSW-deel uit de Participatiewet. Het financieel belang, gerelateerd aan de SW-bijdrage, bedraagt 8% voor 2025 en is geraamd op €2.149.000,-.

GGD Noord- en Oost Gelderland (vestigingsplaats Warnsveld)

Openbaar belang

De GGD Noord- en Oost Gelderland werkt aan het bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van gezondheidsproblemen bij inwoners van Noord- en Oost-Gelderland. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur. De stemverhouding is 1 stem per 10.000 inwoners; Heerde heeft 2 stemmen. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de GGD is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2025 geraamd op 2,5% (€431.000,-).

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland; VNOG (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is dagelijks bezig met het voorkomen van rampen en crisissen en met de coördinatie van hulpverlenende partijen. Hiermee geeft deze organisatie uitvoering aan de brandweertaken en de GHOR. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de VNOG is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2025 geraamd op 2,02% (€1.162.000,-).

Omgevingsdienst Veluwe (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Omgevingsdienst Veluwe behandelt voor de deelnemers de aanvragen voor vergunningen in het kader van het omgevingsrecht, toets meldingen, houdt toezicht op en handhaaft de milieuaspecten in het kader van de Omgevingswet. Zij voert deze taken uit voor 12 gemeenten en de provincie Gelderland. De ODVeluwe is op 1 januari 2024 ontstaan uit een fusie tussen de Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV) en de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de ODVeluwe zijn gebaseerd op de afgenomen taken; deze zijn in verschillende pakketten ondergebracht. Het financieel belang voor de gemeente Heerde is voor 2025 geraamd op 3,4% (€530.000,-).

PlusOV (vestigingsplaats Lochem)

Openbaar belang

PlusOV verzorgt het WMO-vervoer (dagbesteding/dagbehandeling), leerlingenvervoer en vervoer van mensen die geen gebruik kunnen maken van eigen vervoer of openbaar vervoer.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan PlusOV zijn gebaseerd op het aantal vervoersbewegingen. Voor de verdeling van de vaste kosten geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2025 geraamd op 9,0% (€1.238.000,-).

Regio Stedendriehoek (vestigingsplaats Deventer)

Openbaar belang

Regio Stedendriehoek werkt in regionaal verband gezamenlijk aan opgaven als verstedelijking, landelijk gebied, mobiliteit, arbeidsmarkt en energietransitie. Gestreefd wordt naar een gezamenlijk beeld voor de toekomst met de partners in de Stedendriehoek. Het samenwerkingsverband bestaat uit 8 gemeenten en de provincies Gelderland en Overijssel.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Cleantech regio zijn gebaseerd op het aantal inwoners. Het financieel belang is voor 2025 geraamd op 4,3% (€175.000,-).

Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (vestigingsplaats Hattem)

Openbaar belang

De Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O voert namens en voor de deelnemende gemeenten, ondersteunende processen en uitvoeringstaken uit op het terrein van bedrijfsvoering. Op dit moment beperkt de organisatie zich nog tot de ICT en automatiseringstaken voor de deelnemende gemeenten Hattem, Oldebroek en Heerde.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O zijn gebaseerd op meerdere verdeelsleutels zoals inwoners, aantal accounts, ultrabooks, thin cliënts, etc. Het financieel belang is voor 2025 geraamd op 34,3% (€1.118.000,-).

Beleidsvoornemens

Voor 2025 wordt geen generieke wijziging in het beleid ten aanzien van de verbonden partijen voorzien. Inmiddels vindt de bespreking en besluitvorming van de financiële

stukken van alle verbonden partijen zoveel mogelijk plaats in één raadsvergadering. Hiermee is tegemoetgekomen aan de wens om meer duidelijkheid en eensluidendheid te creëren en ontstaat er een beter zicht op eventuele risico's.

Financiële gegevens

Verbonden partijen	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Eigen vermogen 2023	Eigen vermogen 2022	Vreemd vermogen 2023	Vreemd vermogen 2022
Gemeenschappelijke regelingen						
Lucrato	267.000	-66.000	3.034.000	3.113.000	5.041.000	3.960.000
GGD NOG	910.000	-487.000	3.182.000	2.656.000	13.266.000	8.787.000
VNOG	2.830.000	2.510.000	18.990.000	17.183.000	26.019.000	35.715.000
ODNV	1.028.000	503.000	1.459.000	713.000	2.312.000	1.608.000
PlusOV	1.000	55.000	440.000	576.000	1.934.000	4.631.000
Stedendriehoek		147.000		147.000		609.000
BVO H2O	-215.000	-348.000	-338.000	-232.000	3.035.000	2.587.000
Streekarchivariaat Epe, Hattem, Heerde	0	0	0	0	0	0
Overig						
BNG	254.000.000	300.000.000	5.000.000.000	4.615.000.000	115.500.000.000	107.459.000.000
Leisurelands	n.b.	1.770.000	n.b.	77.432.000	n.b.	43.558.000
Rova N.V.	5.380.000	4.369.000	43.020.000	40.866.000	59.990.000	63.473.000
Stichting PROo	n.b.	-319.000	n.b.	3.551.000	n.b.	4.657.000
Vitens N.V.	27.200.000	8.200.000	677.700.000	649.500.000	1.559.700.000	1.446.600.000

Paragraaf Lokale heffingen

Wat willen we bereiken?

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de heffingen die de gemeente Heerde oplegt aan burgers, bedrijven en recreatieondernemers. De ontwikkelingen op het gemeentelijk belastinggebied en de voorstellen voor aanpassing van de belastingen en rechten worden geschetst.

Bij het bepalen van de tarieven voor gemeentelijke belastingen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- in principe worden de gemeentelijke belastingen jaarlijks met niet meer dan het inflatiepercentage verhoogd;
- voor producten en diensten worden zoveel mogelijk kostendekkende tarieven gehanteerd.

Afzonderlijk wordt aandacht geschonken aan het kwijtscheldingsbeleid. De belastingtarieven voor 2025 worden in de raadsvergadering van december 2024 vastgesteld. Op dit moment zijn de precieze tarieven voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en de opbrengsten uit de legesverordening nog niet definitief berekend; deze cijfers kunnen nog wijzigen en hebben betrekking op onderstaande variabelen:

- gemeentelijke WOZ-waarde;
- % van de WOZ-waarde eigenaar woning, eigenaar niet-woning en gebruiker niet-woning;
- secretarieleges;
- totaalopbrengst bouwleges;
- totaalopbrengst APV en overige dienstverlening.

Hierna geven we in het kort aan hoe we omgaan met deze uitgangspunten in het kader van de Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voorschriften.

Voor 2025 is het indexpercentage bepaald op 2,8%.

De tarieven voor de begraafplaatsrechten 2025 zijn in vergelijking met de tarieven voor 2024 met het indexpercentage verhoogd.

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 inwerking getreden en de legesverordening is per 1 januari 2024 afgestemd op de Omgevingswet. Daarbij blijft het uitgangspunt dat zoveel mogelijk kostendekkende tarieven worden gehanteerd. De eerste ervaringen van de nieuwe omgevingswet worden meegenomen bij de evaluatie van de Legesverordening en de tariefstelling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met de volgende heffingen betaalt de gemeente specifieke kosten:

- afvalstoffenheffing voor het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval;
- rioolheffing voor het beheer van de gemeentelijke riolering;
- leges voor vergunningverlening;
- begraafplaatsrechten voor kosten van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De inkomsten uit de onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel.

Toelichting op de belastingen en wijzigingen

Naast de inflatiecorrectie (2,8%) zijn ten opzichte van 2024 de volgende wijzigingen zichtbaar:

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De hoogte van de OZB is afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde van het pand of de grond (object). Die waarde wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van

marktontwikkelingen. Voor de OZB 2025 wordt de waarde van objecten naar het marktniveau per 1 januari 2024 bepaald. Daarna bekijken we of de OZB-tarieven voor 2025 op basis van de nieuw bepaalde WOZ-waarden moeten worden bijgesteld. Als de totale waarde van de onroerende zaken daalt, stijgt het heffingspercentage. Omgekeerd daalt het heffingspercentage als de totale waarde van de onroerende zaken stijgt. Bij de opstelling van deze begroting is de herwaardering van de objecten voor 2025 (naar waardepeildatum 1 januari 2024) nog niet geheel afgerond. Hierdoor is het mogelijk dat er nog een aanpassing in de totale waarde komt waardoor de tarieven nog niet definitief berekend kunnen worden.

De totale OZB-opbrengsten worden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,8 %. Deze verhoging wordt meegenomen in de berekening van de tarieven. De OZB-opbrengsten nemen ook toe door nieuwe objecten. Bij de berekening van de OZB-tarieven is rekening gehouden met een minderopbrengst door bezwaarschriften, leegstand en oninbare posten.

Toeristenbelasting

Het tarief van de toeristenbelasting blijft gehandhaafd op €1,50 per persoon per nacht.

Afvalstoffenheffing

Alle tarieven, ook de variabele tarieven, worden verhoogd met het inflatiepercentage (5,6%).

Afvalstoffenheffing

In Heerde wordt bij inzameling van afval gebruikt gemaakt van Diftar. Huishoudens betalen, naast een vast bedrag per jaar, voor elke keer dat ze de restafvalcontainer laten ledigen. De inwoners krijgen op de aanslag van 2025 de aanslag van het vastrecht voor het belastingjaar 2025 en de afrekening van het aantal ledigingen in 2024.

Verwachte kosten

We hebben een wettelijke plicht om het afval van huishoudens in te zamelen. In totaal verwachten we in 2025 €2,2 miljoen aan kosten welke toe te rekenen zijn aan afval. We gaan nog niet uit van de inzet van de voorziening afval voor egalisatie. De definitieve tarieven komen in de raad van december 2024.

In onderstaande tabel brengen we de verdeling van de kosten en de financiering in beeld:

Bedragen * €1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2025
Kosten inzameling	€2.033
Kosten gemeentelijke taken	€181
Totale kosten	€2.214
Opbrengst Heffingen	€2.050
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	€164
Dekkingspercentage	100%

Herkomst middelen

We mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer afvalstoffenheffing voor

de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen heffen. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de afvalstoffenheffing kostendekkend.

Rioolheffing

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal verwachten wij hiervoor in 2025 €1,7 miljoen aan toe te rekenen kosten. Onderstaand brengen we de verdeling van de kosten en de financiering in beeld. Daarnaast egaliseren we het tarief met een voorziening waaruit we in 2025 een onttrekking realiseren

Bedragen * €1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	2025
Kosten taakveld Riolerings	€211
Kosten taakveld Belastingen	€27
Uitgaven derden	€560
Kapitaallasten	€515
Overhead	€207
BTW (investeringen en exploitatielasten)	€192
Onttrekking Voorziening Riool ter egalisatie tarief	-/-€82
Totale kosten	€1.630
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	€22
Opbrengst Heffingen	€1.609
Totale inkomsten	€1.631
Dekkingspercentage	100 %

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Ons uitgangspunt is dat we de rioolheffing volledig kostendekkend begroten. Dit is het geval.

Begraafplaatsrechten

Herkomst middelen

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet mogen we rechten heffen voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde

gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn. Daarnaast mogen gemeenten rechten heffen voor door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Deze rechten mogen maximaal kostendekkend zijn.

Tarieven

De tarieven begraafplaatsrechten 2025 zijn ten opzichte van 2024 met het inflatiepercentage van 2,8% verhoogd.

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	2025
Kosten taakveld Begraven	€437
Kosten taakveld DIB	€28
Kosten taakveld Belastingen	€19
Overhead toerekening€ 195	€195
Onttrekking reserve	-/ €150
Totale kosten	€529
Opbrengsten Begraafrecht	€529
Dekkingspercentage	100%

Leges

De legesverordening is i.v.m. de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 herzien. Dit had ingrijpende gevolgen voor de leges die worden geheven voor aanvragen voor omgevingsvergunningen. Op dit moment wordt beoordeeld in hoeverre een aanpassing nodig is. Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal het aantal vergunningaanvragen afnemen, wat tot lagere legesinkomsten leidt. Deze verwachte daling van de legesinkomsten is verwerkt in de begroting.

Overige heffingen en retributies

De overige heffingen en retributies vormen een marginaal onderdeel van de gemeentelijke begroting. Gemeenten mogen geen winst maken op deze leges en overige rechten. De legesverordening en de overige gemeentelijke rechten voldoen aan dit vereiste. Een kostendekkingsoverzicht wordt bij de vaststelling van de verordeningen aangeboden.

Kwijtscheldingen

In de gemeente Heerde is het mogelijk kwijtschelding van belastingen aan te vragen voor de afvalstoffenheffing en de onroerendezaakbelastingen. Sinds 2012 kunnen ondernemers, die op bijstandsniveau leven, eveneens kwijtschelding aanvragen voor privé-belastingsschulden. Bij het bepalen van het recht op kwijtschelding wordt getoetst aan wettelijke bepalingen uit de Invorderingswet 1990 en de eigen beleidsregels. In 2025 komt de totale kwijtschelding net als in 2024 naar verwachting uit rond de €30.000,-.

Vergelijkend overzicht van de lokale lastendruk

In de Atlas van de lokale lasten staat uitgebreide informatie over de ontwikkeling van de lokale belastingen in de gemeenten. In de uitgave van 2024 staat Heerde met de gemeentelijke woonlasten voor eigenaar-bewoners van meerpersoonshuishoudens op de 236e plaats. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 342 de hoogste. In 2023 stond Heerde op de 234e plaats van 342 gemeenten.

In onderstaande tabel staan de belastingtarieven en woonlasten in 2024 voor meerpersoonshuishoudens van de gemeente Heerde met een eigen woning, met een gemiddelde waarde, tegenover de landelijke tarieven.

Belastingsoort	Landelijk			Heerde
	Laagste	Gemiddelde	Hoogste	
OZB woningen	0,0322%	0,0909%	0,2017%	0,1211%
OZB niet-woningen eigenaar	0,0719%	0,3272%	1,0015%	0,3112%
OZB niet-woningen gebruiker	0,0000%	0,2333%	0,6050%	0,2441%
Afvalstoffenheffing	€32	€346	€533	€259
Rioolheffing	€102	€225	€530	€180
Woonlasten eigenaar-bewoner	€675	€997	€1.988	€1.041

In 2024 stegen de woonlasten in de gemeente Heerde ten opzichte van 2023 met €50,00. Ze liggen daarmee €47,00 boven het landelijke gemiddelde. De gemiddelde woonlasten in de provincie Gelderland zijn €997,00. Dat is €44,00 onder de woonlasten van Heerde.

In onderstaande tabel staan de belastingtarieven en woonlasten voor meerpersoonshuishoudens van de gemeente Heerde in 2024 ten opzichte van de regiogemeenten. Ze staan op volgorde van de hoogte van de woonlasten.

Belastingsoort	Putten	Nunspeet	Harderwijk	Oldebroek	Elburg	Heerde	Hattem	Ermelo
OZB woningen	0,0628%	0,0902%	0,0917%	0,1070%	0,0950%	0,1211%	0,1241%	0,1358%
OZB niet-woning eigenaar	0,1985%	0,2072%	0,2587%	0,3113%	0,2000%	0,3312%	0,4123%	0,3572%

OZB niet-woning gebruiker	0,158 4%	0,166 2%	0,2077 %	0,2237 %	0,170 0%	0,244 1%	0,231 7%	0,285 1%
Afvalstoffen heffing	€196	€250	€261	€280	€289	€259	€265	€215
Rioolheffing	€204	€143	€156	€158	€226	€180	€251	€220
Woonlasten eigenaar - bewoner	€753	€841	€850	€893	€918	€1.041	€1.138	€1.157
Woonlasten - huurder	€400	€250	€416	€439	€515	€259	€365	€435

Paragraaf Financiering

In deze paragraaf wordt de financieringsfunctie beschreven. De belangrijkste taak hiervan is om te zorgen voor voldoende liquide middelen zodat de gemeente Heerde al haar taken goed kan uitvoeren. Het aantrekken van gelden tegen zo gunstig mogelijke tarieven hoort ook bij deze functie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een actuele liquiditeitsprognose. Overtollige middelen worden verplicht afgestort naar 's Rijks schatkist. Wel is het toegestaan om deze overtollige middelen onder voorwaarden tijdelijk uit te zetten bij (decentrale) overheden.

Conform artikel 18 van de Financiële verordening gemeente Heerde 2023 houdt het college zich bij de uitvoering van deze financieringsfunctie aan de richtlijnen en kaders zoals opgenomen in de Wet fido en in het Treasurystatuut gemeente Heerde 2021.

Gelet op deze kaders doet het college in deze paragraaf verslag van:

- De ontwikkelingen;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisiconorm;
- Het drempelbedrag schatkistbankieren;
- De liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte;
- De rentevisie;
- De rentekosten en -opbrengsten;
- Het renteschema.

Beleidskader

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en de Gemeentewet zijn kaderstellend voor deze paragraaf. De Gemeentewet regelt de samenstelling, inrichting en bevoegdheid van het Gemeentebestuur. In de Wet fido staan de regels voor het financieringsbeleid voor gemeenten. De Wet hof is ingesteld om het Nederlandse begrotingstekort zoveel mogelijk te beperken tot de in EU-verband afgesproken toegestane grens van 3%.

Het gemeentelijk beleid is opgenomen in artikel 2 van het Treasurystatuut. Hierin staan de volgende doelstellingen beschreven:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

Liquiditeitsontwikkeling begrotingsjaar

Voor het jaar 2025 is het financieringstekort afgedekt met langlopende geldleningen. Naar verwachting moet er medio 2026 opnieuw geld worden aangetrokken; dit is mede afhankelijk van het realisatietempo van de renovatie- en nieuwbouwprojecten van o.a. De Noordgouw, MFA Hof van Cramer en de basisscholen.

Kasgeldlimiet

De rente onzekerheid voor de korte termijn wordt uitgedrukt in de kasgeldlimiet. Voor

2025 bedraagt deze limiet €5.134.000,- (8,5% van het begrotingstotaal). Het is niet toegestaan om voor langere tijd (> 3 achtereenvolgende kwartalen) deze limiet te overschrijden door 'rood' te staan of dit tekort af te dekken met kort vreemd geld (< 1 jaar). De oplossing is dan om een langlopende lening (> 1 jaar) af te sluiten (consolideren). Wanneer het overschrijden van de kasgeldlimiet van tijdelijke aard is dan mag van bovenstaande regel worden afgeweken mits de toezichthouder van de provincie hiervoor goedkeuring verleend. De kans is nagenoeg nihil dat de kasgeldlimiet wordt overschreden in 2025.

Renterisiconorm

De rente onzekerheid voor de lange termijn wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. Het percentage voor de renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Spreiding van de looptijd van de leningen en/of leningen afsluiten waarbij jaarlijks wordt afgelost verkleinen de kans op een overschrijding van de renterisiconorm.

	Renterisiconorm	2025	2026	2027	2028
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	7.445.000	5.770.000	5.770.000	5.070.000
3	Renterisico (1+2)	7.445.000	5.770.000	5.770.000	5.070.000
4	Renterisiconorm	12.078.906	11.871.947	12.196.816	12.531.161
5a	Ruimte onder de renterisiconorm	4.633.906	6.101.947	6.426.816	7.461.161
5b	Overschrijding van de renterisiconorm	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	60.394.528	59.359.734	60.984.079	62.655.805
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
4	Renterisiconorm (4a*4b/100)	12.078.906	11.871.947	12.196.816	12.531.161

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm naar verwachting de komende jaren niet wordt overschreden.

De verwachte hoogte van de schulden (totaal en per inwoner) voor de periode 2025-2028 is in onderstaand overzicht weergegeven.

	2025	2026	2027	2028
Langlopende leningen	58.875.000	51.430.000	45.660.000	39.890.000
Financieringsbehoefte	-17.916.000	9.297.000	16.333.000	24.810.000
Totale verwachte schuld	40.959.000	60.727.000	61.993.000	64.700.000
Totale verwachte schuld per inwoner	2.132	3.156	3.222	3.363

Liquiditeitsprognose, banken en leningen

Jaarlijks worden er een uitgebreide liquiditeitsprognose opgesteld. Deze prognose geeft een inschatting van de in- en uitstroom van liquide middelen (cashflow). Het is een belangrijk hulpmiddel voor het eventueel aantrekken en uitzetten van gelden (financieringsbehoefte).

De gemeente Heerde heeft met drie banken een relatie. De BNG (Bank voor Nederlandse Gemeenten) is de huisbank. Daarnaast heeft de gemeente een rekening bij de Rabobank en bij de ING-bank.

Het gebruik van contante geldmiddelen is beperkt tot de legeskas bij Burgerzaken. Het saldo van de langlopende geldleningen die de gemeente Heerde heeft afgesloten is per 1 januari 2025 €58.875.000,-. Op alle leningen wordt jaarlijks lineair afgelost. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 0,83%.

Rentevisie en -kosten

Rentevisie kan worden omschreven als de toekomstverwachting over de renteontwikkeling, zowel op de geldmarkt (< 1 jaar) - als op de kapitaalmarkt (> 1 jaar). Hoe verder deze periode in de toekomst ligt, hoe moeilijker het is om hierover een

voorspelling te doen. De rente is in 2024 weer licht gedaald en zal voor de komende periode naar verwachting nog verder dalen. In de begroting is daarom rekening gehouden met een rentepercentage van 2,5% voor nieuw aan te trekken leningen in de toekomst.

Gemeenten (en dus ook de gemeente Heerde), hebben regelmatig behoefte aan geld. Dit houdt verband met de voor de gemeenten geldende financiële richtlijnen waarbij de lasten van de investeringsuitgaven worden gespreid over de jaren waarin de investering wordt afgeschreven. De geldstroom heeft hierdoor pieken en dalen terwijl de exploitatie veel gelijkmatiger verloopt. Hierdoor is het noodzakelijk om investeringen te financieren (=er geldmiddelen voor ter beschikking te krijgen). Daarnaast kan er een financieringsbehoefte ontstaan door een tekort in de rekening van baten en lasten, bijvoorbeeld doordat de lopende inkomsten achterblijven bij de uitgaven. Om in de financieringsbehoefte te voorzien kunnen er interne financieringsmiddelen (reserves) en externe financieringsmiddelen (leningen/rekening-courant krediet) worden ingezet. Door het inzetten van externe financieringsmiddelen (vreemd vermogen) ontstaan er rentekosten.

De rentekosten over het lang vreemd vermogen worden voor 2025 geraamd op €488.000,-. Als gevolg van de aangetrokken langlopende leningen wordt er t/m 2025 geen financieringstekort voorzien; dit tekort is met deze leningen afgedekt. Naast rentekosten ontstaan er ook rente- en dividendopbrengsten door het uitlenen of beleggen van gelden. Op 1 januari 2025 is geraamd dat er in totaliteit €627.300,- aan gelden is uitgezet. Hiervan heeft €571.000,- betrekking op leningen (geraamde renteopbrengst €39.500,-). Het restant ad. €56.300,- zijn beleggingen. Hiervan is de geraamde dividendopbrengst €152.000,-.

Doordat het schatkistbankieren is ingesteld, kunnen eventuele overtollige gelden alleen nog worden uitgezet bij andere gemeenten/provincies of waterschappen. Overige overtollige middelen vloeien automatisch terug in de schatkist.

Renteschema

Conform de BBV-richtlijnen is onderstaand renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de geraamde rentekosten van de gemeente Heerde en de toerekening ervan. Bij de jaarrekening worden de werkelijke rentekosten (e) en het renteresultaat (f) toegevoegd. Tevens vindt er dan een correctie/verlaging plaats van de toegerekende rente naar de producten zodat de afwijking tussen de werkelijke en doorberekende rentekosten uiteindelijk kleiner is dan 25%.

Renteschema 2025			
a1.	Rentelasten over het lang vreemd vermogen		€ 487.519
a2.	Rentelasten over het financieringstekort (3,50%)		€ -
b.	Externe rentebaten		
	Totaal door te rekenen externe rente		€ 487.519
c1.	Rentelasten doorberekend aan Grondexploitatie	€ -	
c2.	Rentelasten van projectfinanciering	€ -	
			€ -
	Door te rekenen externe rente aan de programma's (taakvelden)		€ 487.519
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -	
d2.	Rente over voorzieningen	€ -	
	Door te rekenen interne rente aan de programma's (taakvelden)		€ -
	Totaal door te rekenen rente aan de programma's (taakvelden)		€ 487.519
e.	Toegerekende rente aan de programma's (taakvelden) (renteomslag)		€ 1.362.373
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		€ -874.854

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze paragraaf omvat de visie op de gemeentelijke bedrijfsvoering. Omdat bedrijfsvoering tot de verantwoordelijkheid van het college behoort en veelal opgedragen is aan de ambtelijke organisatie, beperkt deze paragraaf zich tot de hoofdlijnen.

Beleidskader

De verplichte paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft tenminste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De gemeente Heerde probeert om, binnen de mogelijkheden van een kleine gemeente, de meest recente inzichten en werkwijzen op het gebied van planning & control, personeelsbeleid en informatievoorziening te volgen.

Management en organisatie

Het werken aan een beweging richting een 'omgevingsbewuste en ondernemende organisatie' is een aanhoudend proces. Immers, de samenleving verandert continue waardoor een gemeentelijke organisatie zich daarop voortdurend dient aan te passen. Daarbij gaat het o.a. om werkmethoden, procesinrichting, houding en gedrag om onze dienstverlening optimaal te houden. Een andere belangrijke constatering is dat gemeenten in toenemende mate financieel afhankelijk zijn van rijksmiddelen en gedrag van verbonden partijen. Individuele gemeenten hebben hierop nauwelijks (rijk) dan wel beperkt (verbonden partijen) invloed. Om desondanks financiële verrassingen te voorkomen, vraagt dit van de ambtelijke organisatie om een adequate monitoring van deze gemeentelijke uitgaven en inkomsten.

Tot slot worden de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt genoemd. Door het aantrekken van de economie ontstaat meer mobiliteit op de arbeidsmarkt. Dit wordt nog eens versterkt doordat landelijk sprake is van een toenemende scheve demografische verhouding (meer uitstroom dan instroom). Dit betekent dat onze organisatie voor de uitdaging staat hoe ze als kleine organisatie voldoende aantrekkelijk en inspirerend blijft zodat ze voldoende kwalitatief kan behouden resp. weet te werven. In 2023 is hierop geanticipeerd door het aanstellen van een recruiter in te huren. Daarnaast is er in oktober een Open Huis georganiseerd voor werkzoekenden/geïnteresseerden die mogelijk interesse hadden om te werken bij onze gemeente. Ruim 70 belangstellenden hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Deze ontwikkelingen hebben naast de genoemde punten geleid tot een tweetal onderwerpen welke voort het management speerpunten zijn voor 2023.

1. We blijven onze dienstverlening (bejegening en proces) verbeteren zodanig dat de directe dienstverlening op het gemiddeld landelijk kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft.
2. We binden en boeien medewerkers: we houden, werven, ontwikkelen en laten medewerkers gaan zodanig dat de juiste medewerkers op de juiste plekken zitten en voldoende gefaciliteerd worden om hun werk goed te kunnen doen.

Interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Op basis van de Gemeentewet en de financiële verordening is het College van B&W verantwoordelijk voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening en voor het daaraan ten grondslag liggende financieel beheer. In het verleden gaf de accountant middels een controleverklaring een oordeel over beide componenten, volgend op een wetswijziging is dit vanaf het boekjaar 2023 anders. De accountant oordeelt over de getrouwheid van de jaarrekening, het college legt zelf verantwoording af over de rechtmatigheid in de vorm van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Financiële rechtmatigheid behelst binnen de gemeente drie aspecten:

1. Het begrotingscriterium: de baten en lasten van de gemeente blijven binnen de

kaders van de begroting (inclusief wijzigingen) zoals door de gemeenteraad vastgesteld. In de financiële verordening bepaalt de gemeenteraad de weging van de geconstateerde afwijkingen;

2. Het voorwaardencriterium: de financiële beheer handelingen voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving;

3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium: het college heeft voldoende maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik en daaraan gerelateerde fraude te voorkomen. Hiermee wordt voorkomen dat door fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onterechte subsidies of uitkeringen worden betaald of te lage heffingen worden ontvangen.

Om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording is het college verplicht zorg te dragen voor toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer. Deze toetsing vindt plaats door middel van een verbijzonderde interne controle op de processen met een materiële geldstroom binnen de gemeente Heerde. Dit zijn voor 2024 (en naar verwachting 2025) de processen Personeel, Belastingen, WMO, Jeugdzorg, Huren, Leges, Inkoop, Participatie en Subsidies.

Voor bovengenoemde processen is het normenkader voor 2024 geactualiseerd en het toetsingskader uitgewerkt. De actualisatie van het normenkader voor 2025 volgt in 2025 en stelt de Raad bij de vaststelling van het controleprotocol 2025 vast.

In de jaarrekening over het boekjaar 2023 is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Zowel het proces om tot een verantwoording te komen als de uitkomsten van de interne controle werkzaamheden tonen mogelijke verbeterpunten, welke hieronder nader worden toegelicht.

In onze financiële verordening zijn de goedkeuringstoleranties voor fouten (1%) en onzekerheden (3%) vastgelegd. Deze verordening is vastgesteld door de raad. Op landelijk niveau is wetgeving aangekondigd waarmee het onderscheid tussen beide categorieën vervalft en over de hele linie een tolerantie van 2% van toepassing wordt. Dit zorgt voor een afname van de marge in de rechtmatigheidsverantwoording, waardoor opvolging van de geconstateerde afwijking nog meer van belang is. Hieronder volgt een nadere toelichting op de belangrijkste bevindingen en de voortgang in 2024.

Opvolging bevindingen rechtmatigheidsverantwoording 2023

Begrotingscriterium

In de toelichting op de jaarrekening 2023 is een overzicht opgenomen van de geconstateerde afwijkingen rondom het begrotingscriterium. Samengevat kan worden gesteld dat een deel van de mutaties niet eerder verwerkt kon worden omdat deze zich na vaststelling van de laatste bestuursrapportage (de najaarsnota) heeft voorgedaan. Onder deze categorie valt ook de herijking van de jaarlijkse pensioenvoorziening, die om technische redenen pas na balansdatum plaats kan vinden. De overige mutaties zijn ten onrechte niet (volledig) verwerkt in de najaarsnota. Dit betrof in 2023 onder meer de kosten voor duurzaamheid en een deel van de personeelskosten, openbaar groen en ruimtelijke ordening. Omdat de kosten veelal wel bekend zijn kunnen we met name in deze categorie winst behalen. Bij de totstandkoming van de najaarsnota over 2024 is expliciet aandacht geweest voor de genoemde kosten en vergelijkbare mutaties zoals bijvoorbeeld de doorbelasting van de belastingsamenwerking. Deze procesverbetering moet leiden tot minder afwijkingen op het begrotingscriterium in de komende rechtmatigheidsverantwoordingen.

Voorwaardencriterium

- Sociaal domein: in lijn met eerdere jaren is de prestatielevering voor de onderdelen Jeugd en Wmo onvoldoende vast te stellen. Wij werken aan een systeem van soft controls ter vervanging van de accountantsverklaringen die de zorgaanbieders nu

aanleveren om deze onzekerheden te kunnen ondervangen;

- Inkoop en aanbesteding: een integrale analyse van de contracten van de gemeente Heerde en ons samenwerkingsverband O&I toont aan dat 15 contracten niet voldoen aan de Europese aanbestedingswet. Het betreft voornamelijk inhuur van medewerkers en softwarecontracten. De betreffende dossiers zijn geanalyseerd en waar mogelijk is opvolging gegeven aan de bevindingen. Sommige contracten kennen een langere doorlooptijd en kunnen pas later aangepast worden.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

De toetsing op misbruik en oneigenlijk gebruik is geïntegreerd in onze werkprogramma's. Wij hebben bij de interne controlewerkzaamheden geen bevindingen geconstateerd rondom dit onderdeel.

Risicoanalyse

Op basis van de relevante bepalingen uit het toetsingskader en rekening houdend met de omvang van de financiële geldstromen, wordt een interne risicoanalyse per proces gemaakt. Door het in beeld brengen van de risico's kan worden bepaald welke beheersmaatregelen ingericht zijn en welke aanvullende beheersmaatregelen nog nodig zijn. Waar in voorgaande jaren middels risicoanalyse en werkprogramma's de kaders voor de interne controle zijn neergezet, richten wij ons in 2024 en 2025 op verbetering van de geconstateerde bijzonderheden.

Monitoring opvolging aanbevelingen accountant vanuit de het accountantsverslag

Het college meet op 2 momenten gedurende het jaar de voortgang in de realisatie van de aanbevelingen die zijn vertrekt door haar accountant. De accountant rapporteert over deze voortgang in haar accountantsverslag. Voor de eenduidigheid verwijzen wij daarnaar.

Planning en control

Inzicht in de overheadkosten

Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het primaire proces worden apart in de begroting opgenomen onder de noemer 'Overhead'. Voorbeelden van deze kosten zijn: huisvestingskosten (gemeentehuis, -kantoor, -werf), facilitaire kosten, kosten van P&O, automatiseringskosten, MT en ondersteunende afdelingen. Kostendekkende exploitaties, grexen etc. worden verhoogd met een opslagpercentage voor deze overhead. Dit opslagpercentage wordt extracomptabel bepaald. De berekeningsmethodiek hiervan is vastgelegd in de financiële verordening.

Voor 2025 is het normale overheadpercentage vastgesteld op 47,68% (van het totaal van de apparaatskosten). Voor de kostendekkende exploitaties 'Riolering en Reiniging' wordt een percentage van 29,25% gehanteerd; voor de kostendekkende exploitatie 'Begraven' geldt een overheadpercentage van 21,95%.

Voor 2025 gelden de volgende uurtarieven voor de afdelingen (exclusief overhead):

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
Management	€ 100,67	€ 92,35
Bestuur- en bedrijfsondersteuning en -adviesing	€ 61,83	€ 49,96
Dienstverlening en informatiebeheer	€ 61,09	€ 58,10
Belastingsamenwerking	€ 62,31	-

Realisatie, onderhoud en beheer	€ 54,39	€ 50,11
Ruimte, ondernemen en wonen	€ 53,83	€ 61,50
Sociaal maatschappelijke verbinding	€ 68,21	€ 68,03

Beleidsindicatoren en kengetallen

Bij de desbetreffende programma's zijn beleidsindicatoren en kengetallen opgenomen. Deze informatie komt grotendeels van de website 'Waarstaatjegemeente.nl' en geeft tevens een vergelijk met de 'gemiddelde gemeente'. Iedere gemeente is verplicht om deze informatie in de begroting op te nemen zodat een onderling vergelijk mogelijk wordt.

Taakvelden i.p.v. functies

De budgetten zijn onderverdeeld in taakvelden en vervangen daarmee de IV-3 functies. Uitgangspunten voor deze taakvelden zijn herkenbaarheid, aansluiting op de gemeentelijke praktijk en relevantie voor beleidssturing. In deze begroting is een aparte bijlage opgenomen met alle taakvelden en de daarbij behorende budgetten.

Meerjarenbalans op begrotingsbasis

Voor het bepalen van de financiële kengetallen (schuldquote/solvabiliteitsratio) en het EMU-saldo is er een 6-jarige Meerjarenbalans in de begroting toegevoegd (t-2 t/m t+3).

Personeelsbeleid

De ontwikkelingen in de samenleving vragen om een andere rol van de gemeente en haar medewerkers. De ambitie van de organisatie vraagt een andere rol van medewerkers. Het goed ondersteunen en faciliteren is daarbij belangrijk. De P&O-instrumenten worden hierop voortdurend geactualiseerd (o.a. HR-visie, strategische personeelsplanning, vitaliteitsbeleid en opleidingsbeleid). Op dit moment worden de medewerkers opgeleid in het projectmatig werken en wordt ingezet op integraliteit.

Formatie 2025: 186,51 FTE (inclusief griffie). In 2024 was de formatie 169,82 FTE. De uitbreiding van de formatie is het gevolg van het in dienst nemen van diverse collega's die werkzaam zijn voor de H2OE-gemeenten en die bij de gemeente Heerde in dienst zijn gekomen (belastingssamenwerking en functioneel beheer). De loonkosten worden voor het merendeel naar de deelnemende gemeenten doorbelast.

Inkoop en aanbesteding

Onze inkooporganisatie in H2O-verband streeft naar inkooptrajecten die rechtmatig, doelmatig en doeltreffend zijn. Dit doen we dit door middel van inkoopmanagement, het toetsen van inkoopinitiatieven aan ons beleid en onze doelen, het gebruik van systemen en procedures, en het geven van deskundig advies en wordt er gezocht naar samenwerkingskansen. Elk jaar stellen we in samenspraak met het management en de decentrale inkopers een inkoopkalender op.

Deze biedt:

- Een kader om te kijken waar inkoopssamenwerking binnen H2O/ISNV of ander samenwerkingsverband mogelijk is om zodoende kennis en kosten te delen;
- De mogelijkheid om tijdig afspraken te maken over welke vorm van inkoopbegeleiding (advies, inkoopcoördinatie of begeleiding gehele inkooptraject) geleverd kan worden vanuit Inkoop H2O;
- Tijdig inzicht in waar extra kansen liggen om beleidsdoelstellingen (social return, duurzaamheid, lokaal/MKB), naast de toepassing van de criteria zoals vastgelegd in het inkoopbeleid dat door de colleges van de H2O gemeenten is vastgesteld, in te vullen;

Een overzicht van een aantal complexe en/of Europese H2O aanbestedingen waar Inkoop H2O eind 2024 en in 2025 onder andere bij betrokken zal zijn:

- Schoonmaak (Europees);
- Verbijzonderde interne controle (Europees);
- Afval ISNV (Europees);

We onderzoeken hoe we de inkooporganisatie kunnen optimaliseren, zodat de inkoopprocessen efficiënter en effectiever verlopen. Het doel is om de kwaliteit van het totale inkoopproces te verbeteren en zo bij te dragen aan de organisatie- en inkoopdoelstellingen van de gemeenten, binnen de geldende wetgeving. We richten ons op duidelijke, gestandaardiseerde inkoopprocessen die digitaal worden uitgevoerd. Digitaal aanbesteden vermindert de administratieve lasten voor zowel leveranciers als de aanbestedende dienst en verhoogt de transparantie van het proces. Dit sluit aan bij de doelstellingen van ons inkoopbeleid.

Informatievoorziening

In het eerste kwartaal van 2024 is het strategisch informatiebeleidsplan in H2O-verband vastgesteld. Dit plan heeft een horizon tot 2027 en beschrijft diverse uitgangspunten en doelstellingen voor de komende jaren. Het plan heeft als doel om invulling te geven in de ontwikkelrichting die de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek in de komende jaren gezamenlijk willen inslaan, waaronder: werken aan een stevige basis op orde, datagedreven werken, toepassen van kunstmatige intelligentie (AI), het doorontwikkelen van de digitale dienstverlening, het doorontwikkelen van de IV-organisatie en het werken aan een verhoogd i-bewustzijn.

Daarnaast zijn er tal van nieuwe of aangepaste wet- en regelgeving, zowel nationaal als op Europees niveau. Deze wijzigingen hebben doorgaans veel impact op de totale bedrijfsvoering van de gemeente. We pakken dit zo veel mogelijk gezamenlijk op in de H2O-samenwerking, wat efficiëntievoordeel oplevert.

Het landschap van gegevensuitwisseling tussen overheidsinstanties en ketenpartners wordt steeds meer gevormd door een geïntegreerde benadering, waarbij concepten als 'Common Ground' en 'Haal Centraal' een essentiële rol zullen spelen. Ook een gegevensmagazijn volgens de GEMMA definitie mag in deze structuur niet ontbreken. Deze concepten worden samengebracht om een robuuste, efficiënte en toekomstbestendige gegevensinfrastructuur te creëren.

Om dit samen te brengen is een geavanceerde en zeer gestroomlijnde aanpak vereist. Alhoewel de landelijke initiatieven nog volop in (door)ontwikkeling zijn, is het voor de H2O-gemeenten essentieel om de ontwikkelingen op de voet te volgen, voorbereid te zijn en daar waar mogelijk, voor te sorteren op de onontkoombare transitie.

Om aansluiting te houden en stand-by zijn, is het voor de H2O-gemeenten vereist, om in ieder geval, een geavanceerd en toekomstbestendige datadistributiesysteem in huis te hebben. Een eerste grote stap daartoe is de thans gestarte aanbesteding van de H2O datadistributie systemen. De implementatie vindt plaats in 2025. Het doel van het aanbestedingsproject is om door middel van een Europese aanbestedingsprocedure te komen tot de aanschaf van één gezamenlijk H2O-oplossing voor de distributie van basis- en kerngegevens.

Het is de intentie om het project portfolio op basis van de vastgestelde koers in te kleuren. Om dit goed te ondersteunen wordt de IV-governance herzien en verder aangescherpt en het opdrachtgeverschap voor gezamenlijke i-projecten zal door de drie organisaties verder ontwikkeld moeten worden. Essentieel daarbij is dat we uitgaan van het principe 'Generiek, tenzij...' waardoor we meer standaardiseren. We willen daarmee de kosten voor de ontwikkeling, het onderhoud en het beheer van de informatievoorziening zo laag mogelijk houden.

Financiën

Om de financiële beheersbaarheid te verbeteren en beter te kunnen sturen op de ICT-kosten hebben we voor de BVO H2O een aantal nieuwe kostenplaatsen geïntroduceerd

(Informatiebeveiliging en Dienstverlening). Ook in 2025 krijgen we te maken met verhoging van de ICT-kosten als gevolg van indexatie van de salarissen (cao) en de licentiekosten. We hebben de afgelopen jaren een toename gezien van het aantal software licenties en werkplekken vanwege een toename van personeel én uitbreiding van het aantal applicaties. De verwachting is dat in 2025 die trend ook zal doorzetten. Door binnen H2O steeds meer dezelfde applicaties te gaan gebruiken en die generiek in te richten zullen naar verloop van tijd ook besparingen op de ICT-kosten zichtbaar moeten worden. De verwachting is dat we in 2025 dat nog niet of heel beperkt gaan merken.

Zoals hiervoor al gemeld, worden de eisen voor privacy en informatiebeveiliging steeds strenger. We nemen (extra) maatregelen daar waar de risico's het grootst zijn of noodzakelijk vanuit wet- en regelgeving. Voor de implementatie van al die maatregelen zetten we in 2025 een projectleider in.

Informatieveiligheid

Met de aanstaande wijzigingen in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), de komst van de Cyberbeveiligingswet/NIS2 (Cbw) en de aanscherping van de auditeisen (naast Opzet en Bestaan moeten we steeds vaker de Werking ook aantonen) zullen we meer aandacht moeten hebben voor de volgende onderwerpen om de hoogste risico's voor de gemeente te reduceren. Bij deze onderwerpen werken we nadrukkelijk samen in H2O-verband, zodat we onze kennis en capaciteit kunnen bundelen.

- **Bedrijfscontinuïteitsbeheer (BCM/BCP)**
Zijn we als H2O-gemeenten in voldoende mate voorbereid op crises? Het is namelijk niet de vraag OF we worden aangevallen, maar WANNEER. Hier moet een inhaalslag worden gemaakt. Niet alleen het opstellen van een BedrijfsContinuïteitsPlan (BCP) per organisatorische eenheid, maar ook het actueel houden en periodiek testen zijn hier onderdeel van. Datzelfde geldt voor de inrichting van de crisisorganisatie Informatievoorziening H2O-breed.
- ***Autorisatiebeheer***
Het Logisch ToegangsbeveiligingsBeleid (LTB) is inmiddels herschreven naar de nieuwe indeling van de ISO27002/BIO, maar moeten we nog implementeren.
- ***Digitale Weerbaarheid verhogen***
Om de risico's van digitale aanvallen zo beperkt mogelijk te houden moeten de beveiligingsmaatregelen rondom de ICT-systemen van de H2O-gemeenten op orde zijn. Hiervoor hebben we afspraken gemaakt met de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O.
- ***Inventariseren verantwoordelijkheden Internet of Things (IoT) en Procesautomatisering.***
Denk hierbij aan digitale aansturing (veelal via internet) van gemalen, verkeersregelinstallaties, bruggen, klimaatbeheersingssystemen, enz.. Dit is onderdeel van de Cyberbeveiligingswet.
- ***Inrichting/borging SLA-management***
Afspraken maken met ICT leveranciers over te leveren diensten en de bijhorende prestaties.
- ***Selecteren en borgen ISMS-tooling voor informatiebeveiliging***
Een Information Security Management System (ISMS) betreft alle zaken en de werkwijze voor het waarborgen van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van gevoelige data.

Privacy

Ook op gebied van privacy werken we samen in H2O-verband.

In 2025 zetten we ons in om de privacybescherming binnen onze organisaties te versterken. Ons bewustwordingsprogramma krijgt een belangrijke rol. We zullen hierin duidelijk maken wat er van het privacy-team, lijnmanagers en medewerkers wordt verwacht. Het doel is om de kennis over gegevensbescherming binnen de organisatie te

verhogen.

Voor nieuwe medewerkers introduceren we trainingen over privacy en informatiebeveiliging via e-learning, workshops en gesprekken met de Privacy Officer (PO). Hierdoor zijn zij vanaf dag één goed geïnformeerd.

We starten met het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) via een vaste werkwijze met duidelijke verantwoordelijkheden, zodat we risico's effectief kunnen beheersen. Een inventarisatie van risicoprocesen stelt het privacy-team in staat proactief te handelen en prioriteit te geven aan hoogrisicoverwerkingen.

We blijven systematisch werken aan het verhogen van onze privacy volwassenheid. Hierbij blijft het belangrijk dat we zorgen voor een passende en volledige formatie. In 2025 staat er opnieuw een externe WPG-audit gepland. Samen met de betrokken teams zullen we hieraan blijvende aandacht besteden om aan alle vereisten te voldoen.

In de afgelopen jaren is het advies over privacy en de AVG verder geprofessionaliseerd. De komende jaren staan er echter grote uitdagingen voor onze gemeenten. De samenleving digitaliseert in hoog tempo, en datatechnologie en algoritmes spelen een steeds grotere rol bij het analyseren van gegevens en het verbeteren van de dienstverlening aan burgers. Tegelijkertijd brengen deze technologieën ook risico's met zich mee voor de privacy van inwoners. De uitdaging is om een goede balans te vinden tussen enerzijds de naleving van privacywetgeving en anderzijds het toenemende gebruik van datatechnologie.

Informatiebeheer

We blijven inzetten op het verstevigen van informatiebeheer in de organisatie. Als gemeente willen we transparant en toegankelijk zijn voor onze inwoners en ondernemers. In de komende jaren wordt 'Zaakgericht Werken' in de organisatie verder ontwikkeld en ondersteund door een zaakstelsel. Het verder ontwikkelen van zaakgericht werken in de organisatie draagt ook bij aan het verder vormgeven aan de diverse vereisten die wet- en regelgeving van de gemeente vraagt op het gebied van informatiebeheer. Het blijft echter een uitdaging en aandachtspunt om alle informatiestromen van de diverse plekken in de organisatie op orde te krijgen en goed te stroomlijnen, helemaal nu de digitale wereld zich continu blijft ontwikkelen en dit eisen stelt

Technische infrastructuur

De bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (BVO H2O) levert en beheert de ICT-infrastructuur voor de H2O-gemeenten. Een betrouwbare en toekomstbestendige ICT-infrastructuur is het fundament voor de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en de H2O-gemeenten zelf. In 2025 staat de vervanging van de hardware op de planning. Deze investeringen zijn voor 2025 weer als vervangingsinvesteringen opgenomen. De vervanging is noodzakelijk om aan de eisen en wensen te kunnen blijven voldoen in een omgeving waarin ontwikkelingen elkaar razendsnel opvolgen. Wendbaarheid is daarbij het sleutelwoord. Het is aan de BVO H2O om de ICT-infrastructuur up-to-date te houden en de beschikbaarheid te borgen.

Een andere belangrijke ontwikkeling is vanuit Europese wetgeving de steeds strenger wordende eisen voor privacy en informatiebeveiliging. Een digitale overheid biedt heel veel kansen, maar brengt ook risico's met zich mee. Om de risico's te beperken zijn passende beveiligingsmaatregelen nodig.

Ook voor de medewerkers van de H2O-gemeenten is het van belang dat er een digitale werkplek is die hen bij hun dagelijkse werkzaamheden ondersteunt en meer functionaliteiten biedt. Een 'moderne werkplek' biedt mogelijkheden om tijd- en plaatsonafhankelijk te werken, samen te werken vanuit één platform, documenten eenvoudig met elkaar of externe organisaties te delen en digitaal met elkaar te kunnen communiceren. In 2025 zal er een 'moderne werkplek' beschikbaar zijn.

Ten slotte, zal de BVO H2O ICT-ondersteuning blijven bieden en ICT-advies blijven geven aan de H2O-gemeenten. De BVO H2O gaat zich verder professionaliseren door de servicemanagement processen te optimaliseren en extra diensten voor de H2O-

gemeenten uit te voeren, zoals het beheer van alle mobiele apparaten en de kantoorautomatisering (Microsoft 365).

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft op 1 mei 2022 de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De belangrijkste verandering van de Woo ten opzichte van de Wob, is de verplichting tot actieve openbaarmaking. Actieve openbaarmaking betekent dat alle overheidsinstanties actief documenten moeten publiceren c.q. openbaar maken. Daarnaast is er onder de Woo nog de mogelijkheid om via een Woo-verzoek niet-openbare informatie alsnog openbaar krijgen (passieve openbaarmaking). Voorheen stond dit bekend als het Wob-verzoek. Het doel van de Woo is een betrouwbare en transparante overheid.

De gemeente Heerde onderschrijft het doel van de wet en probeert hier samen met de gemeenten Hattem en Oldebroek invulling aan te geven op welke manier de gemeenten de informatie actief openbaar gaan maken. Dit is een opgave want de kaders rond de invoering van de Woo zijn aan constante verandering onderhevig.

Tot en met 2026 zijn er gelden (incidenteel en structureel) toegezegd die de gemeente kan inzetten voor de implementatie. Deze gelden zijn o.a. in te zetten voor het realiseren van technische oplossingen en techniek en voor het verbeteren van de informatiehuishouding.

De informatie en documenten die actief openbaar moeten worden gemaakt zijn onderverdeeld in 11 informatiecategorieën. Het is uitgesproken dat de invoering gefaseerd zal verlopen. Er is een start gemaakt met de volgende categorieën: Woo-verzoeken, organisatie-informatie, raadsinformatie, convenanten en klachten. De informatie wordt via de website ontsloten.

De H20-gemeenten werken gezamenlijk aan technieken om de behandeling van Woo-verzoeken te versnellen. Binnen de gemeente is één medewerker aangewezen als Woo-contactpersoon die de afwikkeling van de Woo-verzoeken coördineert. De afwikkeling van Woo-verzoeken wordt door juridische zaken verzorgd..

Begrotingsparagraaf

1. Geprognosticeerde balans

In onderstaand overzicht wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd.

Activa	R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1.057.178	1.227.720	1.397.436	1.275.169	1.185.027	1.111.606
Materiële vaste activa	64.088.050	79.274.115	90.611.422	95.484.578	95.911.985	97.739.815
Financiële vaste activa	2.682.460	2.672.677	2.663.302	2.653.927	2.644.552	2.635.177
Totaal vaste activa	67.827.687	83.174.512	94.672.160	99.413.674	99.741.564	101.486.599
Vlottende activa						
Voorraden	1.191.760	-243.617	-1.148.056	742.665	1.576.119	-681.871
Uitzettingen < 1 jaar	21.645.544	23.992.958	4.944.907	1.880.380	3.444.275	6.157.580
Liquide middelen	241.117	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Overlopende activa	3.820.462	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Totaal vlottende activa	26.898.883	25.989.341	6.036.851	4.863.045	7.260.394	7.715.709
Totaal generaal	94.726.570	109.163.853	100.709.011	104.276.720	107.001.959	109.202.308

Passiva	R 2023	B 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028
Vaste passiva						
Eigen vermogen	30.162.464	29.475.401	28.884.667	27.979.278	27.187.283	26.390.387
Voorzieningen	8.832.464	7.743.452	7.699.345	7.617.442	7.504.675	7.371.920
Vaste schulden > 1 jaar	46.695.000	66.695.000	58.875.000	63.430.000	67.060.000	70.190.000
Totaal vaste passiva	85.689.928	103.913.853	95.459.011	99.026.720	101.751.959	103.952.308
Vlottende passiva						
Vlottende schulden < 1 jaar	2.087.103	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Overlopende passiva	6.949.539	3.250.000	3.250.000	3.250.000	3.250.000	3.250.000
Totaal vlottende passiva	9.036.642	5.250.000	5.250.000	5.250.000	5.250.000	5.250.000
Totaal generaal	94.726.570	109.163.853	100.709.011	104.276.720	107.001.959	109.202.308

2. Meerjarig investeringsplan

Investeringen	Toelichting	2025	2026	2027	2028
Investeringen toerisme	Fietspaden/MTB-netwerk/wandelpadennetwerk	25.000	25.000	25.000	25.000
Investeringen sport	Structureel investeringsbudget voor doelen, balvangers en renovatie velden	50.000	50.000	50.000	50.000
Investeringen sport	Toplaag kunstgrasvelden	-	350.000	-	350.000
Reconstructie wegen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	410.000	810.000	410.000	460.000
Investeringen plantsoenen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	150.000	150.000	160.000	170.000
Investeringen speelplaatsen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	25.000	25.000	25.000	25.000
Investeringen riolering	Investeringsbudget conform gemeentelijk rioleringsplan	939.000	595.000	550.000	300.000
Investeringen begraafplaatsen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	25.000	25.000	25.000	25.000
Investeringen gebouwen	Renovatie en verduurzaming van diverse gebouwen	505.000	362.750	-	2.080.000
Investeringen tractie	Investeringsbudget tbv vervanging materieel wijkbeheer conform vervangingschema	330.000	415.000	140.000	289.000
Totaal investeringen		2.459.000	2.807.750	1.385.000	3.774.000

Ten aanzien van de kapitaallasten is het goed te vermelden dat in het 1e jaar van de investering slechts 1/3 deel van de rente- en afschrijvingskosten wordt geraamd. Hiervoor is gekozen omdat de meeste investeringen namelijk pas laat in het jaar worden gerealiseerd.

3. Overzicht reserves

Reserves	stand 31-12-2023	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2024	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2025
Reserve algemeen	11.617.160	-1.103.000	131.976	10.646.136	-5.727.000	0	4.919.136
Reserve algemeen grondbedrijf	1.120.001	0	0	1.120.001	0	0	1.120.001
Bestemmingsreserves							
Reserve afkoop onderhoud graven	1.177.105	-101.231	0	1.075.874	-150.059	0	925.815
Reserve afvalstoffenheffing	201.493	0	0	201.493	0	0	201.493
Reserve starterslening	475.441	0	0	475.441	0	0	475.441

Reserve klompenpadennetwerk	20.493	0	0	20.493	0	0	20.493
Reserve beheer en onderhoud infrastructuur en kunstwerken voormalig projectgebied Hoogwatergeul	3.697.202	-114.657	0	3.582.545	-114.657	0	3.467.888
Reserve op- en afrittenstelsel A28	250.000	-250.000	0	0	0	0	0
Reserve duurzaamheid	318.460	0	62.000	380.460	0	0	380.460
Reserve collegeprogramma	268.500	0	0	268.500	0	0	268.500
Reserve MOBW/sociaal domein	967.962	-29.400	54.000	992.562	-29.400	0	963.162
Reserve corona	382.985	-74.800	0	308.185	0	0	308.185
Reserve zaakgericht werken	1.100.000	0	0	1.100.000	0	0	1.100.000
Reserve omgevingsplan	450.000	-110.000	86.000	426.000	0	0	426.000
Reserve M2A	0	0	243.000	243.000	0	0	243.000
Reserve startbijdrage Heerde 850 jaar	0	0	192.000	192.000	0	0	192.000
Reserve uitvoering moties centrumontwikkeling	0	0	500.000	500.000	0	0	500.000
Reserve bijdrage sociale woningbouw	9.000	0	0	9.000	0	0	9.000
Reserve gebouwen	547.801	-99.000	0	448.801	-140.000	0	308.801
Reserve De Rhijnsberg	382.420	0	36.810	419.230	0	1.000.000	1.419.230
Reserve De Heerd	525.091	0	70.400	595.491	0	2.000.000	2.595.491
Reserve aanpak 0-100+	8.858	0	0	8.858	0	0	8.858
Reserves t.b.v. investeringen							
Reserve t.b.v. investeringen	1.365.276	-61.879	0	1.303.397	-61.530	0	1.241.867
Reserve investeringen privatisering zwembad	116.598	-2.953	0	113.645	-1.743	0	111.902
Reserve investeringen ICT	0	0	0	0	-56.000	337.000	281.000
Reserve investeringen inrichting/meubilair gemeentekantoor	0	0	0	0	-52.000	220.000	168.000
Reserve investering raadhuis	273.555	-20.000	0	253.555	-20.000	0	233.555
Reserve investering De Noordgouw	4.200.000	0	0	4.200.000	-210.000	2.100.000	6.090.000
Totaal reserves	29.475.401	-1.966.921	1.376.186	28.884.667	-6.562.389	5.657.000	27.979.278

4. Overzicht voorzieningen

Voorzieningen	stand 31-12-2023	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2024	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2025
Voorziening pensioen bestuurders	2.574.988	0	0	2.574.988	0	0	2.574.988

Voorziening wachtgeldverplichting college	15.741	0	0	15.741	0	0	15.741
Voorziening riolering	4.907.205	-44.107	0	4.863.098	-81.903	0	4.781.195
Voorziening parkeerfonds	112.235	0	0	112.235	0	0	112.235
Voorziening bijdrage sociale woningbouw	108.000	0	0	108.000	0	0	108.000
Voorziening verlofsparen	25.283	0	0	25.283	0	0	25.283
Totaal voorzieningen	7.743.452	-44.107	0	7.699.345	-81.903	0	7.617.442

5. Staat langlopende geldleningen

Verloop van langlopende geldleningen	Bedrag	Restantbedrag 1-1-2025	Opmes 2025	Aflossing 2025	Restantbedrag 31-12-2025	Jaar van laatste aflossing
N.W.B. febr. 2004	3.000.000	600.000	0	120.000	480.000	2029
B.N.G. lening nr. 40.103462	8.500.000	141.672	0	141.672	0	2025
B.N.G. lening nr. 40.105150	8.000.000	533.328	0	533.328	0	2025
B.N.G. lening 40.107339	9.000.000	3.600.000	0	450.000	3.150.000	2032
B.N.G. lening 40.109813	10.000.000	1.000.000	0	1.000.000	0	2025
B.N.G. lening 40.111161	7.000.000	2.100.000	0	700.000	1.400.000	2027
B.N.G. lening 40.112680	7.000.000	3.500.000	0	700.000	2.800.000	2029
N.W.B. lening 1-30290	10.000.000	5.000.000	0	1.000.000	4.000.000	2029
B.N.G. lening 40.113133	10.000.000	8.000.000	0	1.000.000	7.000.000	2032
B.N.G. lening 40.113168	6.000.000	4.800.000	0	600.000	4.200.000	2032

B.N.G. lening 40.115501	10.000.000	9.600.000	0	400.000	9.200.000	2048
B.N.G. Lening 40.115502	20.000.000	20.000.000	0	800.000	19.200.000	2049
Totaal langlopende geldleningen		58.875.000	-	7.445.000	51.430.000	

Bijlagen

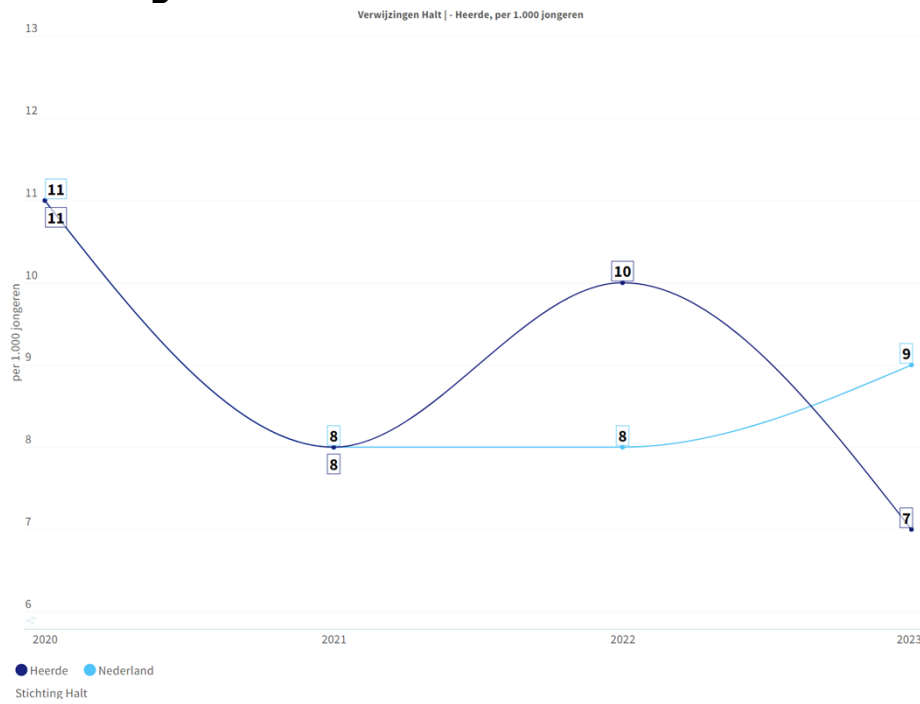
Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren

0.0 Bestuur en ondersteuning

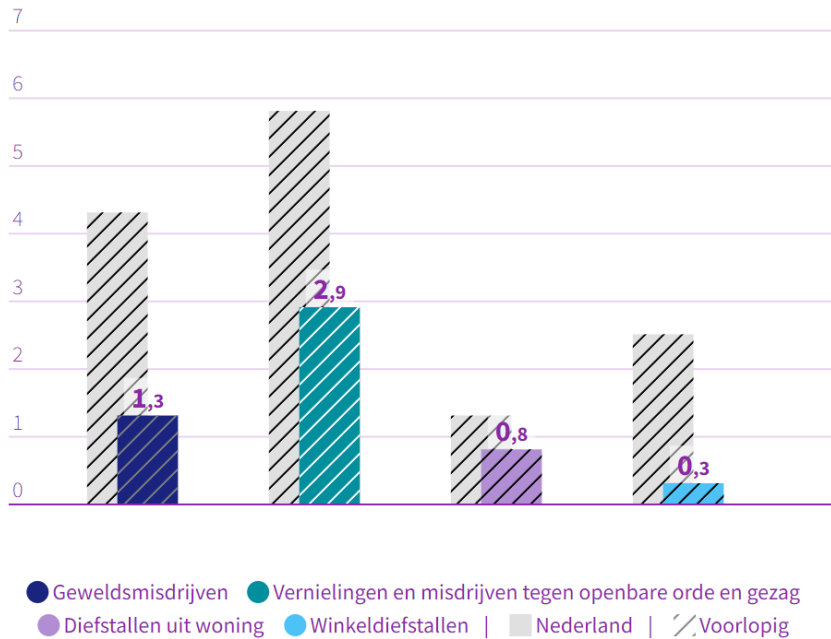
Bij programma bestuur en ondersteuning zijn geen verplichte indicatoren

1.0 Veiligheid

Misdrijven

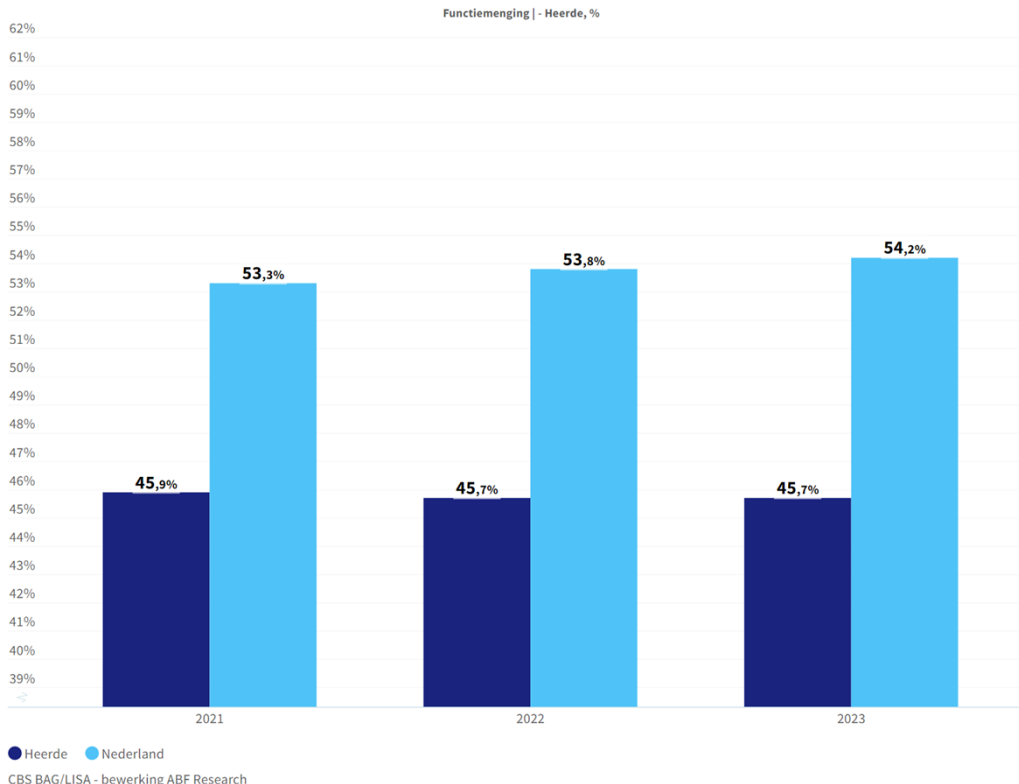
Heerde, per 1.000 inwoners

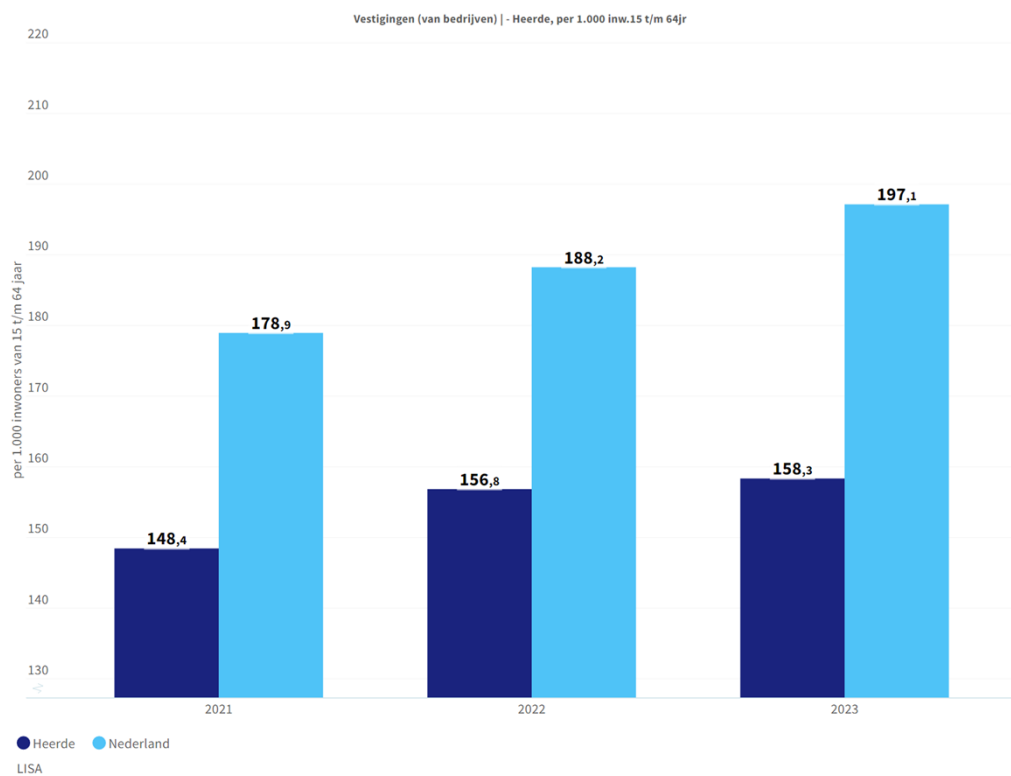
CBS | 2023

2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat

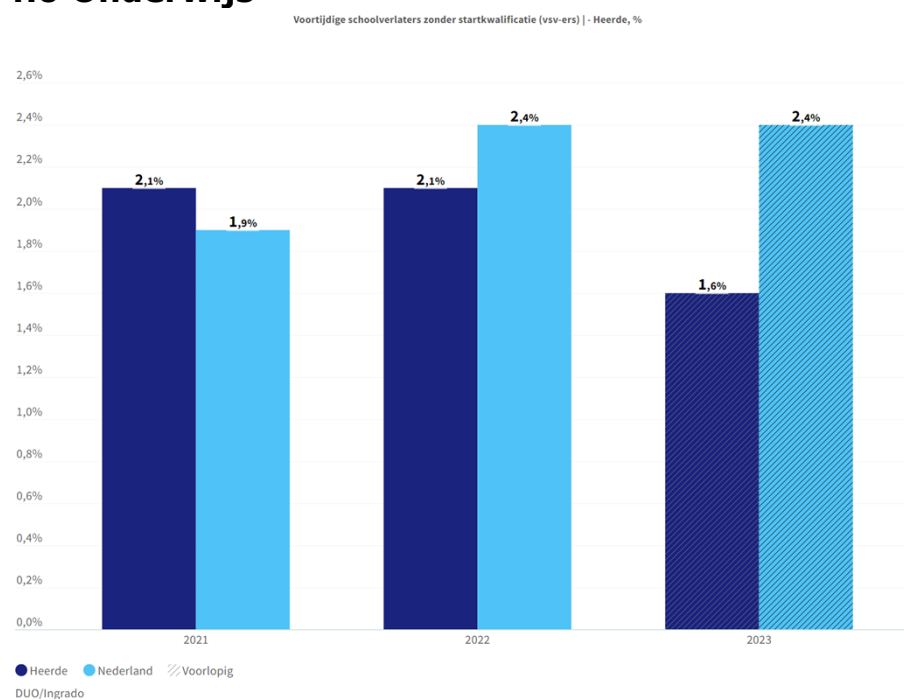
3.0 Economie

CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

4.0 Onderwijs

Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen

Heerde

9,0

Nederland

6,3

DUO/Ingrado | 2023

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen

Heerde

26

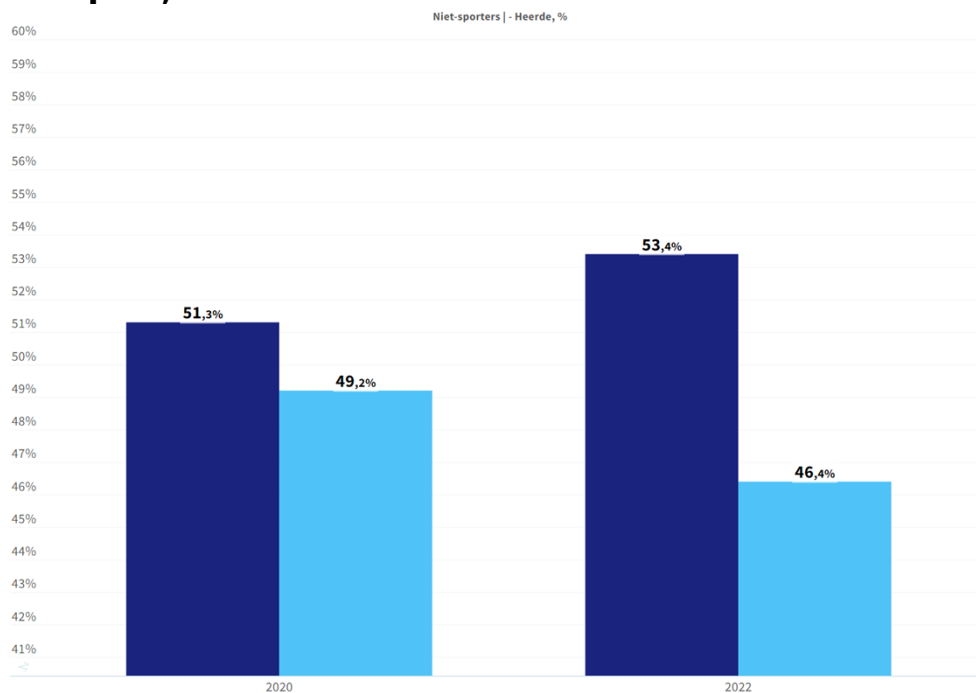

Nederland

27

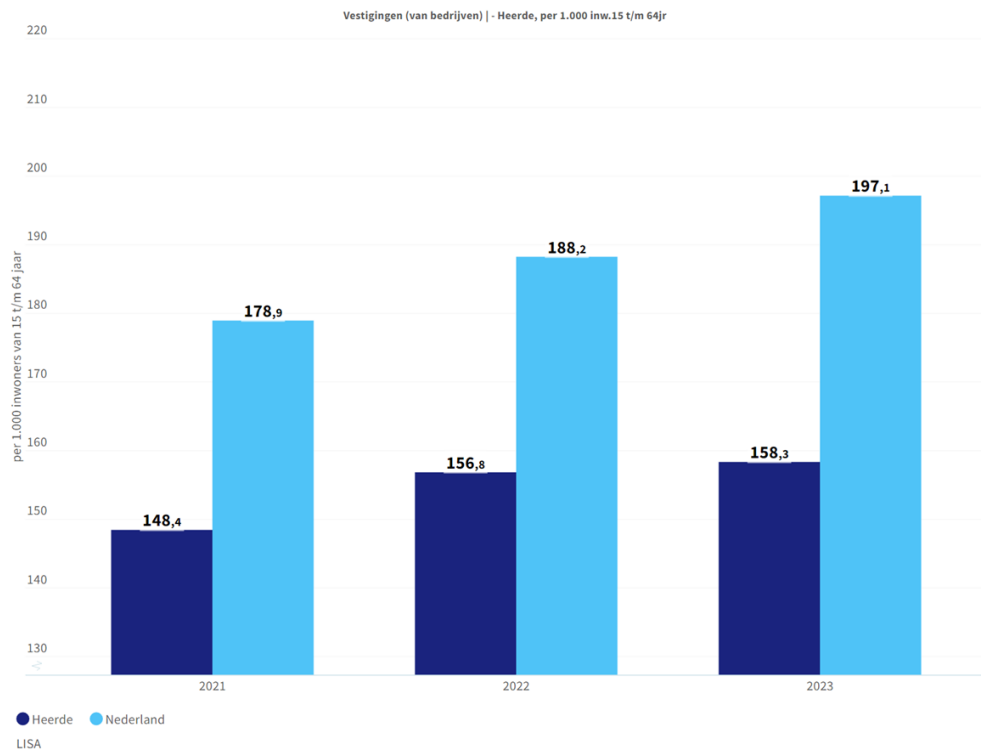
DUO/Ingrado | 2023

5.0 Sport, cultuur en recreatie

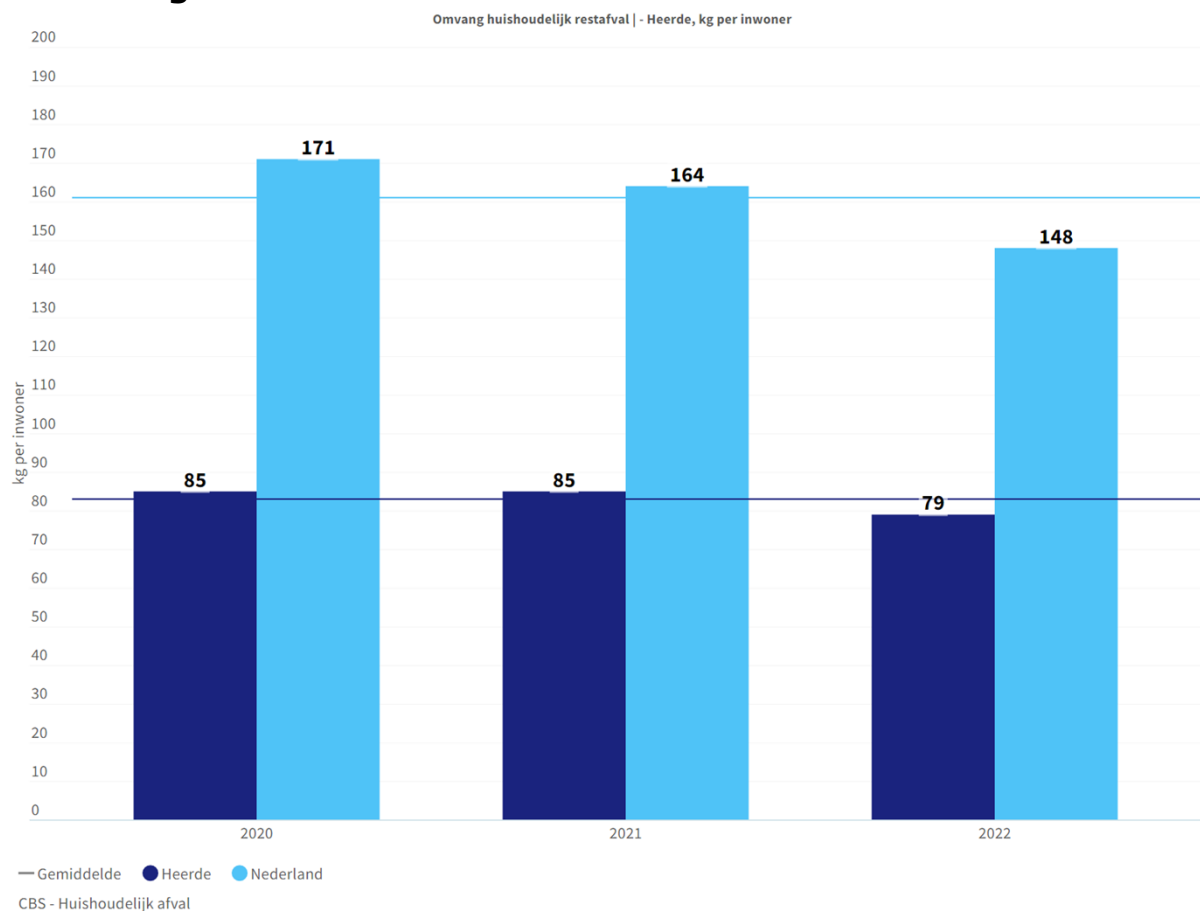
● Heerde ● Nederland

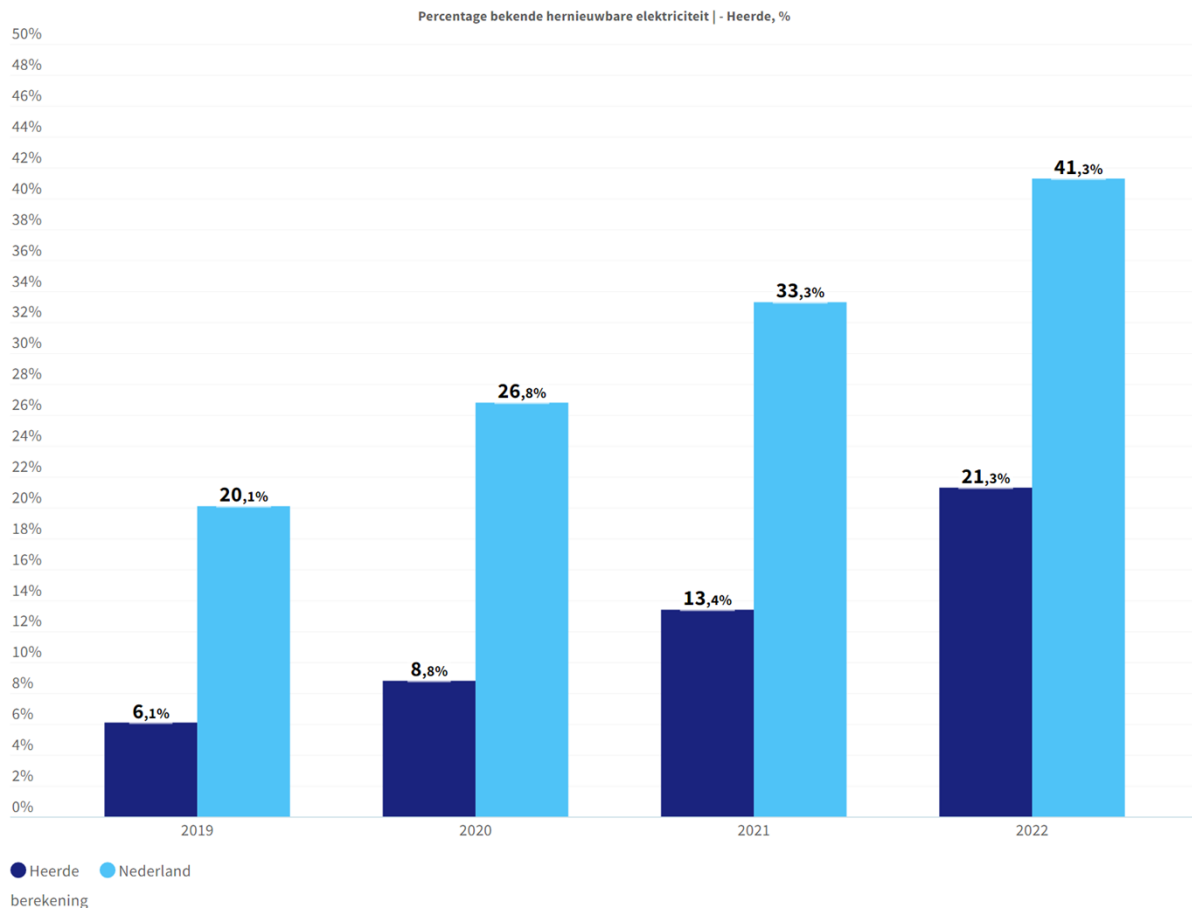
Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

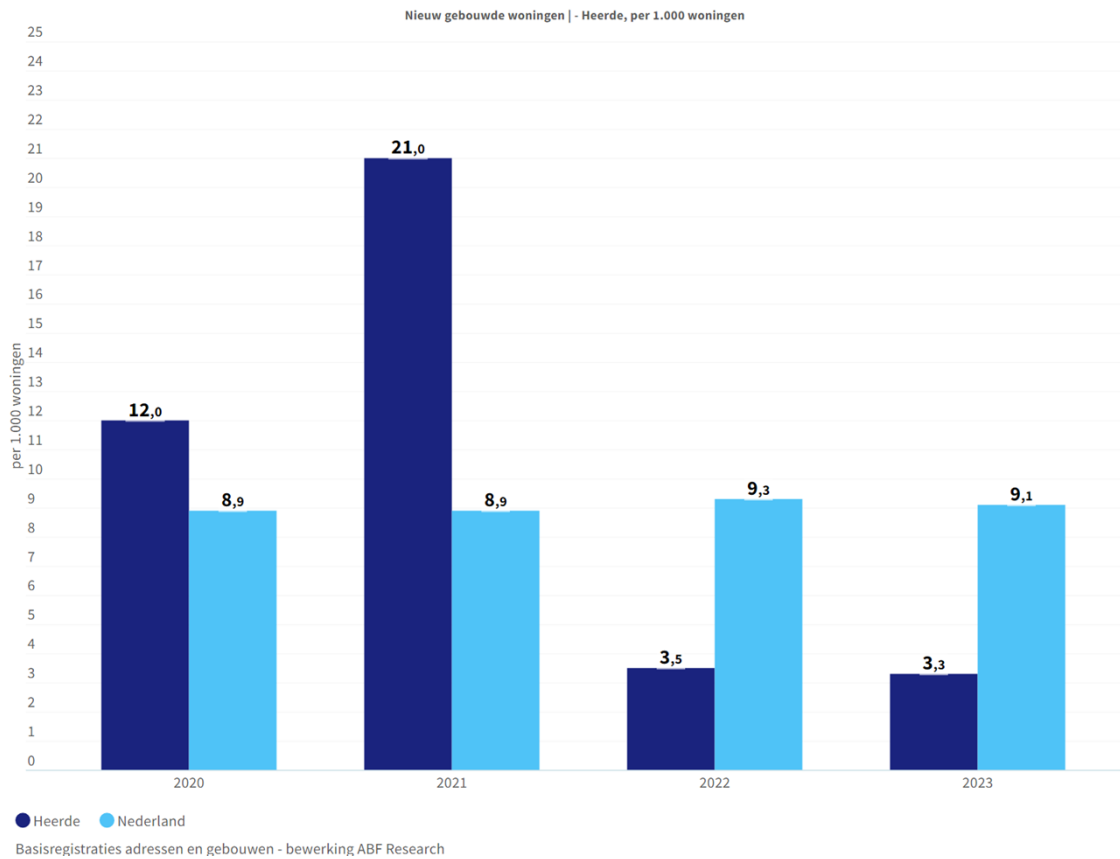
6.0 Sociaal domein

7.0 Volksgezondheid en milieu

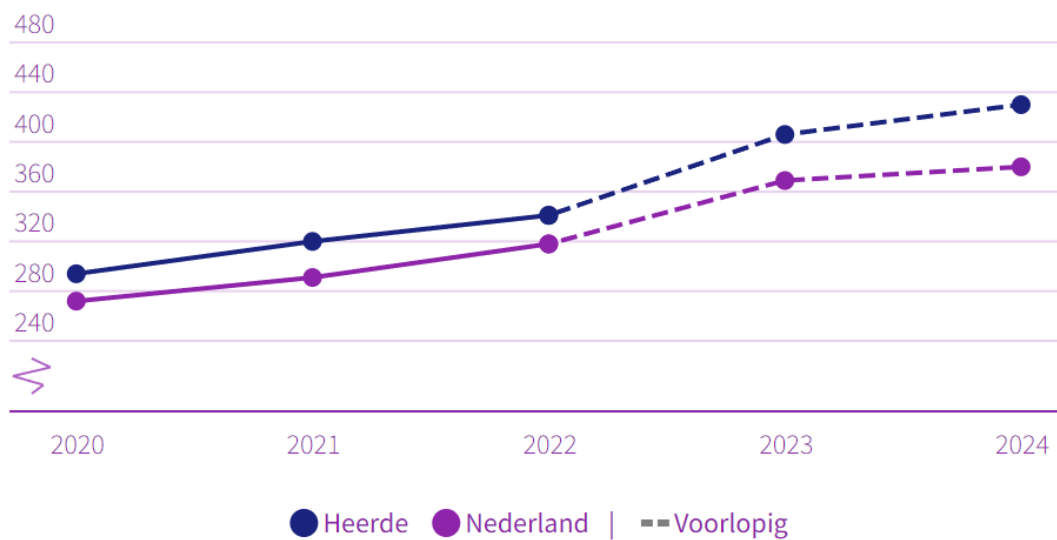

8.0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

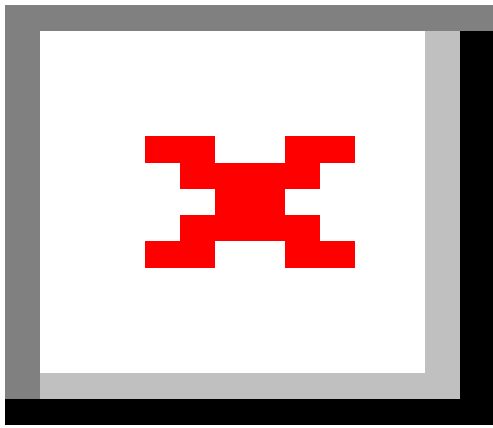
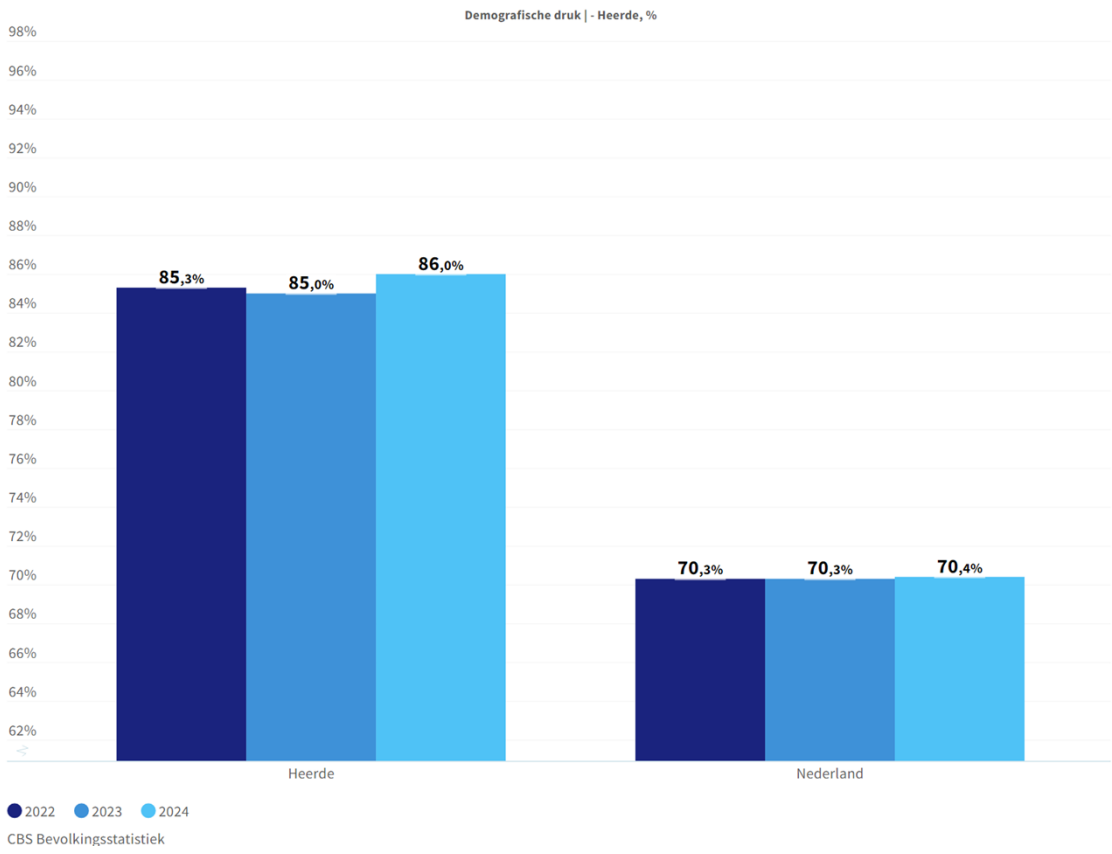

Gemiddelde WOZ-waarde

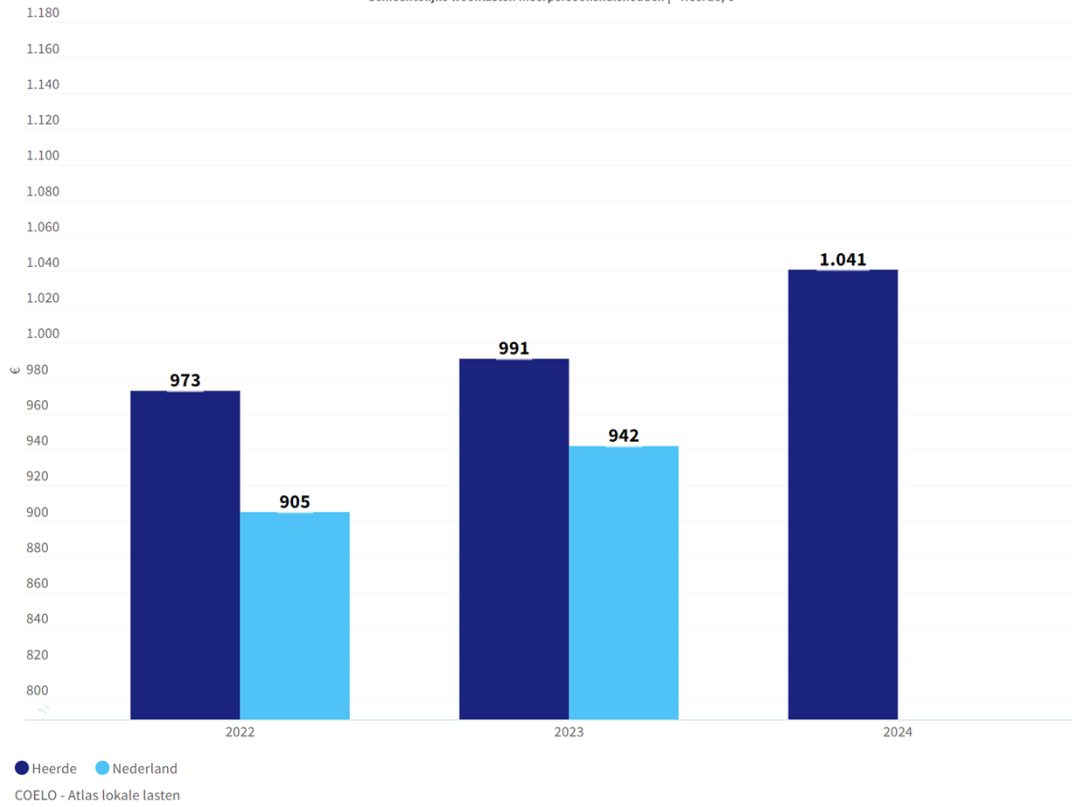
x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden | - Heerde, €

Bijlage 2: Emu-saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
 Berekening EMU-saldo
 Gemeente (250060246)

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	Gemeente
Berichtgevernaam:	
Berichtgevernummer:	250060246
Jaar:	2025
Naam contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Bestandsnaam:	EMU25006250060246.XLS

Omschrijving	2024	2025	2026
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2025	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	151	741	-467
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	15.357	11.507	4.751
3. Mutatie voorzieningen	-1.089	-44	-82
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.435	-904	1.891
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-14.860	-9.906	-7.191

Ruimte voor uw toelichting